

A Kalocsa–Kecskeméti Főegyházmege Szinódusi Könyve

Mű a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár (PPEK)
– a magyarnyelvű keresztény irodalom tárháza – állományában.

Bővebb felvilágosításért és a könyvtárral kapcsolatos legfrissebb hírekért
látogassa meg a <http://www.ppek.hu> internetes címet.

Impresszum

A Kalocsa–Kecskeméti Főegyházmege Szinódusi Könyve

A könyv elektronikus változata

Ez a publikáció az azonos című könyv elektronikus változata. A könyv 2000-ban jelent meg a Kalocsa–Kecskeméti Érseki Hatóság kiadásában. Az elektronikus változat a Kalocsa–Kecskeméti Érseki Hatóság és Dr. Bábel Balázs Érsek Úr engedélyével készült. A könyvet lekipásztori célokra a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár szabályai szerint lehet használni. Minden más szerzői jog a kiadóé.

Tartalomjegyzék

Impresszum	2
Tartalomjegyzék	3
A Kalocsa–Kecskeméti Érsektől.....	4
A szinódusi könyv elé.....	5
Rövidítések jegyzéke	7
1. Új evangelizáció.....	9
2. A katekumenátus.....	15
3. Hitoktatás és hitoktatóképzés.....	19
4. Keresztény nevelés, iskolák	25
5. Az ifjúság	31
6. Liturgia és szentségek	35
7. Megújulási mozgalmak.....	49
8. A család.....	55
9. A pap élete és lelkiisége.....	60
10. Papképzés és hivatásgondozás	65
11. A diakonátus	70
12. Főegyházmegyei szervezetek.....	75
13. Anyagi ügyek	85
14. Plébániai közösségek	92
15. A szerzetesrendek	96
16. A világiak és intézményeik	100
17. Nemzetiségek, kisebbségek	104
18. Az ökumenizmus	109
19. A karitás	114
Utolsó. A Szinódus nem ért véget... ..	118
A Szinódus résztvevői.....	119
A Kalocsa–Kecskeméti Főegyházmegye lelkipásztori programja	120
Érseki homília a Szinódust bezáró szentmisén	124
Tárgymutató.....	126
A kalocsai érseki tartomány legnagyobb kiterjedése idején (XIII–XIV. század).....	135
Magyarország érseki tartományai és püspökségei az alapítás évével.....	136

A zárójelben lévő számok az egyes fejezetekben található *Javaslatok* és *Rendelkezések* kezdetű részek számozott bekezdéseire utalnak.

A Kalocsa–Kecskeméti Érsektől

Határozat

Az Úrnak 2000. esztendejében, Szent Iván havának 20-24. napjain tartotta meg a Kalocsa-Kecskeméti Főegyházmegye Szinódusát. Hosszas és gondos előkészület után fogalmazta meg javaslatait, melyeket az egyház tanításával, törvényeivel egybehangzónak találtam.

Az egyházi Törvénykönyv 466. kánonja értelmében aláírással megerősítem, és hivatalosan kihirdetem a benne foglalt rendelkezéseket, melyek 2000. augusztus 20-án lépnek életbe. Az ajánlások a lehetőségek szerint valósítandók meg a lelki megújulást szolgálva.

Szent István király megkoronázásának 1000. évében szívből kívánom, hogy az általa alapított egyházmegyében a szinódus áldásos működése megteremje gyümölcseit.

Kelt Kalocsán, 2000. Szent Péter és Pál apostolok ünnepén

+ *Dr. Bábel Balázs*
érsek

A szinódusi könyv elé

Tisztelt Olvasó!

II. János Pál pápa Magyarországon tett 1991. évi látogatása alkalmával a Püspöki Karhoz intézett beszédében, szorgalmazta az egyházmegyei szinódusok tartását, majd így folytatta: „Ezeken Isten egész népének – a papoknak, szerzeteseknek és a világi híveknek – megadatott az a lehetőség, hogy együtt imádkozzanak és gondolkodjanak, azután pedig közös munkatervet dolgozzanak ki, melynek megvalósításán mindannyian együtt fáradoznak. ...Az ilyen együttes elmélyülés lehetővé teszi számotokra, hogy kidolgozzátok a korszerű lelkipásztorkodás alapvető irányelveit. Ezekből nemcsak a papok, szerzetesek és a szerzetesnők, hanem a világi hívek is indítást kaphatnak arra, hogy veletek együtt az ország újraevangelizálásán fáradozzanak, Magyarország megkeresztelkedésének immár ezredik, és a kereszténység kétezredik évfordulójára készülve.”

Azt követően, hogy II. János Pál pápa 1993-ban Hungarorum Gens kezdetű apostoli konstitúciójában elrendelte, hogy ki kell egészíteni az ősi Kalocsai Főegyházmeget a Váci Egyházmegye Bács-Kiskun megye területére eső részeivel, létrejött az új Kalocsa-Kecskeméti Főegyházmege, melynek akkori főpásztora, dr. Dankó László érsek nyomban meghirdette az újjászervezett és megnagyobbodott Főegyházmege Szinódusát. Az érdemi előkészítő munkálatok Bíró László segédpüspökké való kinevezése után, az ő irányítása mellett kezdődtek el. Megalakultak a Szinódust előkészítő munkacsoportok, és ennek az előkészítő munkának eredményeként 1995-ben, Szent László király ünnepére dr. Dankó László érsek jóváhagyásával nyomtatásban megjelent „Együtt a szinódusi úton” címmel a Munkadokumentum. A Főegyházmege akkori főpásztora elrendelte, hogy ennek a Munkadokumentumnak alapján készüljön el Megváltásunk 2000. Nagy Jubileumi Évére a Szinódus Záródokumentuma. A II. Vatikáni Zsinat befejezésének 35. évében ült össze a Kalocsa-Kecskeméti Főegyházmege Szinódusa, melynek a hat éves előkészítő munka után megszületett dokumentumát tartalmazza ez a könyv.

A Szentatya által megfogalmazottak és a Munkadokumentum „Együtt a szinódusi úton” címe egyaránt jól kifejezésre juttatta azt a célkitűzést, melyet követnünk kellett. A munkát, a munka koordinálását előbb egy tíz fős papi csoport kezdte. Rögtön világossá vált, hogy elengedhetetlen szükség van világi munkatársak bevonására. Ennek eredményeként kezdte el működését a Plébániai Munkatársképző (PMK) három éven át. Ennek segítségével sikerült híveink egy részét mozgósítani és megnyerni a szinódusi gondolatnak. Segítségükkel valósulhatott meg, hogy előbb esperes-kerületi szinten, majd a félévenként tartott nagy szinódusi fórumokon egyre többen kapcsolódtak be a közös munkába. Végül is, mintegy 400 világi krisztushívő kezdett el a II. Vatikáni Zsinat egyházképe szerint gondolkodni, és ébredt fel benne a felelősség az Főegyházmege gondjai iránt; ajánlották fel, hogy a megfogyatkozó papság mellett feladatokat vállalnak a plébániai élet szintjén.

A Szinódus a Főegyházmege új főpásztora, dr. Bábel Balázs érsek irányítása mellett előre tekintett, és felvázolta azokat az irányulásokat, melyeket az elkövetkező 5–10–15 évben a pasztorációs munkának követnie kell. Számot kellett vetnie azzal a körülménnyel, hogy a papság száma az előttünk álló 8-10 éven át folyamatosan csökkenni fog. Figyelembe kellett vennie, hogy a régi népegyházból megmaradt pasztorációs gyakorlat nem folytatható tovább. A gyermek-pasztorációt fel kell váltania a család-pasztorációs gyakorlatnak. Tudomásul kell venni, hogy a plébánia a „közösségek közössége”, a szekularizálódott társadalom tagjai csak csatlakozó közösségeken keresztül tudnak az egyházba beépülni plébániai szinten is. A „szentségi pasztorációt” fel kell, hogy váltsa a katekumenátus intézményének bevezetése

azok számára, akiknek nemcsak szentségeket akarunk „kiszolgáltatni”, hanem kereszténnyé akarjuk őket tenni. Ennek a feladatnak végrehajtásához másként kell gondolkodnia papságunknak mint eddig, és igénybe kell vennie a világiak segítségét, akik kereshetőségükkel fogva jogosultak bizonyos feladatok ellátására az egyházban.

Ennek a Szinódusi Könyvnek, melyet a Tisztelt Olvasó kezében tart, nem a könyvespolcon, hanem az asztalon van a helye, hogy mindennap bele lehessen tekinteni. Akár lelkipásztor, akár világi krisztushívő az, aki olvassa, rajta is múlik, sikerül-e a gyakorlatba, az életbe átvinni annak a fél évtizedes munkának gyümölcsét, melyet ez a könyv tartalmaz. Isten Kalocsa-Kecskeméti Főegyházmegyében élő népének eljövendő sorsa múlik rajta! Reménységünk forrása legyen Urunk bátorító szava: „Bízzatok, mert legyőztem a világot” (Jn 16,33).

Kalocsa, 2000. augusztus 20.

a Szinódusi Előkészítő Bizottság

Rövidítések jegyzéke

A II. Vatikáni Zsinat dokumentumai:

AA	Apostolicam actuositatem
AG	Ad gentes
CD	Christus Dominus
GE	Gravissimum educationis
GS	Gaudium et spes
IM	Inter mirifica
LG	Lumen Gentium
OT	Optatam totius
PC	Perfectae caritatis
PO	Presbyterorum ordinis
SC	Cacrosanctum Concilium
UR	Unitatis redintegratio

A Zsinat utáni római dokumentumok:

AP	Ad pascendum (motu proprio a diakónatusról, 1972)
CA	Centesimus annus
ChE	Christi Ecclesia (Istentiszt. Kongr.)
CIC	Egyházi Törvénykönyv
CL	Christifideles laici
CT	Cathechesi tradendae
DCG	Ált. katekétikai direktórium (1971)
DD	Az állandó diakónusok életének és szolgálatának direktórium (1998)
EN	Evangelii nuntiandi
EV	Evangelium vitae
FC	Familiares consortio
KÁD	A katekizmus általános direktórium
KEK	A Katolikus Egyház Katekizmusa
OICA	Ordo initiationis christianae adultorum
ÖD	II. Ökumenikus direktórium (1996)
PD	A papi élet és szolgálat direktórium
RD	Redemptoris missio
SCo	Sacerdotalis coelibatus
SVD	Sacerdotem dabo vobis
US	Ut unum sint (1995)
VC	Vita Consecrata

Egyéb egyházi dokumentumok:

BCs	A Boldogabb családokért!
BO	Bűnbocsánat és Oltáriszentség
EZs	Zsinati könyv (Esztergom)
FK	Felnőttek Katekumenátusa (1999)
ITV	Igazságosabb és testvériesebb világot!

KI	A katolikus iskola (Kat. Nevelés Kongregációja, 1977)
KSz	Az MPK kiegészítő szabályai az Egyházi Törvénykönyvhöz
MEKSz	A Magyarországi Egyházaközségi Képviselettestületek Szabályzata (1993)
OBP	Ordo Baptismi Parvulorum
SzZs	Szombathelyi egyházmegei zsinat
VLK	Világi lelkipásztori kiegészítők kézikönyve
WK	Walter Kasper felszólalása a német egyházmegek szinódusán

1. Új evangelizáció

1. Teológiai alapvetés

Az evangelizáció az Atyaisten irántunk való, Jézusban megnyilvánuló, a Szentlélekben kiadó szeretetének a meghirdetése azért, hogy ezt az ember befogadja, új, kegyelmi, szentháromságos életre szülessék, életével Krisztusról tanúságot téve az üdvösségre eljusson, és ez által megdicsőítse Istent.

Mit mond az Evangélium? Jézus mennybemenetele előtt így szólt tanítványaihoz: „Én kaptam minden hatalmat égen és földön. Menjetek tehát, tegyétek tanítványommá mind a népeket! Kereszteljétek meg őket az Atya és a Fiú és a Szentlélek nevében, és tanítsátok meg őket mindannak megtartására, amit parancsoltam nektek. S én veletek vagyok minden nap a világ végéig” (Mt 28, 18-20). – „Amint engem küldött az Atya, úgy küldelek én is titeket” (Jn 20, 21).

A Zsinat az evangelizációról: „A Krisztust megvalló tanúságtétel akkor lesz igazán gyümölcsöző, ha a keresztények őszintén becsülik és szeretik embertársaikat, ha egészen azok közösségéhez tartozónak tudják magukat, akik közt élnek, és ha a mindennapi kapcsolatok ápolásával és munkálkodásukkal részt vesznek a kulturális és társadalmi életben” (AG 11).

„A világi hívőknek fő feladatuk az, hogy tanúságot tegyenek Krisztus mellett: tanúskodjanak életükkel és szavukkal a családban, társadalmi csoportjukban és a foglalkozásuk adta környezetben. Terjesszék a krisztusi hitet azok között, akikkel életük és foglalkozásuk összehozza őket. Ez különösen is kötelességük azért, mert a legtöbb ember csak világi társától hallhatja az evangéliumot és ismerheti meg Krisztust.” (AG 21).

A Zsinat utáni dokumentumok: „Az egyház létjogosultságát éppen az evangelizálás adja: vagyis, hogy Isten szavát hirdesse, tanítsa, a kegyelem közvetítője legyen Isten és ember között, a bűnösöket Istenhez visszavezesse, Krisztus áldozatát pedig minden időkre megjelenítse a szentmisében” (EN 14). – „Az evangelizálás maga sokrétű tevékenység és sok mindent foglal magában: az emberiség megújítását, tanúságtételt, kifejezett igehirdetést, benső ragaszkodást, látható csatlakozást a keresztény közösséghez, szentségi életet, apostolkodást.” (EN 24).

„Határozottan törekedni kell a keresztény örömhír inkulturációjára, és ebben számítani kell a művelt világi hívek hozzájárulására is. Új módon kell megközelíteni a gazdag magyar kulturális örökséget. Újra fel kell fedezni ezt az örökséget, amelyet az evangéliumi értékek mélyen átjárnak, és előmozdítani azt, hogy a mai társadalmi környezetet megfelelően átjárják. E cél érdekében hasznos lesz mindazokat az eszközöket alkalmazni, amelyeket a modern technika nyújt, különösen a tömegtájékoztatás területén.” (A Szentatya beszéde a Magyar Püspöki Karhoz, 1991. 08. 20.)

2. Helyzetelemzés

Pozitívumok

Az evangelizálás újraélesztése egyházmegyénkben több helyen új lendületet vett. Örömmel állapítjuk meg, hogy több lelkeségi mozgalom (pl. Fokolare, Neokatekumenális Út, karizmatikus közösségek, Mária Légió, világi rendek, harmadrendek stb.) talált otthonra egyházmegyénkben, és hatékonyan működnek az evangélizáció terén. Új lehetőséget jelentenek az egyházmegyénkben működő katolikus nevelési-oktatási intézmények (a szerzetesi óvodákkal, iskolákkal együtt összesen 17).

A világiak szerepe megnőtt az evangelizálásban, melyek a következő tevékenységekben nyilvánulnak meg: pl. házascsoportok, utcaapostoli szolgálat, karitás munká, közösen szervezett szabadidős programok családoknak, kirándulások, a fiatalok egyházzenei találkozói.

Kecskeméten működik a hároméves Főegyházmegei Teológiai Tanfolyam, ahol az evangélizációban résztvevő hitoktatók, lelkipásztori munkatársak képzése folyik. Az egyházmegyében néhány helyen működik a Házasság Hétvége, Fülöp-kurzus, Szentlélek szeminárium és Cursillo.

Jó szolgálatot tesznek a vallásos rádió- és TV műsorok (Baja, Kalocsa, Kecskemét, Kiskunfélegyháza, Kiskunmajsa stb.). A lajosmizsei kábeltévén például rajta van a vatikáni televízió műsora. Helyi sajtó vallási oldalai, plébániai hírlevelek, illetve saját szerkesztésű újságok, kiadványok is az evangélizáció célját szolgálják.

Középiskolákban a vallásos média jelenléte: pl. előadás a Bibliáról, mely az 1. osztályban tananyag. Családi életre való felkészítés a mi megközelítésünkben. Nyitott előadások szervezése (tanúságtevő, közismert emberek meghívása).

A szinódus előkészítő évei során a főegyházmegei fórumokon a híveket jelentős számban sikerült mozgósítani, akik a papsággal együttgondolkodva járultak hozzá a Főegyházmege központú lelkipásztori tervének elkészítéséhez. Remény mutatkozik arra, hogy ez a folyamat a szinódus befejezése után tovább folytatódik és híveinket fokozott mértékben tudjuk bevonni az újra-evangélizáció munkájába.

A szinódus szellemében megújult plébániai képviselőtestületek tagjai többfelé szívesen vállalnak feladatokat a hívek körében végzett szervezési munkában.

Nehézségek

Egyre több meg nem keresztelt emberrel találkozunk. Sokan a keresztség után nem részesültek hitoktatásban. Azoknak is nagy a száma, akik kisgyermek korukban részesültek hitoktatásban, szentségekhez is járultak, de azóta nincs kapcsolatuk az egyházzal. Hitoktatva ugyan voltak, de evangélizálva nem. A vallásukat gyakorlók száma alapján már most missziós terület vagyunk.

A krisztusi örömhír első közvetítői a gyermekek számára a vallásos szülők. A család azonban szétesettsége és a vallási ismeretek hiánya miatt nem tölti be ezt a hivatását. Egyre kevesebb a vallását gyakorló és vallási ismeretekkel rendelkező nagyszülő.

Az érdeklődők ahelyett, hogy örömet, reményt és megértést sugárzó keresztényekkel találkoznának, sokszor az egyháznak kiábrándító, anyagias, bürokratikus oldalával ismerkednek meg. A számában megfogyatkozó és elöregedő papságunk egyre túlterheltebb és a megszokott pasztorációs eszközökön túlmenően nincs ideje, energiája és készsége az új módon történő evangelizálásra. Kevés az evangelizálásra is alkalmas világi munkatárs.

Az evangelizálás az elmúlt évtizedek kényszerítő körülményei miatt, a templom falai közé szorult, kevés formája található meg a templomon kívül. Mivel a direkt formákat, mint amilyenek a személyes megszólítások, utcai evangelizáció stb., elsősorban a szekták alkalmazzák, azért ezek a módszerek a katolikusok számára idegenszerűen hatnak.

Hitátadásunkban a missziós parancs elég halványan él, elhanyagolását általában nem tartjuk bűnnek. A hit magánüggé szűkült, a letűnt politikai rendszer utóhatásaként tovább élő, tanúságtételtől való félelem miatt, valamint a hit individualista megélése következtében.

A magukat kereszténynek vallók sem rendelkeznek a hit alapvető ismereteivel, és átadásának módszereivel, mellyel evangelizálni tudnának. Híveinkből még a népegyház idején kiveszett a hit terjesztésére való készség. A valamilyen módon mégis evangelizáltak nem tudnak az egyházi közösséghez kapcsolódni, mivel hiányoznak a befogadó csoportok. Egyházmegyénkben nincsen a célnak megfelelő módon működő evangelizációs centrum, iskola (pl. KEKAKO), melyek ma már jó néhány egyházmegyében megtalálhatók.

Az eredményes evangelizáció súlyos akadálya a fogyasztói szemlélet térhódítása, mely azt sugallja, hogy csak ez az élet fontos, semmi mással nem kell törődni.

Az egyház korszerű igehirdetése nincs kellő súllyal jelen a hírközlő eszközökben. A médiát egyházunk evangelizációs célra csak szűk keretek között használja, használhatja.

3. Javaslatok

- 1 Az evangelizáció lényegét és hatását tekintve nem más, mint Isten országának megjelenítése, melyben Isten megtapasztalható valóságként jelenik meg Jézus és a Szentlélek által az evangelizációban részesülők előtt.
Éppen ezért:
- 2 A főpásztor biztosítson abszolút elsőséget a Főegyházmegyében az új evangelizálás ügyének minden vonatkozásban (erkölcsi, információs, személyi állomány, anyagiak stb.).
- 3 A főpásztor nevezzen ki egy alkalmas személyt az új evangelizálás püspöki helynökévé és biztosítson számára intézkedéseihez elsőbbséget és teljes támogatást. A püspöki helynök feladata, hogy megszervezze és irányítsa az új evangelizálás területeit, értelmiségiek, családok, bibliaapostolság, stb.
- 4 A Főegyházmegyei Teológiai Tanfolyam vegye át az evangelizációs felkészítés feladatát is.
- 5 A vasárnapi igehirdetés alkalmazkodjék a jelenlevők életkori sajátosságaihoz. Vegyük komolyan, hogy a homíliában az evangélium kifejtése történjék meg.

- 6 A plébánián olyan civil irodavezető, egyházi alkalmazott legyen, aki a bejövő embereket evangelizálni tudja (fel tudja ajánlani nekik a plébániai közösséghez kapcsolódást biztosító csoportokat). Fel kell erre őket készíteni.
- 7 Nagyobb figyelmet kell fordítani a katolikus iskolákba és hittanra járó gyermekek szüleinek megszólítására, és ahol szükséges, el kell kezdeni megfelelő szintű kateketizálásukat, felkészítve őket a tanúságtevő keresztény életre. Rendkívüli jelentősége van ebben a katekumenátusnak.
- 8 Külön lehetőség a nem egyházi iskolákban, hitoktatáson túlmenő hatékonyabb megjelenésünkre, pl. osztályfőnöki (etika), irodalom (Biblia), történelem (egyház-történelem) órákra való bekéredzkedés, segítségnyújtás felajánlása útján. Ahol lehetséges, maga a lelkipásztor, vagy egyházi szakember beszéljen az iskolásoknak, keresztény szempontból fontos témákról (szabadság-szabadosság, szerelem-szexuális, család-áldozat-boldogság, felelősség-szeretet és magzatvédelem). Itt lehetne az (ökumenikus) Timóteus Társaság FÉK programját (Fiatalkok az Élet Küszöbén), Antióchia lelkiség, valamint a Magyar Karitás szvenvedélybeteg segítő prevenciós programját alkalmazni.
- 9 Ifjúsági evangelizációt lehet kezdeményezni kollégiumokba való bejutás, szabadidős programok, illetve vallásismereti és kulturális előadások szervezésével, mint preevangelizációval. Ehhez megfelelően felkészített, képzett hittanárokat kell alkalmazni.
- 10 Plébániai nyitott, tudományos, szakmai, kulturális, sport, illetve szórakozási programok meghirdetése keresztény szellemben, és keresztény szervezéssel. – Templomba járó híveink tudatosabb formálása az evangélium átadására. – Ifjúsági és felnőtt hittanos-csoportok felelősségének ébresztése.
- 11 A nagyobb városokban mindenképpen, de ahol csak lehet mindenütt, hirdessünk felnőtt katekézist, amelyek továbbképző fórumként a felnőtt hívekkel megszeretik a Szentírást, elősegítik vallásos ismereteik gyarapodását és egyben közösségformáló erőt is jelentenek (vö. Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat által ismertetett módszerek).
- 12 Szorgalmazzuk, hogy minél több arra alkalmas hívő vegyen részt a Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat bibliaapostol képző szemináriumán.
- 13 Ahol lehetőség van rá, jelenjék meg az egyház, a katolikus tanítás a helyi médiában: sajtóban, rádióban, televízióban. Éljük a mai kor adta lehetőségekkel, hogy Jézus tanítása elérjen minden embert. Ehhez képezzünk megfelelő tanfolyamokon hozzáértő világi munkatársakat.
- 14 Minden plébánián legyen sajtófelelős (célszerűen egy képviselő). Ő fogja össze a sajtóapostolokat, akik keresztény hivatásuknak érzik a katolikus sajtó terjesztését (gyermek-, ifjúsági- és felnőtt újságok), ill. annak megszervezését.
- 15 Mindenütt létre kell hozni ingyenes, helyi plébániai híradót, melyből a hívek kellő információt, útbaigazítást kapnak az elkövetkező eseményekről. Az értesítő egyúttal felhasználható oktatási, ismeretterjesztési célokra is. Ki kell adni meghatározott

időszakonként megjelenő főegyházmegei informatív sajtókiadványt, amely a papok és hívek részére egyaránt ismerteti a Főegyházmege legfontosabb eseményeit, programjait, közli a főpásztor rendelkezéseit.

- 16 A templomok előterében legyen megfelelő méretű, igényes fali hirdetőtábla. Ez felhasználható a hívek sokoldalú tájékoztatására, ezen kívül jó lehetőséget nyújt színvonalas plakátok elhelyezésére, melyek a templomba betérők véleményformálásának is hatékony eszközei lehetnek.
- 17 A nagy plébániákon legyen árusítás, ahol katolikus kiadóink könyvei, videó- és hangkazettái bárki által megvásárolhatók.
- 18 A hittani ismeretek gyarapítására, a lelkiség elmélyítésére alkalmas könyvekből álló könyvtárat hozzunk létre a plébániákon, mely a keresztény családi élet és gyermeknevelés területén is segítséget tud nyújtani a szülőknek és családtagoknak. – Ahol ez megvalósítható, alakítsunk ki a plébániákon olvasószobát, klubhelyiséget (videó- és tv-készülék). Ez jó lehetőség a világiak közösségbe vonására is.
- 19 Lehetőség szerint minden plébánián legyen számítógép, amely ma már az információforrás nélkülözhetetlen eszköze újságkészítéshez is jól felhasználható kiadványkészítővel; Internet: vatikáni és egyéb egyházi honlapok elérésére stb.).
- 20 Váljanak vonzó, kifelé is irányuló, karitás tevékenységet végző, élő közösséggé a plébániák, mert a jótettekben megnyilvánuló evangelizációra fogékony a világ. Az egyes plébániái közösségekben alakuljon ki kezdeményező készség Istenre való figyeléssel, kellően felkészített munkatársakkal és a nélkülözhetetlen imaháttérrel.
- 21 A személyesen végzett evangelizáció során (családi körben, munkahelyi, lakóhelyi környezetben) mindaddig beszéljünk a keresztény hitről – tiszteletben tartva beszélgető partnerünk szabadságát –, amíg visszautasításban nem részesülünk.
- 22 Az előírásoknak megfelelően végzett temetéseknek és főleg az ott elhangzott szentbeszédnek evangelizáló hatása lehet. Kívánatos, hogy a temetést kérő hozzátartozókkal a plébános vagy munkatársa olyan formában tárgyaljon, hogy a megbeszélés lehetőség szerint evangelizáció is legyen.

4. Rendelkezések

- 23 Az egyházmegeynek legyen evangelizációs püspöki helynöke.
Feladatai:
  - evangelizációs munkatársak képzésének megszervezése,
  - az evangelizációs központok működtetése,
  - főegyházmegei missziós tervek készítése, összehangolása,
  - a pap nélküli településeken a misszió megszervezésének segítése,
  - rendszeres beszámolási kötelezettség a főpásztornak,
  - stb.
- 24 A főegyházmegei lelkipásztori tervet ki kell dolgozni, oly módon, hogy benne kellő hangsúllyal helyet kapjon az evangelizálás is világiak bevonásával (pl. plébániái „szinódusok”).

- 25 A katolikus lelkeségi mozgalmak és egyesületek együttműködve a helyi plébánossal és figyelembe véve az alapvető helyi adottságokat, akadálytalanul végezhesék evangelizációs tevékenységüket.
- 26 Legyenek evangelizációs centrumok.
- 27 Gondoskodni kell a Főegyházmegye területén a főiskolások evangelizációjáról és lelki gondozásáról. Legyen a főiskolásoknak főállású lelkésze Kecskeméten.
- 28 Főállású főiskolai lelkész csak teológiai doktorátussal rendelkező pap lehet.

2. A katekumenátus

1. Teológiai alapvetés

A felnőtt hitt jellemzői a Szentírásban

Tanúságtétel tetteinkkel: Mert mindenki, aki hallgatja ezeket a szavaimat és tettekre is váltja, hasonló az okos emberhez, aki a házát sziklára építette (Mt 7,24). – Tanúságtétel szavainkkal: „Mindenkor legyetek készen arra, hogy válaszolni tudjatok mindenkinek, aki a bennetek lévő reménység okát kérdezi tőletek!” (1Pét 3,15).

Pál apostol szerint a keresztény embernek el kell jutni a hitbeli nagykorúságra: „amíg mindnyájan el nem jutunk a hitben és az Isten Fia megismerésében az egységre, és meglelt emberré nem leszünk, elérve Krisztus teljessége életkorának mértékére” – írja az Efezusi levélben (4,13).

A katekumenátus fogalma és célja

„A kereszténnyé válás az apostolok óta egy út megtételét és a több állomású beavatást jelenti.” (KEK 1229) Ezt az utat be lehet járni gyorsan vagy lassan. „Ennek mindig tartalmaznia kell néhány lényegi összetevőt, és ezek a következők: az ige meghirdetése, az Evangélium elfogadása, ami megtérést von maga után, a hit megvallása, a keresztség, a Szentlélek kiáradása, az eucharisztikus közösséghez járulás.” (KEK 1229)

A II. Vatikáni Zsinat a latin egyházban helyreállította a felnőttek több állomásra szétosztott katekumenátusát. A szertartások megtalálhatók az *Ordo initiationis christianae adultorum* (1972) c. kiadványban – (KEK 1332.), lásd: FK (1999). – „E fokozatosság mutatkozik meg az elnevezésekben is, melyeket az egyház azokra használ, akik a keresztségi katekumenátus különböző szakaszaiban vannak: „*szimpatizáns*” (OICA 12), aki már hajlik a hitre, de még nem hisz teljesen; „*katekumen*” (17-18), aki már eldöntötte, hogy követi Krisztust; „*választott*” vagy „*folyamodó*” (24), akit meghívtak, hogy kereszteskedjék meg; „*neofita*” (31-36), az újonnan megkeresztelt; „*keresztény hívő*” (39), a keresztény közösség aktív, érett hitű tagja.

„A katekumenátus nem a hittételek és parancsok egyszerű előterjesztése, hanem bevezetés a teljes keresztény életbe, megfelelő hosszúságú újoncidő, amely alatt kiépül a személyes kapcsolat a tanítvány és Krisztus, a Mester között. A hitújoncokat tehát jól be kell vezetni az üdvösség misztériumaiba, az evangéliumi erkölcsök gyakorlatába; meghatározott időközökben egymást követő szertartásokkal pedig vezessék be őket Isten népének életébe: vegyenek részt hitéletben, liturgiájában és szeretetgyakorlataiban.” (AG 14)

„A felnőtteknek szóló katekézis olyan személyekhez szól, akiknek joga és kötelessége, hogy éretté tegyék a hit Istentől kapott csíráit, akiknek hivatása, hogy különböző társadalmi szerepeket vállaljanak, akik mélyreható változásoknak és kríziseknek vannak kitéve. Ezért a felnőtt hitét állandóan magyarázni, növelni és védeni kell, hogy elnyerje a keresztény bölcsességet, mely értelmet, egységet és reményt tud adni a személyes, társadalmi és szellemi élet sok megnyilvánulásában” (KÁD 173).

2. Helyzetelemzés

Főegyházmegyénk lelkipásztorkodását jórészt még mindig a népegyházi gondolkodás és az ennek megfelelő működés jellemzi. A népegyház azt az egyházat, illetve társadalmat jelöli, amelyben a nép élete nagyjából egybeesett a vallás, az egyház életével. A népegyházi lelkipásztorkodás főbb alapelemei:

- a keresztség, elsőáldozás és bérmálás szentségének gyermekkorban történő kiszolgáltatása
- ezzel kapcsolatban a gyermekek hitoktatása
- a hívőnek mondott felnőttek szentségi pasztorációja: vasárnapi szentmise, igehirdetés, gyóntatás, esketés, betegek kenete, temetés.

Ez a gyakorlat magától értetődőnek veszi, hogy az emberek benne élnek az egyház közösségében és élő hittel rendelkeznek. Napjainkban azonban a tapasztalatok nem ezt mutatják.

Általános a panasz, hogy a beavató szentségekben részesült gyermekek és felnőttek legnagyobb része nem gyakorolja keresztény hitét. Ennek egyik fő oka, hogy nem az igazi megtérés, a meggyőződéses hit indítja őket a szentségek felvételére. Ennek magyarázata az, hogy általában nem részesülnek megfelelő felkészítésben, valamint sokszor nincs olyan befogadó közösség, amelynek segítségével kapcsolódhatnak az egyházi közösséghez, megszerzett hitismereteiket bővíthetnék, a keresztény életformát élményszerűen elsajátíthatnák. Sajnos, jó néhány plébánián ennek ellenére sem látható őszinte törekvés az ilyen közösségek létrehozására.

Az elmúlt évtizedekben az egyházra nehezedő elnyomás és a szekularizáció következtében hitoktatásban nem részesült, többségében a keresztény, a vallást nem ismerő generációk nőttek fel. Az ő soraikból kerülnek ki növekvő számban olyanok, akik ifjú- illetve felnőtt korban kérik a beavató szentségek felvételét.

Többen próbálkoznak a Főegyházmegyében a felnőtt korban beavató szentségekhez járulókat meggyőződéses hitre vezetni, de ezek a próbálkozások mind ez ideig részleges eredményhez vezettek és nincsenek összehangolva.

A Magyar Katolikus Püspöki Kar 1999. Advent I. vasárnapjától kötelező jelleggel elrendelte a katekumenátus bevezetését Magyarországon, közreadva a *Felnőttek beavatása a keresztény életbe* c. szertartáskönyvet. Főegyházmegyénk néhány plébániáján ennek nyomán már elindult a felnőtt megtérőkkel való foglalkozás.

A gyermekkorukban szentségekhez járult, templomba járó felnőttek nagyobb része nem jutott el a tényleges felnőtt hitre, az apostoli elkötelezettség vállalására. Jórészt „vasárnapi keresztények”, mindennapjaikat nem hatja át a keresztény hit értékrendje.

Növekvő igény figyelhető meg a felnőttek részéről a hitükben való továbbfejlődés iránt. Plébániai szinten, lelkeségi mozgalmakban, sőt főegyházmegyei szinten is történtek szép próbálkozások (pl. bibliakör, Szentlélek szeminárium, Fülöp kurzus, Plébániai Munkatárs Képző, stb.), de ezek szintén esetlegesek, nincs átfogó felnőttképzési koncepció, nincs felnőttképzési referens.

3. Javaslatok

- 29 Mind a lelkipásztorkodó papság, mind a hívek szemléletét közelíteni kell egy olyan lelkipásztori irány elfogadása, követése felé, melyben az újraevangelizálás, vagyis a nem hívők (elsősorban felnőttek) megtérésre és valódi hitre vezetése legalább ugyanakkora hangsúlyt kap, mint az eddig központi helyet betöltő szentség-kiszolgáltatás. E célból továbbképzéseket, konferenciákat, lelkigyakorlatokat stb. kell tartani.
- 30 A plébános figyeljen arra, hogy a plébániájához tartozó katekumenek ne csak a hitismeretek elsajátítására kapjanak lehetőséget, hanem befogadó közösségeket találjanak fejlődő hitük megélésére. A még meglévő, templomba járó hívek közösséggé formálása, missziósküldetés tudatra, apostoli lelkületre való nevelése jelentheti az első lépéseket a befogadó közösség(ek) létrehozására. Ahol az elkötelezett, hitüket közösségben megélők hiánya vagy a túl nagy passzivitás miatt nincs ilyen közösség, ott egy a közelben lévő más csoport, vagy legalább egy-egy komolyan hívő család, esetleg személy (kezes) gondjaira kell bízni a jelölteket. Szükségesnek látszik, hogy a katekumenekkel egy-egy nagyobb területen, vagy egy-egy városban összevont foglalkozás valósuljon meg. Ahol ez szükséges, ott a katekumenekkel egy-egy nagyobb területen összevontan foglalkozzanak. Ebben segíthetne a felnőttképzési referens, illetve a munkatársai közé tartozó területi felnőttképzési vezető.
- 31 A hagyományos, főként a templomban összpontosuló vallásgyakorlati formák – a szentmisék – számát a valós igény figyelembe vételével át kell szervezni. Növelni kell azonban a templomon, plébánián kívüli, evangelizáló tevékenységet. Erre jó alkalmak lehetnek az olyan ünnepek, rendezvények, amelyek vonzzák az embereket, s rendelkeznek keresztény tartalommal. Meg kell tanulnunk kilépni a templomok, plébániák falai közül, s ott utolérni az embereket, ahol vannak.
- 32 Ahol erre lehetőség nyílik, mindenképpen használjuk fel a média segítségét az evangelizálásra (helyi újság, esetleg TV, rádió, internet). Igyekezzünk minél több világi hívőt kiképezni a kommunikációs eszközök keresztény módon történő használatára és vegyük igénybe a segítségüket.
- 33 A katekumenátus már meglévő szertartásrendje mellett ki kell dolgozni az egyház teljes tanítását közvetítő, egységes, felnőtteknek szóló katekézist is. Ennek alapja a Katolikus Egyház Katekizmusa lehetne.
- 34 A plébániákon a fő hangsúly a felnőttkatekézisen legyen. Különös gondot kell fordítani a felnőttek képzésében a liturgia ünneplésére, a Biblia teljesebb megismerésére, valamint a szentségek mélyebb megértésére és megélésére.
- 35 Különösen jó lehetőséget látunk a felnőttekkel való kapcsolatfelvétellel és a felnőttképzés elindítására a következő élethelyzetekben: jegyesség, kisgyermek nevelés, gyesen lévő édesanyák, hittanos szülők stb.
- 36 Használjuk fel a lelkeségi mozgalmak és más régi vagy új közösségek segítségét, melyeknek tapasztalataik vannak a felnőttképzés területén!

- 37 Meg kell teremteni a lehetőséget és az anyagi alapot papok, hitoktatók, más világi segítők képzésére és továbbképzésére a felnőtt katekézis és evangelizáció területén. Szükségesnek látjuk, hogy a főpásztor által megbízott papok és világiak teljes munkaidőben ezt a feladatot végezzék. Meg kell oldani valamiképpen a felnőttoktatás díjazását azok számára, akik azt rendszeresen végzik.

4. Rendelkezések

- 38 A katekumenek anyakönyvének használata minden plébánián kötelező, melyet ugyanúgy kell vezetni, mint bármilyen más anyakönyvet. A főegyházmegyei központ így tudja ellenőrizni azoknak a gyermekeknek, fiataloknak és felnőtteknek előírt felkészítését, akikre a felnőttek és gyermekek katekumenátusa vonatkozik.
- 39 A katekumenátus egységes követelményrendszert tartalmaz a beavató szentségek felvételére vonatkozóan (lásd bővebben: 6. Liturgia és szentségek dokumentum). Ennek megtartása a Kalocsa-Kecskeméti Főegyházmegye területén kötelező.
- 40 A Főegyházmegyében működjék felnőttképzési és evangelizációs püspöki helynök, aki erre a munkára függetlenített területi munkatársak segítségével dolgozik. Az ő számukra biztosítani kell a tisztességes megélhetés feltételeit. A püspöki helynök munkatársaival hozza létre a felnőttképzési központokat, ahol evangelizációs és képzési programok alapján folyik az oktatás.
- 41 A plébániai képviselőtestületek testületileg és rendszeresen kötelesek részt venni felnőttképzési programokon. Ennek megtörténtéről a plébániavezetőknek évente jelentést kell adniuk a főegyházmegyei központ számára.

3. Hitoktatás és hitoktatóképzés

1. Teológiai alapvetés

Jézus ezzel küldi tanítványait: „Én kaptam minden hatalmat égen és földön. Menjeteek tehát, tegyétek tanítványommá mind a népeket! Kereszteljétek meg őket az Atya és a Fiú és a Szentlélek nevére, és tanítsátok meg őket mindannak megtartására, amit parancsoltam nektek. S én veletek vagyok a világ végéig.” (Mt. 28, 18-20)

„A szülők feladata, hogy az Isten és az emberek tiszteletével olyan családi légkört teremtsenek, amely elősegíti a gyermekek minden irányú nevelését az egyéni és közösségi élet számára.” – „Igen fontos, hogy a házasság szentségének kegyelmével és hivatásával gazdagított keresztény családban a gyermekek, a keresztségben elnyert hit szerint, már kiskorukban megtanulják Isten ismeretét és szeretetét.” (GE 3)

„A katekézis a gyermekek, fiatalok és felnőttek olyan hitre nevelése, amely leginkább a keresztény tanítás rendszeres átadásával történik, azzal a céllal, hogy a híveket bevezessék a keresztény élet egészébe” (CT 81).

„A püspöknek gondoskodnia kell arról, hogy a katekéták megfelelő fölkesztést kapjanak a feladatukhoz, úgy, hogy jól ismerjék az egyház tanítását, és tanulják meg a pszichológia és a pedagógia elméleti és gyakorlati törvényszerűségeit.” (KÁD) – „A katekétaképzés célja az, hogy képessé és alkalmassá tegyen az evangélium továbbadására” (DCG 111).

A plébánosok hivataluknál fogva törekedjenek arra, hogy a hitoktatás végzéséhez vegyék igénybe a világi krisztushívők és főként a hitoktatók munkáját (vö. CIC 776. kán.).

„A katekéta Szentlélektől kapott karizmája, a megalapozott lelkiesség és az élet egyértelmű tanúsága éltet minden módszert, és csak az ő emberi és keresztény erényei biztosítják a szövegek és minden más segédeszköz jó használatát” (KÁD 156).

„A kateketikai gyakorlatban sem a legfejlettebb pedagógiai technikák, sem a legragyogóbb emberi személyiséggel rendelkező katekéta nem helyettesítheti a Szentlélek csöndes és finom tevékenységét. Ő a fő katekéta; Ő a belső mester”. – „Éppen ezért a katekéta lelkében lakják a türelem és a bizalom, hogy maga Isten az, aki kicsíráztatja, fölneveli és gyümölcsözteti Isten Igéjének jó földbe vetett és szeretettel megmunkált magvát.” (KÁD 288-289).

„Az iskolai vallásoktatásnak az ad sajátos jelleget, hogy be kell hatolnia a kulturális környezetbe és kapcsolatba kell lépnie a többi tantárggyal. Éppen ezért az iskolai vallásoktatásnak iskolai tantárgyként kell megjelenie ugyanazzal a rendszerességgel és szigorral, mint a többi tantárgynak. A keresztény üzenetet és eseményt ugyanazzal a komolysággal és mélységgel kell bemutatnia, mellyel a többi tantárgy közli a maga tudását.” (KÁD 73)

„A keresztség utáni katekézis – anélkül, hogy egyszerűen másolnia kellene a keresztségi katekumenátust, és elismervén a katekézis növendékeiben megkeresztelt voltukat – jól teszi, ha merít a keresztény életnek ezen előkészítő iskolájából és engedi, hogy ennek fő jellegzetességei termékenyítőleg hassanak rá.” (KÁD 91)

2. Helyzetelemzés

A./ A hitoktatás helyzete egyházmegyénkben

A keresztény hitre való nevelés ma leginkább a gyermekekkel való foglalkozásokra koncentrálódik. Egyházmegyénkben is jellemző, hogy elsőáldozás után kimaradnak a gyermekek, majd megjelennek a bér mátkozás idején és utána teljesen elhagyják az egyházat.

Katekézisünk hagyományos helye az iskola. Ennek előnye, hogy a hely a felszerelt tanterem és a védett idő (amikor a gyermekeket megkaphatjuk) elvileg adva van. Hátránya, hogy a hitre nevelés tantárgyjellegűvé válik, és kevésbé van mód a nevelésre, és a tanulók plébániai közösségbe való beépítésére. Hátránya továbbá, hogy a helyi igazgató kényére-kedvére van kiszolgáltatva a hitoktatás. Tudomásul kell vennünk, hogy a kommunista-ateista rendszer megszűnése után is még ott él a volt kommunista vezetőkben a rendszerváltás előtt beidegződött harcos vallásellenessége. Sajnos a rendszerváltás e tekintetben sokszor nem tapasztalható az iskolákban. Bizonyos esetekben rosszabb a helyzet, mint a rendszerváltás előtt annak ellenére, hogy a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény előírja: „Az iskola, a kollégium, illetve az óvoda köteles biztosítani a hit- és vallásoktatáshoz szükséges tárgyi feltételeket, így különösen a helyiségek rendeltetésszerű használatát.” (4.§ 4). Viszont igen gyakran előfordul, hogy az igazgatók nem tesznek eleget a törvény rendelkezésének, hivatkozva arra, hogy az általuk vezetett intézmény oktatási-nevelési rendjét zavarja a hitoktatás és a hitoktatás végzéséhez szükséges védett időt sem biztosítják. A diktatúra idején a 21/1957-es törvény ezt biztosította.

A plébániai katekézis előnye, hogy a plébániai közösségekbe épül bele, és a nevelésre is nagyobb lehetőség van. Hátránya, hogy nincs védett ideje, így igen sok jó szándékú gyermek marad el iskolai elfoglaltsága miatt, valamint sok plébánián komoly anyagi gondot jelent a hittantermek megfelelő felszerelése, télen a fűtése.

A katekézis anyagi feltételei sok helyen nincsenek biztosítva. Nem áldoznak szemléltető eszközökre, ajándéktárgyakra és közösséget formáló táborkra. Így a hitoktatók korlátozva vannak nevelési céljaik megvalósításában.

B./ Hitoktatók és hitoktatóképzés

Az egyházmegyénkben Baján kezdődött el a főegyházmegyei hitoktató képzés 1985-ben, több mint 100 hitoktató kapott végbizonyítványt. Jelenleg Kecskeméten működik a három éves Főegyházmegyei Teológiai Tanfolyam, ahol a hitoktatók képzése folyik. Szép számmal található olyan hitoktatók is, akik hittanári diplomával rendelkeznek. Egyházi iskolában, ahol kötelező tantárgy a hitoktatás, csak ők taníthatnak (LXXIX. Közoktatásról szóló tv. 17.§).

Ennek ellenére sok helyen olyan személyeket alkalmaznak a katekézis végzésére, akiknek semmilyen hitoktatói képesítésük nincs. Valamint vannak olyan hitoktatók, akik kifogásolható erkölcsi és általános emberi magatartásuk, életvitelük miatt nem felelnek meg az elvárásoknak. A legtöbb helyen azonban a katekéták elkötelezett személyek, akik szentségi életet élnek.

Egyházmegyénkben működik az Egyházmegyei Hitoktatási Bizottság (EHB), melynek esperes-kerületenként egy pap és egy világi hitoktató tagja van, mely „olyan eszköz, mellyel

a püspök, mint az egyházmegye feje és fő tanítója az egész hitoktatás munkáját irányítja, segíti és ellenőrzi” (DCG 126.) és megfelel a KAD 265. pontjában foglaltaknak.

Javaslatok

A katekézis anyaga:

- 42 Olyan tantervre van szükség, amely azt a minimális tudásanyagot tartalmazza, amely elegendő a vallásgyakorlatok végzéséhez, ugyanakkor sokoldalúan kellene szemléltetni, érzékeltetni a gyakorlati vallásos élettel kapcsolatos tudnivalókat, hogy a vallásos élet készséggé fejlődjön. Ezért gyökeresen meg kell változtatni a hittankönyvek rendszerét, egységes szemléletű hittankönyv sorozatra van szükség és ehhez megfelelő tanári segédkönyv és munkafüzet, amelyeknek használata elősegítené a hitoktatók ilyen irányú munkáját.

A katekézis módszere:

43 a.) a nevelés elsődlegessége az oktatás előtt

Az iskolai módszerek kiválóan segítenek abban, hogy a gyerekek elsajátítsák a hittananyagot. A gyermekek azonban semmivel sem lesznek jobbak, nem lesznek vallásosabbak attól, hogy pl. fel tudják mondani a tízparancsolatot. EHB-nek olyan módszert kell kidolgozni, amely a hittan-csoportokból közösséget formál. A közösség formálásának módszerét már ismerjük, de a hitoktatásban még nem sokan alkalmazzák. Ezért ajánlatos már most megvalósítani azt, hogy legalább a felsőtagozatban az egyik hittanóra ismeretközlő módszerrel megtartott óra legyen, míg a másik a plébánián közösségépítő óra, megbeszélve, illetve alkalmazva a hittanórán tanultakat. A plébániai foglalkozás lényegében a gyermek-katekumenátus több lépcsős módszerével történjék.

44 b.) A szentségek felvételére való felkészítés

A szentségekre való felkészítés külön katekézist igényel, mert egy-egy osztályközösségben nem minden gyermek lesz elsőáldozó vagy bér mátkozó. Csak az legyen, aki hitéleti szempontból is megfelel a követelményeknek. Egységessé kell tenni azokat a feltételeket, amelyekkel megszabjuk azt, hogy ki lehet elsőáldozó, vagy ki lehet bér mátkozó és ki nem.

- 45 A szentségekhez való járulást nem szabad mindenáron évhez, osztályhoz kötni, de az elsőáldozás ne legyen korábban a 2. osztály végénél. A gyerekekkel is végig kell járni a katekumenátus fokozatait. Normál körülmények között általános iskolásoknak négy évre elosztva és a katekumenátus egyes fokozataihoz alkalmazva a katekézist: a befogadás szertartása; skrutíniumok beiktatása; bűnbánati liturgiák; keresztelés és szentáldozás, vagy bűnbocsánat szentsége; elsőáldozás. Ezt követően a katekézis újabb hat éves ciklusa következik ugyancsak a katekumenátus fokozatainak beiktatásával, szükségszerű ismétléseivel egészen a bér mátkásig. Így a felkészítést tehát a katekumenális katekézis előírása szerint lehetne végezni, közben a gyermek, a fiatal egy közösségben találná magát.

A katekézis helye:

46 Az iskolai katekézis

Fontosnak tartjuk, hogy a katekézis jelen legyen az iskolában, hogy így az iskola minden tanulója számára elérhetővé váljon. Ezért szorgalmazni kellene, hogy az iskolában kötelezővé váljon a hittanóra, illetve a nem hívők számára az etika tanítása. Ebben az esetben védetté válna az oktatás ideje.

47 A plébániai katekézis

A keresztény közösség önmagában élő katekézis. Pusztán létével ünnepel és cselekszik, és a katekézisnek mindig eleven és nélkülözhetetlen helye marad a plébánia, az egyházmegye élő sejtje: „Bekapcsolja az egyház egészébe, és így egységbe tömöríti az embereknek azt a sokféleségét, amely az egyház közösségében található (KÁD 141).

– „Kétségtelenül a plébánia a legjelentősebb hely, ahol formálódik és megnyilvánul a keresztény közösség. A plébánián ugyanis megjelenik minden emberi különbség, és beleszövődik az egyház egyetemességébe.” (KÁD 257). Javasoljuk a plébániai katekézist, mert a hitoktatásban részesülők bizonyíthatóan jobban beépülnek a hívő közösség életébe.

A katekézis alanyai:

48 „Az életkoronkénti katekézis a keresztény közösség alapvető igénye” (KÁD 171). A katekézis mindig egy fejlődő embert szólít meg és von be a közösségi életbe. Így mindig a konkrét embert tartja szem előtt, és őt célozza meg. Az emberi érettség elérése szempontjából minden életkornak megvan a maga sajátos jelentése és rendeltetése. Az érettséget jellemzi, hogy harmonikus, mindenre kiterjed. Ezért a plébánia vezetőjének törekednie kell, hogy minden életkorban hozzáférhetővé váljon az egész kinyilatkoztatott üzenet, az egyén hitben való fejlettségének megfelelő, sajátos formában.

49 Óvodások katekézise

A személyes, önálló hit megalapozása az óvodás korban történik. A plébánosok szorgalmazzák, hogy a saját plébániájuk területén működő óvodákban is meginduljon a katekézis.

50 Általános iskolások katekézise

A tanév megkezdése előtt, az anyakönyvből vagy más nyilvántartásból írja ki a plébános az első osztályba iratkozók neveit, és a hitoktatók keressék fel szüleiket felajánlva hitoktatói munkájukat. Ezen kívül újságban, rádióban is hirdetni kell a hitoktatás megkezdését. Javasoljuk, hogy az első osztálytól kezdve az Főegyházmegye által bevezetett Hittan Bizonyítványt adjunk a gyerekek kezébe az év végén, amelyben ha nem is osztályozzuk, de minősítsük magatartásukat, tudásukat, hitéletüket és a közösséghez való viszonyukat. Fontos még, hogy minden gyermekről központilag kiadott személyi lapot (számítógépes nyilvántartást) vezessünk, amely a plébánián marad, és ha új hitoktató kerül a csoporthoz, így tájékoztatást kapjon a gyermekekről ennek segítségével.

51 Serdülőkorúak katekézise

A legnehezebb ezt a korosztályt rendszeres katekézisben részesíteni. Fontosnak tartjuk e korosztállyal való tematikus és módszeres foglalkozás kidolgozását. (Lásd a Szinódus Ifjúsági dokumentumát – 5. fejezet.)

52 Felnőttképzés katekézise – katekumenek

A fiatalok egy része valami oknál fogva eljut a keresés útjára. Legtöbben saját hibájukon kívül maradtak eddig távol az egyháztól. Nincsenek megkeresztelve, nem voltak elsősíldozók, nem részesültek a bérmálás szentségében. Ennek ellenére a felnőttek nem tartják magukat a hitoktatás címzettjeinek. A katekézist nagyon sokan ismeretlenül is elutasítják. A mai felnőtt – történelmi szempontból egy közvetlen kommunizmus utáni korszakban – vallási közömbösségben él. Így nincs tapasztalata és gyakorlata abban, hogy a vallással, hittel kapcsolatos kérdéseit meg tudja fogalmazni. A mondottak ellenére mégis vannak felnőttek, akik valami oknál fogva érdeklődnek Jézus élete és tanítása iránt. Őket szeretettel kell fogadni. Amennyiben ez az érdeklődés megmarad, úgy őket a prekatekumenátus tagjai közé kell felvenni. Meg kell velük ismertetni a plébániai közösségeket és a katekumenális katekézissel elvezetni őket a keresztény nagykorúságra. (lásd a Katekumenátusról szóló dokumentumot – 2. fejezet.)

53 Plébániai közösségek

Fontos, hogy a különböző korosztályokból álló hívő népet közösségekbe tömörítsük. Ilyen közösségek lehetnek a lelkeségi mozgalmak csoportjai, a plébániai képviselőtestület közössége, a nyugdíjasok közössége, vagy a fiatal családok közössége stb. Velük külön-külön is kell foglalkozni, a kateketizálásukat életkoruknak és állapotuknak megfelelően kell végezni. A plébániai közösség így válik a közösségek közösségévé.

54 Fogyatékosok katekézise

Gondoskodni kellene a katekéták olyan továbbképzéséről amely felkészíti őket a testi és értelmi fogyatékosok katekézisére. Az ilyen típusú iskolákban is meg kell szervezni a katekézist.

3. Rendelkezések**55 Hitoktató csak az lehet, akinek élő hite van és erről tegyen tanúságot magatartásával.**

Továbbá megfelelő végzettséggel rendelkezzen (a csak egy éves hitoktatóképzésben részesülteknek el kell végezni legalább a hároméves Főegyházmegyei Teológiai Tanfolyamot). Csak olyan katekéta taníthat, aki canonica missióval rendelkezik. Kell, hogy példás keresztény életet éljen (ne legyen eltiltva a szentségek vételétől).

56 A hitoktatók munkáját az EHB segítse, amelynek vezetője rendszeres kapcsolatban álljon az OHB-vel. A főpásztor által megbízott hitoktatási felügyelő ellenőrizze és segítse a hitoktatók munkáját és az egyházi iskolák hittanóráit mint szakmai felügyelő látogassa. A tapasztaltakat beszélje meg a hitoktatóval, tegyen jelentést az illetékes plébánosnak, az egyházi iskola igazgatójának, a Főegyházmegye főpásztorának.**57 A hitoktatási felügyelő is az EHB tagja.**

- 58 A hitoktató köteles tanmenetet, haladási naplót és tanuló nyilvántartást vezetni. Az egyházi iskolákban az iskolai dokumentumokat használja. – Rendszeresen vegyen részt a hitoktatók számára szervezett továbbképzéseken amely évente kétszer van és 3 évenként a lelkigyakorlatokon. Ezek igazolatlan elmulasztása szankciót vonjon maga után. A hitoktató rendszeresen tartson kapcsolatot a szülőkkel és kezdeményezze szülői értekezlet keretében, esetleg családlátogatás alkalmával, a szülők katekéziséét. A lelkipásztor keresse annak módját, hogy azokat a szülőket, akik vallásukat nem gyakorolják, az alapvető hitbeli ismeretekbe bevezesse, az elmaradt szentségek vételére előkészítse és a plébániai közösség életébe bevonja (katekumenátus).
- 59 Az EHB kerületi referensei a hitoktatókat fogják össze testvéri közösségbe.
- 60 A heti két hittanórából az egyik lehet közösségépítő gyakorlati óra. Ennek újszerű volta miatt a hitoktátónak még alaposabban kell készülnie. Közösségépítő óra módszertanát, oktatási és nevelési programját az EHB-nek ki kell dolgoznia és a hitoktatókkal továbbképzés alkalmával megismertetnie.
- 61 A szentségekre való felkészítés a plébánián történjék, kiegészítve az iskolai hitoktatást. A katolikus iskolák és a plébánia között legyen egyeztetés az ott hitoktatásban részesült gyerekek szentségekhez való járulásával kapcsolatban.
- 62 A bérházasok felkészülésükről tegyenek bizonyoságot az Érsek úr által kijelölt hitoktatók előtt.
- 63 A főállású hitoktatók kötelesek nyári hittanos tábort szervezni vagy abban aktívan részt venni.
- 64 Az Érseki Hatóság által bekért adatokat a hitoktatók kötelesek megadott időre beküldeni.
- 65 Az Érseki Hatóságtól kapott ajándék hittankönyvekről a hitoktató vezessen listát, vagyis név szerint jegyezze fel a megajándékozottak nevét.
- 66 Az EHB az OHB-val egyeztetve tervezze meg az egységes Hittanbizonyítványt, Személyi Kartont és Haladási Naplót, az Érseki Hatósággal hagyassa jóvá és adassa ki 2001. május 1-ig.
- 67 Az Egyházközség költségvetésében a hittanos gyermekek számának megfelelően köteles a plébános keretösszeget betervezni, amelyet csak hitoktatásra lehet felhasználni.
- 68 A hitoktatók munkájának elősegítésére Hitoktatási Konzultációs Irodát kell felállítani. Az irodát az EHB hozza létre, ahol módszertani és szemléltető eszközök kölcsönzésére és vásárlására van lehetőség.
- 69 A hitoktatók érdekvédelme az EHB keretein belül történik.

4. Keresztény nevelés, iskolák

1. Teológiai alapvetés

A Szentírás tanítása: „Hagyjátok – mondta –, hadd jöjjenek hozzám a kicsinyek, ne akadályozzátok őket, hisz ilyeneké az Isten országa.” (Mk 10,14)

„Menjetek tehát, tegyétek tanítványommá mind a népeket!” (Mt 28,19)

„Aki befogadja ezt a gyermeket az én nevemben, engem fogad be. Aki pedig engem befogad, azt fogadja be, aki küldött engem. Aki a legkisebb köztetek, az nagy igazán.” (Lk 9,48)

Keresztény nevelés: „Minden kereszténynek joga van keresztény nevelésre...” (GE 2).

„A nevelők munkája valódi, korszerű és szükséges apostoli tevékenység, egyúttal pedig a társadalom igazi szolgálata” (GE 8).

„A zsinat... emlékezteti a katolikus szülőket kötelességükre, hogy amikor és ahol megtehetik, gyermekeiket katolikus iskolákra bízzák, azokat erejükhez mérten támogassák, gyermekeiket pedig velük együtt neveljék” (GE 8).

„A katolikus iskolák tanárai érezzék át, hogy valódi egyházi szolgálatra kaptak meghívást és nagylelkűen vessék be energiáikat az „élő kövek” felkészítésére, az új keresztény évezred egyházának építésére... A katolikus iskola lépést tart korunk fejlődésével, növendékeit ráneveli a földi haza javának hathatós munkálására, és előkészíti őket Isten országának szolgálatára, hogy példamutató és apostoli életükkel mintegy kovásza legyenek a társadalomnak” (GE 8).

„Az egyház mélységesen meg van győződve arról, hogy a katolikus iskola, amikor fölkinálja korunk embereinek a maga nevelési elgondolását, pótolhatatlan és égetően fontos egyházi küldetést tölt be. Az egyház ugyanis a katolikus iskola által sajátos módon részt vállal a kulturális párbeszédben, s ezzel elősegíti a valóságos fejlődést, az ember, s annak természetes és természetfölötti rendeltetése számára.” (KI 15)

A katolikus iskola nevelési tervének Krisztus az alapja. Ő az, aki az emberi létnek új értelmét kinyilatkoztatja, és érvényre juttatja. Át is alakítja az emberi létet, mert képessé teszi az embert arra, hogy isteni módon éljen, vagyis gondolkodását, akaratát, cselekvéseit az Evangéliumhoz igazítsa” (KI 34).

„A katolikus iskola feladata, hogy szintézist teremtsen egyfelől a műveltség és a hit, másfelől a hit és az élet pólusai között. Ez a szintézis a különböző tudományterületekbe rendeződött emberi tudás sokféle tartalmának integrációja által valósul meg az evangéliumi üzenet fényében és azoknak az erényeknek a kidolgozásával, amelyek a keresztény embert jellemzik.” (KI 37)

Egyházi Törvénykönyv:

– „Az egyháznak joga van arra, hogy bármilyen tantárgy oktatására bármilyen típusú és fokozatú iskolát alapítson és vezessen.” (CIC 800. kán. 1.§)

– „Katolikus iskolának azt az iskolát nevezzük, amelyet az illetékes egyházi hatóság, vagy egy hivatalos egyházi jogi személy igazgat, vagy amelyet az egyházi hatóság írott okmánnyal ilyennek ismer el.” (CIC 803. kán. 1.§)

- „A katolikus iskolában az oktatásnak és a nevelésnek meg kell felelnie a katolikus tanítás elveinek, az oktatóknak pedig ki kell tűnniük helyes tanításukkal és becsületes életükkel.” (CIC 803. kán. 2.§)
- „A katolikus iskolák igazgatói a helyi ordinárius felügyelete alatt gondoskodjanak arról, hogy az oktatás ezekben az iskolákban tudományos szempontból legalább olyan szinten álljon, mint az illető vidék többi iskolájában.” (CIC 806. kán. 2.§)

2. Helyzetelemzés

A negyven éves jogfosztottságot az 1990. évi IV. (a lelkiismereti és vallásszabadságról, valamint az egyházakról szóló) törvény zárta le. A 3. § (1) bekezdése eltörli a vallásos pedagógusok hátrányos megkülönböztetését. Az 5. § a katolikus neveléshez, a 17. § az oktatási intézmény létesítéséhez és fenntartásához való jogot nyilvánítja ki.

A Közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény 81. §-a rögzíti, hogy az egyházi fenntartású nevelési-oktatási intézmény vallási, illetve világnézeti tekintetben elkötelezett intézményként működhet, és ennek megfelelően a felvétel előfeltételeként kikötheti az adott vallás, világnézet elfogadását; nevelési programjába azt beépítheti; az alkalmazottakra, a gyermekekre, tanulókra a vallásgyakorlással összefüggő kötelezettségeket állapíthat meg; tananyagában a hitoktatás rendes tantárgyként szerepelhet.

A Magyar Köztársaság és az Apostoli Szentszék között 1997-ben létrejött megállapodás értelmében: „Az egyház az általa fenntartott közoktatási intézmények után (óvodák, általános és középiskolák, diákotthonok) ugyanolyan szintű pénzügyi támogatásban részesül, mint a hasonló intézményeket működtető állami és önkormányzati fenntartó.” (I. 2. Cikk) Ehhez megjegyzésként hozzá kell tenni, hogy az adott súlyozott kiegészítő támogatás összege a normatív támogatással együtt sem elegendő az egyházi intézmények zavartalan működtetésének biztosítására, ezért annak kiegészítése a fenntartóra hárul.

A keresztény nevelés elsősorban gyermekekre és a felnőtté válás küszöbéhez közeledő fiatalokra irányul. Neveltjeink családi háttere – amely a keresztény nevelés első számú művelője kellene, hogy legyen – sajnos nagyon gyakran sérült, erkölcsi és anyagi problémákkal küszködik, és a stabil keresztény értékrend hiányától szenved. Így ifjúságunknak sincs igazi értékrendje. Ami helyette van, az az anyagiakat felhalmozó fogyasztói szemlélet és a hedonista életvitel.

Az önkormányzati iskolákban dolgozó elkötelezett világnézetű tanárok, hitoktatók keresztény életvitelükkel, tanításukkal kiemelkedően fontos küldetést teljesítenek. A katolikus iskolák, plébániai közösségek pedig kifejezetten arra vállalkoznak, hogy neveltjeiknek és családjaiknak megmutassák a krisztusi utat, amelyen járva az igazi életcélok elérhetőek és megvalósíthatók.

A Kalocsa-Kecskeméti Főegyházmegye fenntartásában jelenleg 9 nevelési-oktatási intézmény működik:

Újonnan alapított óvodák, iskolák:

1.	Szivárvány Katolikus Óvoda	– 1991	Kiskunmajsa
2.	Katolikus Óvoda	– 1994	Jánoshalma
3.	Szent Gellért Katolikus Ált. Isk.	– 1991	Kiskunmajsa
4.	Szent Anna Katolikus Ált. Isk. és Diákotthon	– 1993	Jánoshalma

5.	Szent Miklós Leánykollégium (felsőoktatási kollégium)–	1992	Kecskemét
6.	Kalocsai Érseki Kollégium	– 2000	Kalocsa

Önkormányzattól átvett óvodák, iskolák:

7.	Szent Margit Óvoda	– 1994	Kecskemét
8.	Szent Imre Katolikus Ált. Isk.	– 1995	Kecskemét
9.	Szent József Katolikus Ált. Isk.	– 1997	Kiskunhalas

A Kalocsa-Kecskeméti Főegyházmegye területén a következő szerzetesrendek által fenntartott és működtetett nevelési-oktatási intézmények találhatóak:

1. Piarista Általános Iskola Gimnázium és Diákotthon Kecskemét
2. Angolkisasszonyok Ward Mária Leánygimnázium és Pedagógiai Szakközépiskola Kecskemét
3. Szent Anna Kat. Napköziotthonos Óvoda (Kalocsai Iskolánövérék) Kalocsa
4. Kalocsai Iskolánövérék Constantinum Intézmény (óvoda, ált. iskola, gimnázium, szakközépiskola és kollégium) Kiskunfélegyháza
5. Nagyasszonyunk Kat. Ált. Iskola és Gimnázium (Kalocsai Iskolánövérék) Kalocsa
6. Szent László ÁMK (óvoda, ált. iskola, gimnázium, szakközépiskola és kollégium) (Kalocsai Iskolánövérék) Baja

Intézményeink többségükben működő óvoda, iskola átvételével kerültek hozzánk. Ebből adódik, hogy csak hosszabb, évekig tartó megújulási folyamat eredményeként válnak alkalmassá a nevelő-oktató munkát végző pedagógusok az új katolikus szellemiségű és a keresztény erkölcsi értékrendet felvállaló munkára.

Nehézségek

Ma Magyarországon nincs olyan katolikus felsőoktatási intézmény, amelyben általános iskolai tanárképzés folyik, ezért nem kis gondot okoz a tantestület felállítása. Szembe kell nézni azzal a ténnyel, hogy kevés azoknak a pedagógusoknak a száma, akik arra készültek, hogy munkájukat olyan iskolában végzik, amely hivatalosan is vállalja a Katolikus Egyház hitvallását, erkölcsiségét, szellemiségét. Holott nyilvánvaló, hogy a szakmai felkészültség mellett elengedhetetlen a keresztény elkötelezettség és életvitel, valamint a hit dolgaiban való jártasság.

Nehéz feladat a mai értékvesztett világban, a szekularizálódott társadalomban a katolikus iskola sajátos arculatának megteremtése, megőrzése. Pedagógusainknak, hitoktatóinknak nehéz a szintézis megteremtése hit és műveltség, hit és élet között akkor, amikor az emberek többsége a keresztény értékrend, a keresztény nevelés iránt nem motivált, másfajta „értékrend” szerint mérlegelnek, döntenek.

Intézményeink kis létszámúak, az óvodáink 60 és 110 közöttiek, iskoláink tanulólétszáma pedig 200 és 400 között oszlik meg. Ennek következtében magasak az egy gyermekre eső fajlagos költségek. Mivel az Érseki Hatóság és a szerzetesrendek, mint fenntartók erre a célra csak korlátozott mértékben tudják a szükséges támogatást saját forrásaikból biztosítani, intézményeink szigorú takarékoság mellett működnek. Rontja iskoláink esélyegyenlőségét a nehéz anyagi helyzet. A katolikus iskolák újjászületésétől kezdve alig beszélhetünk fejlesztésről, jobbra csak szinten tartásról. Iskoláink felújításra, esetenként bővítésre szoruló épületekben működnek. Intézményeink eszközfelszereltsége hiányos, az iskolai könyvtárak

szegényesek, jelentős összeget kívánó fejlesztésre szorulnak. Több helyen nincs alkalmas tornaterem.

Ezek a tények gyakran a keresztény családok iskolaválasztási döntését is negatívan befolyásolják.

Pozitívumok

A Főegyházmegye területét 20-30 kilométerenként lefedve ismét vannak egyházi iskolák, hála legyen érte Istennek.

Vannak áldozatos, kitartó atyák, szerzetesek, pedagógusok, hitoktatók, szülők, akik az árral, a divattá vált negatív korjelenségekkel szemben úsznak, s az új ember kialakításán (Ef 4,22) fáradoznak.

Óvodáink, iskoláink nevelési programjaikban a szeretetre és kölcsönös bizalomra épülő keresztény pedagógiát alkalmazzák. Pedagógusaink a gyermekeket magához hívó Krisztust tekintik a nevelés területén példaképüknek, válogatás nélkül felvesznek, elfogadnak minden gyermeket.

Óvodáinkban a hitre nevelő célzatú foglalkozás, iskoláinkban a heti kötelező két hittanóra, valamint a vasárnapi szentmisén való részvétel, bázisul szolgál a pedagógiai munkához, és az általános nevelési feladatokat, a gyermekek magatartását jól motiválja.

Pedagógusaink egymás iránti segítő szeretete intézményeinkben az evangelizáció élő valóságát mutatja.

3. Javaslatok

- 70 Tudatosítani kell a szülőkből, hogy ők gyermekeik első számú nevelői, nemcsak testi, hanem lelki fejlődésükért is felelősek. E küldetéshez segítséget kell nyújtani, ezért élő kapcsolatot kell kialakítani család és egyház között, ami lehetővé teszi a szülők evangelizálását. Keresztény családok nélkül nem teljesebben ki hatékonyan a keresztény nevelés, erre a nélkülözhetetlen háttérre iskoláinknak is szüksége van.
- 71 A katolikus nevelésnek nemcsak a család és az iskola a színtere, hanem minden plébániai közösség is. Ezért a gyermekeknek, az ifjúságnak, mint az egyház reménységének összefogására minden plébánián alakuljanak olyan csoportok, közösségek, ahol mintát kapnak a keresztény életvitelnek megfelelő szabadidő eltöltésére, művelődésre és megtanulják az egymásra figyelmet, egymás segítségét. Katolikus iskoláinkban lehetőség szerint adjunk helyet a vallásos alapon szerveződő gyermek közösségeknek (pl. cserkészmozgalom, szívgyárda, Kalász, stb.), mivel a vallási szocializáció elsősorban az ilyen közösségekben jöhet létre.
- 72 A keresztény nevelés nélkülözhetetlen segítője a liturgia. El kell érni, hogy növendékeink a liturgikus ünneplésben, a szent cselekményekben tudatosan, tevékenyen vegyenek részt, hogy egyszerre, egy időben legyen számukra a liturgia szolgálat és élet.
- 73 Minden lehetőséget ragadjunk meg arra, hogy felhívjuk a szülők figyelmét az önkormányzati és katolikus iskola közötti különbségekre azért, mert a katolikus iskola

nevelési irányát a keresztény hit és a belőle levezethető erkölcsi értékrend szabja meg. Rendszeresen hangozzék el a szószékről, hogy ahol csak lehetőség van rá, a keresztény szülők gyermekeik iskolai nevelését, oktatását bízzák katolikus intézményeinkre.

- 74 Kívánatos, hogy a katolikus iskolákban a tanárok és nevelők a valláserkölc alapján álljanak, a szakma kiváló művelői legyenek, hogy így a gyermekek példaképeivé válhassanak, mivel a pedagógus nemcsak szóval, hanem egész életével nevel. Ezért az egyházi iskolában tanító pedagógusoknál a keresztény világnézet és az erkölcsös magatartás alkalmazásuk feltételét képezi.
- 75 A katolikus iskola sajátos jellegének biztosítása legnagyobb részben az ott tanító pedagógusok tevékenységén és tanúságtételén múlik. Gondoskodni kell a pedagógusok egyházmegyei (plébániai) szintű vallási-világnézeti, lelki továbbképzéséről, felkészült előadók bevonásával, lelkinapok szervezésével. Mindezek megvalósításához a fenntartó nyújtson anyagi és erkölcsi támogatást.
- 76 A nevelőtestületeknek az igényes szakmai munka mellett foglalkozniuk kell azzal, hogy miként lehetne az adott intézmény katolikus egyházi karakterét megteremteni, még kifejezettebbé tenni. A cél az lenne, hogy az intézmény tanulmányi programján kívül éppen a keresztény világnézet és értékrend nevelési és oktatási programba való beillesztésével jelentsen alternatívát a keresztény családok számára más oktatási intézményekkel szemben. Ezzel tud az iskola az egyház részéről való elvárásnak megfelelni, ennek kell az iskola igazi vonzerejévé válnia!
- 77 A katolikus iskola feladata a növendékek személyiségének keresztény szellemű formálása: „ez a feladat ma különösen is fontos, hiszen számot kell vetnünk azzal, hogy a család és a társadalom ezen a téren nem teljesíti a feladatát” (KI 45).
- 78 Az oktatás és nevelés folyamatából nem maradhat ki a hitre és hazaszeretetre való nevelés. A katolikus iskolának folytatnia kell a magyar katolikus oktatás évezredes hagyományát, mely kiváló, hazáját és egyházát szerető, képzett embereket adott az országnak. Ki kell fejlesztenie a későbbi keresztény családi élethez szükséges tulajdonságokat, készségeket. Rendkívüli fontosságú a magyar történelmi múlt keresztény gyökereinek bemutatása, az Árpád-ház szentjeinek példaként való állítása.
- 79 Általános és középiskoláink alkossanak iskolatársulásokat, megfelelő tanulmányi eredmény elérése esetén legyen felvételi mentes a diákoknak katolikus elemiből katolikus középiskolába való továbbhaladása.
- 80 A középiskolás korú gyermekeknek több mint fele szakiskolában tanul tovább. Ezt a korosztályt és ezt az iskolatípust az egyház általában nem tudja megközelíteni. Tervezni, szervezni kell ezekben az intézményekben is a hitoktatás lehetőségét. Katolikus szakmunkásképző indítására is szükség lenne.
- 81 Egyházunknak hatékonyabban kell a keresztény nevelés szolgálatába állítani a helyi és országos tömegkommunikációs lehetőségeket. Fiataljainkat megcélozva kell igénybe venni az írott és audiovizuális információ nyújtotta lehetőségeket az evangélium terjesztésére, a keresztényi életminta bemutatására, a káros társadalmi jelenségekre való figyelemfelhívásra. A szülők, pedagógusok, hitoktatók adjanak

hatékonyabb motivációt gyermekeink, ifjaink számára a katolikus műsorok megtekintéséhez, és a romboló, értéktelen adások, filmek, olvasmányok kiszűréséhez. Lehetőség szerint legyen az iskoláknak saját szerkesztésű lapjuk.

- 82 A Főegyházmege lelkipásztori programja építsen a katolikus nevelési-oktatási intézmények szülőkre is kiható evangelizációs tevékenységére. A plébános és káplán atyák éljenek hatékonyabban a katolikus iskolák kínálta nevelési lehetőségekkel, ismerjék el, népszerűsítsék prédikációkban intézményeinket, ugyanakkor bizakodva és nagyobb türelemmel várják a látványosabb lelki és szellemi eredményeket.
- 83 Az iskolabizottság dolgozza ki a katolikus iskolákban kiváló munkát végzők elismerési és jutalmazási rendszerét.

4. Rendelkezők

- 84 Az EKIF (Egyházmegyei Katolikus Iskolák Főhatósága) a fenntartó Érseki Hatóság által elfogadott közvetítő, tanácsadó szerv az Főegyházmege nevelési-oktatási intézményei részéről, mely képviseleti joggal rendelkezik, ugyanakkor a fenntartó szándékait is közvetíti az intézményekhez és konfliktus esetén a kompromisszumos megoldást keresi.
- 85 Mivel a keresztény nevelés, oktatás stratégiai kérdés, ezért az EKIF egy éven belül dolgozza ki a Főegyházmege oktatási és nevelési koncepcióját.
- 86 Iskoláinkban a világi igazgatók mellé ki kell nevezni lelkivezetőket a papság, vagy szerzetesek köréből, akik rendszeresen vegyenek részt az iskola életében.
- 87 Katolikus nevelési-oktatási intézményeink pedagógusai rendszeresen vegyenek részt a számukra szervezett szakmai és vallási továbbképzéseken, valamint lelkigyakorlatokon, lelkinapokon.
- 88 Az egyházi iskolák katolikus növendékei számára vasár- és ünnepnapokon kötelező a szentmisén való részvétel. Más történelmi egyházakhoz tartozó diákok hitüket saját vallásuk előírásai szerint gyakorolják.

5. Az ifjúság

1. Teológiai alapvetés

Jézus a fiatalok barátja: a 12 éves Jézus története felhívja figyelmünket arra, hogy Jézus is volt fiatal, éppen ezért senki ne becsülje le az ifjút fiatal kora miatt. Az emberi életben külön hangsúlyt kap a kamaszkor, amelyhez hozzátartoznak az „Atya dolgai” és a szülőknek való engedelmség. – Márk írja le, hogy „Jézus ránézett és megkedvelte” az ifjút, aki megkérdezte tőle, mit kell tennie, hogy elnyerje az örök életet, aztán felszólította, hogy kövesse őt (vö. Mk 10,17kk).

Felelősség a fiatalokért: elengedhetetlen, hogy az egyház is Jézus tekintetével nézzen a ma és a jövő fiataljaira, amikor a Mester örömhírét közli, hogy az ő életük is örömmel teli legyen. „Az egyház a fiatalokat úgy tekinti, mint reménységet s mint nagy kihívást az egyház jövője számára” (KÁD 182). – „Ezért a fiatalokat nem szabad csupán a katekézis tárgyának tekinteni, hanem úgy kell szemlélni, mint aktív alanyokat, az evangelizáció tevékeny résztvevőit és a társadalmi megújulás megvalósítóit” (KÁD 183; vö. CL 46).

A fiatalok apostolai: „Maguk a fiatalok legyenek az ifjúság első és közvetlen apostolai: saját soraikban kell apostolkodniuk, jól kiismerve társadalmi környezetüket” (AA 12). „A felnőttek tartsák fontosnak a baráti hangú beszélgetést a fiatalokkal. Ez teszi lehetővé mindkét félnek, hogy áthidalva a korkülönbséget, megismerjék a másikat és átadják annak a maguk értékeit.” (AA 12). – „A fiatalokkal foglalkozó pap tudja meghallgatni őket, és tudjon válaszolni nekik. Mindkettő fakadjon belső érettségből és legyen összhangban életével és tanításával; de még inkább legyen az imádság gyümölcse az úr Krisztussal való egységben a Szentlélek vezetésével.” (II. János Pál)

A fiatalok veszélyeztetettsége: „A gyors és nagyméretű kulturális és társadalmi változások, a fiatalok számának növekedése, a felnőttkor felelősségének vállalása előtti nem rövid időszak, a munkanélküliség és nem kevés országban a súlyos elmaradottság, a fogyasztói társadalom nyomása... mindez a fiatalok világát a várakozás, de nem ritkán a csalódás, az unalom, a félelem és kirekesztődés világává teszi.” (KÁD 182). „Sajátos védelemben kell részesülniük a fiataloknak a nekik ártalmas sajtótermékekkel és látványosságokkal szemben.” (IM 12). „A Pápa éberségre int a félrevezető világgal szemben. Kiemeli a veszélyeztetettség forrásait, az anyagi javak hajszolását, a reklámtechnikai visszaéléseket, a kábítószer-élvezetet, az alkoholizmust, a rövid életű szexuális kapcsolatokat, az erőszakot.” (vö. PS 15).

A fiatalok alapvető jogai: „A gyerekeknek és a fiataloknak joguk van ahhoz, hogy ösztönzést nyerjenek az erkölcsi értékeknek helyes lelkiismerettel való megbecsülésére és személyes állásfoglalásával való elsajátítására, valamint Isten tökéletes megismerésére és szeretetére. Nyomatékosan kéri tehát a népek vezetőit és a nevelés irányítóit: gondosan ügyeljenek arra, hogy e szent jogaitól senki meg ne fossza az ifjúságot. Az egyház híveit pedig felszólítja, hogy áldozatra készen munkálkodjanak a nevelés minden területén, főleg azzal a célkitűzéssel, hogy a nevelés és oktatás mindenkinek kijáró jótéteményeit minél hamarabb eljuttathassák a földkerekség valamennyi lakójához.” (GE 1).

2. Helyzetelemzés

Ifjúság alatt – az országos irányelveket figyelembe véve – a 14 és 30 év közötti korosztályt értjük általánosságban. Azonban ide sorolandók a cserkészek és a ministránsok is korosztálytól függetlenül.

Nehézségek

Általános az a szomorú tapasztalat, hogy 12 éves kortól elveszítjük azon fiatalok többségét is, akik már valamilyen szinten kapcsolatban vannak az egyházzal. A keresztyén hit és értékrend, a hiteles keresztyén életforma, a szentmise és a szentségek világa egyre távolabb kerül tőlük. Sok helyütt – főként falvakban – nincs is korosztályuknak megfelelő katolikus közösség, amelybe bekapcsolódhatnak. Kevés az olyan lelkipásztor, aki az ifjúsági munkára is felkészült, illetve hiányoznak az elkötelezett és képzett ifjúságvezetők.

Fennálló veszély – sokszor szomorú tapasztalat –, hogy a manipulált család, iskola és TV nem tudja hiteles módon közvetíteni az igazi értékrendet a fiataloknak. A fiatalok nagy része ténylegesen túlterhelt, fáradt, idejük betáblázott délutánonként is, sőt sokszor hétvégén is. A magyar iskolarendszer és a nemzeti alaptanterv jelenleg nem teszi lehetővé a fiatalok tehermentesítését. A fiatalok pályakezdési lehetősége és szociális helyzete egyre nehezebb.

Pasztorációnk intellektuális, ezért nincs igazi élő gyakorlata a munkás fiatalok megszólításának. Szakmunkástanulókra hamarabb és erősebben hatnak a lehúzó erők. Általános tapasztalat, hogy a fiúkat az egyház életében nehezebb bevonni.

Pozitívumok

Főegyházmegeyénkben 6 ifjúsági körzet van (Apostag, Baja, Kalocsa, Kecskemét, Kiskunmajsa, Mélykút). Ifjúsági körzetekben rendszeresen vannak találkozók (ifj. szentmise, bál stb.) A lelkiségi megújulási mozgalmak és a cserkészlet szerepe egyre jelentősebb az ifjúságnak az egyház életébe való aktív bekapcsolásában.

Reményteli próbálkozásnak tekintjük – ha az iskolával egyeztetve – a második hittanórát plébániai közösséget építő alkalommá alakítjuk. Ennek egyik formája az ún. „fakultációs modell”. Heti két órában folyik a hitoktatás, azonban a második hittan órában többféle gyakorlati foglalkozást tartanak. Mindez azt a célt szolgálja, hogy a gyerekek már az általános iskola felső tagozatában bibliai színjátzó kör, cserkészlet, ministránskör, kézműves kör, hittankör, énekkar stb. keretében keresztyén közösséggé formálódjanak.

Főegyházmegeyénkben már különböző formái léteznek az ifjúsági vezetőképzésnek: pl.: Országos Ifjúsági Vezetőképző Tanfolyam („Hajszoló”), „Szentjánosbogár” mozgalom vezetőképzése, Cserkész Őrsvezető képzés stb.

3. Javaslatok

89 Főegyházmegeyénkben ifjúság pasztorációval a 12 és 30 év közötti korosztályt kívánjuk elérni. Az ember fejlődésében ugyanis 12 éves kor körül következnek be azok a változások, amelyek a kamaszkor kezdetét, és a klasszikus gyermekkor végét jelentik.

- 90 Kívánatos, hogy minden plébánián alakuljanak a fiatalok számára befogadó közösségek, amelyekben otthonosan érezhetik magukat, és az egyház befogadó szeretetét élményszerűen megtapasztalhatják. Ebbe a háttérbe „ágyazódjon bele” a keresztény értékek vonzó módon történő megismertetése, megszerettetése és megélése ifjúságunkkal.
- 91 Az ifjúsági közösségek vezetői csak olyan papok és világiak legyenek, akik törekszenek a közösségi szemléletre, maguk is képesek élő közösségbe tartozni más papokkal, ill. világiakkal, és megfelelő képzésben részesültek. Az oktatási intézményeinkben nagyobb hangsúlyt kapjon az ifjúsággal való foglalkozás módszereinek oktatása.
- 92 A jól kiválasztott, hozzá kedvet érző, arra alkalmas fiatalokat képeztessek ki ifjúsági vezetővé, a számukra legmegfelelőbb képzési formával. (Pl: Hajszoló, Cserkész vezetőképzés, Kalász vezetőképzés, Szentjánosbogár vezetőképzés, Lelkiségi mozgalmak vezetőképzése stb.)
- 93 A főpásztor részesítse nyilvános elismerésben a legaktívabb ifjúsági vezetőket, valamely jeles központi ünnepen. Az elismerésben részesülők személyére a Főegyházmegye ifjúsági vezetőinek fóruma évente tegyen javaslatot a főpásztornak.
- 94 Az ifjúsági munkára felkészült, képzett vezetők közül az arra alkalmasakat a főpásztor jogosítsa fel ifjúsági lelkigyakorlatok, képzések tartására és ajánlja a Főegyházmegye papságának szolgálataik igénybevételét.
- 95 A fiatalokkal történő foglalkozásban érvényesüljön az a teológiai elv, hogy a kegyelem a természet(es)re épít. A helyi és területi ifjúsági vezetők gondoskodjanak olyan programokról, amely figyelembe veszi a fiatalok természet adta érdeklődését (természetes: pl. közösség igény, sport, szórakozás, személyesség igénye, zene, utazás, önkifejezés, lelki- és szellemi igény, tevékenység-igény és ezekhez hasonlók).
- 96 Az ifjúságban fejleszteni kell a szociális és evangelizációs érzékenységet. Kívánatos, hogy legyenek aktív résztvevői a plébániai közösségnek, különösen annak karitatív szervezeteivel. Nyitottak legyenek újak befogadására, és legyenek társaik apostolaiává. Szükségesnek látjuk a fiatalok kapcsolattartását is a civilszervezetekkel.
- 97 Elengedhetetlenül fontos feladat a munkásfiatalokkal való törődés. Az ifjúsági munkát, feladatokat tevékenység-központúbbá, mozgalmosabbá kell szervezni (pl.: JOC, Kolping stb.), hogy ők is megtalálják helyüket az egyházban.
- 98 Komoly együttműködés szükséges a családokkal, a szerzetes közösségekkel, a nevelési-oktatási intézményekkel, és a szemináriumokkal, hogy a fiatalok több tájékoztatást kapjanak a keresztény élethivatásról (családi életre nevelés, papi- és szerzetesi hivatás).
- 99 A főegyházmegyei ifjúsági programokat szervezzük úgy, hogy a beavató szentségek felvételére készülő is aktívan bekapcsolódhassanak. – Az őket fölkészítő katekéták viszont igyekezzenek bevonni a jelölteket a helyi és a főegyházmegyei ifjúsági programokba.

4. Rendelkezések

- 100 A KALIFA ALAPÍTVÁNY az a megyei szintű koordináló csoport, mely irányítja a területi ifjúsági munkát. Évente legalább egyszer a megye minden ifjúsági munkában érintett vezetőjével közös fórumon találkozzon, ahol értékeljék az elmúlt időszakot, és tervezzék meg az előttük álló feladatokat. A körzeti szintű koordináló csoport a körzet pap és világi vezetőjéből, valamint a helyi közösségek képviselőiből álljon, és évente többször tartson megbeszélést. A megyei szintű irányítást, valamint saját körzetének az irányítását minden helyi katolikus ifjúsági közösség és közösségvezető köteles elfogadni, a plébániáknak pedig támogatniuk kell.
- 101 A megyei ifjúsági vezetők fóruma az ifjúsági lelkipásztorkodás szempontjából kulcsfontosságú helyeket érintő papi dispozíció tekintetében tegyen javaslatokat a főpásztornak.
- 102 Az ifjúsági körzetek központjai, valamint a katolikus ifjúsági irodák támogatás és pályázatok útján gondoskodjanak megfelelő működési feltételekről és tegyenek meg mindet, hogy az ifjúság ismert és elismert területi központjaivá váljanak mind a fiatalok, mind a plébániák és a papság előtt.
- 103 A katolikus ifjúság szervezése a Főegyházmegyében három szinten történjék: helyi, körzeti és megyei szinten. A területileg átfogóbb ifjúsági programok élvezzenek előnyt a kisebb szintek előtt. A megyei és a körzeti ifjúsági programokhoz bevezetjük a „védett idő” kategóriáját. Az így megjelölt időszakot tilos helyi ifjúsági programmal „felülírni”. Ugyanakkor szorgalmazzuk, hogy a helyi közösségek fiataljai a körzeti programokon, a körzetek fiataljai pedig a megyei programokon részt vegyenek.
- 104 Az ifjúsági élet tervezése a Főegyházmegyében a tanévhez igazodjék. Az éves ifjúsági terv ütemezése pedig a következő módon történjék:
- a/ a megye ifjúságvezetői a főpásztorral egy évvel korábban meghatározzák a megyei szintű ifjúsági szervezéseket és azok időpontját, és védett időszakká nyilvánítják. Ezt közlik a körzetek vezetőivel és a plébániákkal egyházmegyei körlevél útján.
  - b/ A körzetvezetők munkatársaikkal legalább fél évvel korábban meghatározzák a körzeti szintű ifjúsági programokat és azok időpontját, és körzetükben további védett időszakká nyilvánítják. A megyei és körzeti szintű programok így kialakult tervezetét közlik a körzetükhöz tartozó helyi közösségek vezetőivel.
  - c/ A helyi ifjúságvezetők harmonizálják terveiket az országos, megyei és körzeti programszintű védett időszakok figyelembe vételével. A megyei programoknak az évi egy-két, a körzetieknek a havi egy-egy alkalom, a helyieknek pedig a heti egy-egy alkalom legyen a ritmusa. Így az ifjúsági élet három szintje kölcsönösen egészíti ki egymást.
- 105 A plébániák legyenek nyitottak és befogadók más plébániák ifjúsági csoportjai felé, illetve a velük való kapcsolatfelvételre és kapcsolattartásra. Ha kiránduló, táborozó fiatalok plébánián kérnek szállást, vigyék magukkal saját plébánosuk ajánló levelét. Főegyházmegyénk plébániáira máshonnan érkező fiataloktól, a plébánia vezetőjének kérnie kell a fiatalok plébánosának, intézményének ajánló levelét.

6. Liturgia és szentségek

1. Teológiai alapvetés

A liturgia: a II. Vatikáni Zsinat szerint „*A liturgia által – legfőképpen pedig az eukarisztia isteni áldozatában – ‘megvalósul a megváltás műve’.* A liturgia tehát nagy-nagy mértékben hozzásegít ahhoz, hogy a hívek életükkel megmutassák és kézzelfoghatóvá tegyék Krisztus misztériumát és az igaz egyház mivoltát.” (SC 2.). „*Az egyház ugyanis Krisztusban mintegy szentsége, vagyis jele és eszköze az Istennel való bensőséges egyesülésnek és az egész emberiség egységének*” (LG 1.). Krisztus egyházára bízta azokat a szent jeleket, melyeket szentségeknek nevezünk, amelyeken keresztül Ő folytatja embereket üdvözítő tevékenységét. Amikor az egyház ezeket a szent jeleket valósítja, belekapcsolódik abba a mennyei istentiszteletbe, melyről a Jelenések könyvében olvashatunk, és amelynek középpontjában, Isten trónja előtt „*ott áll a Bárány, mintha leölték volna*” (vö. Jel 4,5). Ezért a szent liturgia az egyház csúcstevékenysége, melybe beletartozik a szüntelen imádás és Isten ígéjének hirdetése is. A liturgia Isten egész népének legszentebb cselekménye. A legjelentéktelenebbnek tűnő liturgikus cselekmények végzésénél is tudatában kell ennek lenni. Az egyház csak csatlakozik a maga istentiszteletével ahhoz a mennyei liturgiához, melyet Krisztus szakadatlanul végez, mint az emberiség Főpapja Isten színe előtt. Akik tehát részt vesznek, akár a legegyszerűbb falusi templomban is valamely szent cselekményen, az eukarisztia ünneplésén, vagy valamely szentség kiszolgáltatásán, részesei lesznek Krisztus mennyei istentiszteletének (Lásd: CIC 834. kán.).

A keresztség: a keresztség szentségében találkozik az ember Krisztussal úgy, hogy megváltó halálának és feltámadásának misztériumába lesz beavatva. Ennek következményeként „*vízből és Szentlélekből születik újjá*” (vö. Jn 3,5), vagy amint a Katolikus Egyház Katekizmusa mondja: „*A keresztség által megszabadultunk a bűntől, újjászülettünk, mint Isten fiai, Krisztus tagjává lettünk, beletestestültünk az egyházba és részeseivé váltunk küldetésének*” (KEK 1213).

A bérmálás: „*A bérmálás szentsége a keresztséggel és az eucharisziával együtt alkotja a keresztény beavatás szentségeinek csoportját, amelyek egysége megőrzendő. Tehát meg kell magyarázni a híveknek, hogy e szentség fölvétele szükséges a keresztségi kegyelem teljessé válásához. Még tökéletesebben köt az egyházhoz a bérmálás szentsége; vele a Szentlélek egészen sajátos ereje gazdagítja a hívőket, akiknek azért szorosabb a kötelezettségük, hogy Krisztus hivatott tanúiként szavukkal és életmódjukkal terjesszék és védelmezzék a hitet.*” (KEK 1285).

Az eukarisztia: „*A keresztény beavatást az eukarisztia fejezi be. Azok, akiket a keresztség a királyi papság méltóságára emelt, és akik a bérmálásban még jobban Krisztushoz hasonultak, az eukarisztia révén az egész közösséggel együtt magának az Úrnak az áldozatában vesznek részt.*” (KEK 1322). A II. Vatikáni Zsinat pedig egyenesen azt mondja: „*Amikor a hívők részt vesznek a szentmiseáldozatban, amely az egész keresztény élet forrása és csúcspontja, az Isten Bárányát és vele együtt önmagukat ajánlják fel Istennek.*” (LG 11). Az egyházatyák szerint: „*Ahol az eukarisztia, ott az egyház*”. Ebből az következik, hogy a lelkipásztori munkának, magának az igehirdetésnek és a többi szentségnek is az a célja, hogy az eucharisziához vezesse az embereket, hiszen „*az eukarisztiában benne van az*

egyház egész kegyelmi gazdagsága, maga Krisztus, a mi húsvéti bárányunk és élő kenyérünk” (PO 5).

A bűnbocsánat szentsége: „A bűn mindenekelőtt Isten elleni támadás, a vele való közösség megszakítása. Ugyanakkor a bűn megtámadja az egyházzal fönnálló közösséget is. Ezért a megtérés egyszerre nyújtja az Istentől jövő bocsánatot és az egyházzal történő kiengesztelődést. A bűnbánat és a kiengesztelődés szentsége ezt fejezi ki és valósítja meg liturgikus módon.” (KEK 1440). Az egyház a bűnbocsánat szolgálatát Alapítójának, Jézusnak a megbízásából gyakorolja, aki húsvétvasárnap, feltámadását követően így szólt apostolaihoz: „Vegyétek a Szentlelket! Akinek megbocsátjátok bűneit, az bocsánatot nyer, s akinek megtartjátok, az bűnben marad.” (Jn 20,22k). Az egyház előírja, hogy a bűnbánónak bűnbevallást kell tennie a pap előtt, melynek ki kell terjednie minden halálos (súlyos) bűnre. „Az, aki tudatában van annak, hogy halálos bünt követett el, ne járuljon a szentáldozáshoz, még ha a bűn fölött mélységes bánatot is érez, mielőtt nem részesülne a szentségi föloldozásban, legalábbis ha nincs súlyos oka az áldozásra és ha lehetséges gyóntatót találni. A gyermekek kötelesek a bűnbocsánat szentségéhez járulni, mielőtt elsőáldozók lennének.” (KEK 1457). A Püspöki Konferencia döntése értelmében Magyarországon gyakorlatilag nem fordulhat elő olyan helyzet, amikor az általános föloldozás lehetőségével élni lehetne (vö. KSZ 20. cikkely).

A betegek szentsége: „A betegek kenetével és a papok imádságával az egyház a szenvedő és megdicsőült Krisztusnak ajánlja a betegeket, hogy nekik enyhületet és üdvösséget szerezzen; sőt buzdítja őket, hogy tudatosan csatlakozzanak Krisztus szenvedéséhez és halálához és így szolgálják Isten népének lelki javát.” (LG 11). „A betegek kenete nemcsak a halálveszélyben lévők szentsége. Ezért felvételére már az az idő is biztosan alkalmas, amikor a hívő élete betegség vagy öregség miatt kezd veszélybe jutni.” (SC 73). „Az a beteg, aki fölvette a szentséget, ha visszanyeri egészségét, újabb súlyos betegség esetén újra felveheti ezt a szentséget. Ugyanazon betegség során is meg lehet ismételni, ha a betegség súlyosbodik. Ajánlott fölvenni a betegek kenetét komoly sebészi beavatkozás előtt. Ugyanez a helyzet az időseknél, akiknek állapota egyre törékenyebbé válik.” (KEK 1515).

Az egyházi rend: „Krisztus, a főpap és az egyetlen közvetítő ‘Atyjának, az Istennek országává és papjaivá’ (Jel 1,6) tette az egyházat. A hívek egész közössége, mint ilyen papi közösség. A hívek a keresztelezésben kapott egyetemes papságukat úgy gyakorolják, hogy részt vesznek, mindenki a saját hivatása szerint, Krisztus, a főpap, a próféta és a király küldetéséből.” (KEK 1546). – „A hivatali papság az egyetemes papság szolgálatában áll és valamennyi keresztény hívő keresztségi kegyelmének a kibontakozását mozdítja elő. Tehát egyike azon eszközöknek, melyekkel Krisztus szünet nélkül építi és vezeti egyházát. Ezért egy külön szentség, az egyházi rend szentsége hivatott átadni.” (KEK 1547). – (Ezzel azonban más szinódusi bizottságok foglalkoznak.)

A házasság szentsége: „A házassági szövetséget, amelyben a férfi és a nő az egész élet olyan közösséget hozza létre egymással, amely természeténél fogva a házaspár javára, gyermekek nemzésére és nevelésére irányul, Krisztus Urunk a megkeresztelték között a szentség rangjára emelte.” (CIC 1055. kán.). – „A házastársak egész életre szólóan, visszavonhatatlanul kötelezik el magukat arra, hogy szövetségre lépnek, és egész lényüket-létüket átfogó sorsközösséget alkotnak egymással. Szent Pál a házasságot Krisztus és az egyház kapcsolatához hasonlítja, így a házasság Istennek az ember iránti hűséges és föltétlen szeretetét jeleníti meg.” (BCs 95.).

A szentelmények: „Az Anyaszentegyház a szentségek mellett a híveknek szentelményeket is adott. Ezek a szentségekhez hasonlóan szintén szent jelek, mert nemcsak jelzik az elsődlegesen lelki hatást, hanem az egyház könyörgésének erejével azt meg is szerzik. A szentelmények előkészítik az embereket a szentségek sajátos hatóerejének befogadására; egyúttal megszentelik az élet különféle megnyilvánulásait.” (SC 60). Éppen ezért az egyházban hagyományos és a modern kor követelményei hatására létrejött szentelményeknek gyakorlatát ápolni kell. A katolikus hit megnyilvánulásainak kell ezeket tekinteni. Általuk bizonyos személyeket, dolgokat Istennek szentelünk, míg másokra, melyeket használunk, Isten áldását kérjük. Az áldások köréből külön meg kell említeni a gyertyaszentelést, hamuszentelést, búzaszentelést, a házszentelést és a járművek megáldását, melyeknek hagyományoszerű ápolását folytatni kell.

2. Helyzetelemzés

A LITURGIKUS ZENE, ÉNEK ÉS IMÁDSÁG

Liturgikus zenének nevezhetjük az olyan műveket, melyek már nem a szerző egyéni vallásos tapasztalásaiból, hanem az egyház liturgiai mondanivalójából indulnak ki. A liturgikus zene éppen ezért szent, egyetemes és művészi, szövegében pedig alkalmazkodik a liturgikus cselekményekhez, melyeket kísér. Célja Isten dicsőítése és az emberek megszentelése. Templomainkban, ezzel ellentétben, gyakorta rosszul választják meg a liturgiához az énekrendet és ahhoz méltatlan hangszeres kíséretet alkalmaznak.

A II. Vatikáni Zsinat állásfoglalása ellenére templomaink nagy részében még nem valósult meg a hívek zsolozsma imádsága.

A KERESZTSÉG

Napjainkban a szentségeket sokszor kérik olyanok, akik nem vallják az egyház hitét és nem épültek be az egyházi közösségbe. Úgy tűnik, hogy sokan az emberi élet jelentősebb állomásait, fordulópontjait akarják a szentségek és szentelmények kérésével emlékezetesebbé tenni, és hit nélkül megünnepelni. Ezt a jelenséget napjainkra a hitoktatásból kimaradtak széles tömegei annyira súlyossá teszik, hogy tovább nem halasztható a papság egységes magatartása, eljárása adott esetekben.

Gyakori jelenség, hogy vallástalan szülők kérik gyermekeik keresztelését. Nem tagjai a keresztény közösségnek, nincsenek megkeresztelve, esetleg nem lettek hitoktatva, nem járultak a szentségekhez és házasságuk egyházi szempontból rendezetlen. Külön gondot jelent, amikor a szülők nagyobb gyermekük keresztelését kérik.

A keresztszülő személyére vonatkozóan az egyházi Törvénykönyv (874. kán.) Főegyházmegyénkben szinte teljesíthetetlen követelményeket támaszt. Mivel a családokban a szülő testvérét szokták íratlan, de szinte kötelező törvény szerint keresztszülőnek felkérni, gyakran találjuk szembe magunkat azzal a ténnyel, hogy a rokonsági alapon felkért keresztszülő nem felel meg az egyház által megkívánt előírásoknak. Gyakori, hogy érvénytelen házasságban él, nem volt elsőáldozó vagy nem bérházas, nem gyakorolja a vallását. De ugyanez vonatkozik sok esetben az ismeretségi, baráti körből felkért keresztszülőre is.

A mi körülményeink között gyakran találkozunk meg nem keresztelt fiatal felnőttekkel, akik legtöbbször a plébániai ifjúsági csoporthoz csapódnak vagy házasságkötés előtt jelentkeznek, esetleg keresztszülők, bérmaszülők szeretnének lenni.

Sajnos meg kell állapítanunk, hogy nemcsak a megkereszteltek egy töredéke, hanem az elsőáldozóknak is csak egy kisebbik része jut el a bérálásig.

A BÉRMÁLÁS

Sajnálatos jelenség, hogy az iskoláskorú fiatalok „kibérmálkoznak” az egyházból. Milyen változtatásokra lenne itt szükség, hogy ez a jelenség megszűnjön?

Azok a fiatalok, akik valamely ifjúsági csoport tagjai, gyakran igazán felkészülten és öntudatosan veszik fel a bérálás szentségét a katekumenátus keretein belül. Számukra ez az esemény keresztény életük szempontjából meghatározó jelentőségű.

Még mindig előforduló és az egységes pasztorációs eljárást rontó gyakorlat, hogy az inicializációs szentségek (keresztség, bérálás, eukarisztia) mellett, még a házasságkötés esetén is egyes plébánosok a területileg illetékes plébános tudta nélkül szentségeket szolgáltatnak ki, illetve házasságkötésnél asszisztálnak.

Gyakran megtörténik, hogy néhány oktatás után keresztelnek lelkipásztorok jegyeseket, vagy ugyancsak néhány „hittanóra” után, esküvő előtt bérálnak és elsőáldozáshoz bocsátanak a keresztény hitre még el nem jutott, azt még igazán el nem fogadott fiatalokat.

AZ EUKARISZTIA

Előfordul, hogy a szentmisét bemutató papok nem élnek a liturgikus előírások által biztosított lehetőségekkel, ezért a szentmise nem igazodik a hívek igényeihez, az alkalmakhoz és az ünnepekhez. A szentmise sablonossá, unalmassá válik, pedig életközelibbé lehetne tenni. Gyakran előfordul, hogy nem azon a szentmisén konszekrált ostyával történik az áldoztatás.

A BŰNBOCSÁNAT SZENTSÉGE

Egyre gyakrabban történik, hogy hit nélkül, vagy az Istennel való kiengesztelődés nélkül áldoznak egyesek. Egyes helyeken még mindig előforduló gyakorlat, mely szerint „egy gyónás egy áldozás”. Ezeket a híveinket is fel kell világosítani a gyónás utáni többszöri áldozás lehetőségéről. Híveinknek azt is tudnia kell, hogy naponta legfeljebb kétszer áldozhatnak, másodszer akkor, ha teljes szentmisén vesznek részt (vö. CIC 917. kán.). Az egy órás szentségi böjt megtartását szorgalmaznunk kell.

Gyakori jelenség, hogy még vallásos híveink egy része is azt mondja, hogy neki nincs szüksége a gyónásra, mivel a szentmise elején a lelkiismeretvizsgálatra és bűnbánatra való felszólítás alkalmával megbánja bűneit. Még többen vannak olyanok, akik a bűntudat teljes hiányáról tesznek tanúságot. Nem emlékeznek életük olyan időszakára, amikor az Isten által felállított erkölcsi rend, vagy Jézus tanítása ellen vétettek volna. Másfelől általános tapasztalat, hogy azok élnek gyakrabban a bűnbánat szentségével, akiknek a legkevesebb szükségük lenne rá. Nagy szükség mutatkozik arra, hogy az igehirdetés során a papok

megvilágítsák hallgatóságuk előtt a bűn teológiai értelemben vett fogalmát, összekötve a bűntől való megszabadulás húsvéti reménységének felkeltésével.

A BETEGEK SZENTSÉGE

Visszatérő tapasztalat, hogy a hozzátartozók nem mernek papot hívni a beteghez. Sokan nem tudják, hogy a kórházba (szociális és egészségügyi intézményekbe) is be lehet hívni a papot. Még mindig kísért híveinkben az utolsó kenet képzete, sokan azt gondolják, hogy a szentség felvétele az emberi élet utolsó eseménye. Sokat segített ezen a helyzeten a betegek szentségének közösségi, szentmise keretében történő ünneplésének gyakorlata, mely lehetőséggel sokan élnek.

A HÁZASSÁG SZENTSÉGE

A házasság szentségével és általában a házassággal, mint olyannal kapcsolatban komoly gondok mutatkoznak. A megkötött házasságoknak hozzávetőlegesen a fele válással végződik. Magas a válás után újabb polgári házasságot kötötteknek a száma, akik e miatt nem élhetnek a bűnbánat szentségével és nem vehetik magukhoz az eucharisziát a szentáldozásban. Sokan már az első házasságukat sem az egyház törvényei szerint kötötték meg, vagyis házasságuk nem tekinthető érvényesnek vagy csak élettársi kapcsolatot létesítettek.

Az általános iskolás korban (14 év alatt) kapott hitoktatás nem tudja felkészíteni a gyermekeket a keresztény házasságra és családi életre. Sajnos a 14 és 18 év közöttiek katekéziséen a fiataloknak csak elenyésző százaléka vesz részt. Pedig ez lenne az az életkori szakasz, melyben elérhető közelségbe kerül a fiúk és lányok számára is a házasságkötés, a családalapítás.

A TEMETÉS

A temetés szertartása az evangelizáció kiemelkedő alkalma. Hiszen ilyenkor rendszeresen találkozunk olyanokkal, akik nincsenek kapcsolatban az egyházal. Temetés alkalmával előfordul, hogy a gyászolók csak „búcsúztatót” kérnek, amely az elhunyt életének jelentősebb eseményeinek felsorolásából és közeli hozzátartozóihoz fűződő kapcsolatának említéséből áll. Látszólag nem tartanak igényt a halál húsvéti vonatkozásainak említésére és a halottért végzett imára, sőt a temetési misét sem kérik.

Egyes temetkezési vállalkozók anyagi haszonszerzés reményében, kereszténységtől idegen elemeket próbálnak beiktatni a temetési szertartásba. Több helyen előfordul, hogy szolgáltatásaik körébe vonják az egyházi temetés megrendelését is. Ilyenkor a plébánia nem kerül közvetlen kapcsolatba az elhunyt hozzátartozóival, amely jelentős pasztorációs lehetőségtől fosztja meg a papságot.

Javaslatok

A LITURGIA

106 A liturgiát a Direktórium és a szertartáskönyvek előírásainak megfelelően és kellő felkészültséggel, összeszedettséggel és maximális ünnepélyességgel szabad végezni. Az igehirdetés és hitoktatás egyik fontos feladata az embereket felkészíteni a liturgián hittel és méltó lelkülettel való részvételre, hogy így bekapcsolódhassanak

Krisztus misztériumainak ünneplésébe, hogy ezeknek a misztériumoknak részesei lehessenek. Magának a környezetnek, a liturgikus eszközöknek, a liturgikus ruháknak, a liturgián közreműködők mozdulatainak, hanghordozásának, alkalmasnak kell lenniük arra, hogy megjelenítsék a szent cselekmény misztérium jellegét a jelenlévők számára, hozzásegítve őket a szimbólumok alatt megjelenő Úrral való bensőséges találkozásra.

- 107 A liturgia nem teljes a hozzá szorosan tartozó szent zene nélkül. A liturgián elhangzó énekeknek, zenei alkotásoknak nem szabad giccses egyénieskedést kifejezésre juttatni, hanem meg kell őriznie egyetemességét és objektivitását, nem feledkezve meg arról, hogy az egyház liturgiája az egyházi közösség istentisztelete, melynek fő liturgikusa maga Krisztus. A kántornak, aki a liturgia során elhangzó énekekért és azok zenei kíséretéért felelős, a technikai ismeretek szintjén túl, szilárd liturgikus és zenei ismeretekkel kell rendelkeznie, melyekre csak akkor tehet szert, ha folyamatosan képzi magát. Csak így remélhető, hogy hangjával és hangszerével egyaránt az imádkozó egyházi közösséget szolgálja. Célszerű lenne képzett kántorokat alkalmazni, akiknek megélhetését biztosítaná, ha összevont munkakörben alkalmaznák őket: pl. kántor-hitoktató, kántor-sekrestyés stb.

A KERESZTSÉG

- 108 Azért, hogy az újonnan megkeresztelt aktívan bekapcsolódhassék a helyi plébániai közösség életébe, nagyon fontos, hogy a gyermek-, iskolás- és felnőtt-keresztelés a lakóhely szerint illetékes plébánián történjék. Indokolt esetben a területileg illetékes plébános engedélyével lehet keresztelni más templomban is. Ennek az engedélynek hiányában egyetlen pap sem végezheti el a máshonnan érkező keresztelését.
- 109 A kisgyermek keresztelés előtt legyen igényes felkészítés a szülők számára. Ajánljuk fel nekik az elmaradt szentségek felvételét a megfelelő katekézis után. Célunk legyen a szülők szentségi életének rendezése és bekapcsolása az egyházi közösségbe.
- 110 Megfelelőnek látszik a helyzet ismeretében a következő egységes szempontok szerinti eljárás a keresztséget kérő szülők különböző csoportjaival szemben:
- a./ ha a szülők egyházilag érvényes házasságban élnek és gyakorolják a vallásukat, gyermeküket minden további nélkül meg lehet keresztelni.
  - b./ Ha csak az egyik szülő hívő katolikus, a másik nem, a gyermeküket a vallásos szülő kérésére ugyancsak meg lehet keresztelni. Ezt még akkor is meg kell tenni, ha egyházilag érvénytelen házasságban élnek, és egyikük elzárkózik a házasságrendezés elől.
  - c./ Ha egyik szülő sem ismeri a katolikus vallást, vagy hitüket nem gyakorolják (ide tartozik az is, ha nem kötöttek egyházilag érvényes házasságot) akkor fel kell ajánlani nekik a segítségünket, hogy „a hithez és az egyházhoz való viszonyukat alaposan átgondolják, s lehetőleg meginduljon bennük a keresztény hit és elkötelezettség növekedése” (EZs 2109). Ebben az esetben meg kell velük értetni, hogy gyermekük keresztelését egy időre el kell halasztanunk. Az ilyen kateketizálendő szülőkből (ha többen vannak) csoportot lehet alkotni és a Felnöttek Katekumenátusának előírásai szerint kell eljárni. A plébánián esetleg működő családközösségre kell őket bízni. Ha a felajánlott segítséget nem kívánják elfogadni,

- hívjuk fel figyelmüket arra, hogy amennyiben gyermeküket később hitoktatásra küldik, az elsőáldozás előtt kereszteljük meg.
- 111 Amennyiben a keresztelést kérő szülőknek már van kereszteleetlen, vagy hitoktatásban nem részesülő iskoláskorú gyermekük és annak hitoktatásától elzárkóznak, nem lehet komolyan venni ígérteiket, hogy keresztelendő gyermeküket majd vallásosan nevelik, a keresztelést el kell halasztani.
  - 112 Felmerül a kérdés, hogy hány éves korig fogadjunk el kisgyermeket keresztelésre és mikor tanácsoljuk azt, hogy előbb hitoktatni kell. Ezt az életkort a 6. életévben lehet meghatározni. A 6. életévét betöltött gyermeket majd megfelelő hitoktatás után, az elsőáldozás előtt kereszteljük meg a gyermek katekumenátus rendje szerint.
  - 113 Amennyiben a keresztszülő jelölt nem felel meg az egyház előírásainak, neki is fel kell ajánlanunk segítségünket, hogy rendezze a hithez és Istenhez való viszonyát. Végső esetben az egyházi Törvénykönyv adta lehetőséggel, nem mint keresztszülőt, hanem mint keresztelési tanút fogadjuk csak el (vö. CIC 872. kán.; 874. kán. 2. §. 875. kán.). Ebben az esetben a gyermeknek nem lesz keresztszülője.
  - 114 A hit intenzitásának mértékét és a vallásgyakorlás buzgóságát illetően ne szabjunk önkényesen a szülők (keresztszülők) számára teljesíthetetlen követelményeket. Ezen a ponton a lelkipásztornak belátónak kell lennie abban az értelemben, hogy időt kell adnia a gyermeküket keresztelteni kívánó szülőknek ahhoz, hogy végigjárják saját útjukat az Isten felé. Az esetleges egyházi adótartozás meg nem fizetése önmagában nem elégséges ok a keresztelés megtagadásához.
  - 115 Iskolásoknál az elsőáldozásra való felkészülés a feltétele a keresztségnek. Nem szabad a keresztséget az eukarisztia vétele nélkül kiszolgáltatni. Még pedagógiai szempontok figyelembevételével mellett sem szabad megtenni azt, hogy az iskolás gyermek az egyik évben a keresztség szentségében részesül és csak attól elválasztva, hónapokkal később vagy csak a következő évben lesz elsőáldozó. Egyedül a bérnélküliségnél tehetünk kivételt, melyet a nyugati egyházban a felnőtté válás küszöbén és csak kellő hitoktatás után szolgáltatunk ki. Az ilyen esetekben alkalmazni kell a Gyermek Katekumenátusa előírásait, és annak alárendelve végezni a hitoktatást. Az iskolás keresztelezőre is vonatkozik, amit a Keresztelési Szertartáskönyv a felnőtt keresztelezéssel kapcsolatban a következőképpen fogalmaz meg: „A szertartás természetes kerete a szentmise, amelynek olvasmányait megfelelőképpen kell kiválasztani. A szent cselekményt lehetőleg vasárnapra tegyük, és a helyi közösség tevékenyen kapcsolódjon bele.” (OBP 233. old.).
  - 116 „A felnőttkeresztség az egyház kezdetei óta a leggyakoribb eset ott, ahol az evangélium hirdetése még új keletű. A katekumenátusnak ekkor fontos szerepe van. Mint a hitre és a keresztyén életre való bevezetésnek, fel kell készítenie az embert Isten ajándékának elfogadására a keresztségben, a bérnélküliségnél és az eucharisztiaiban.” (KEK 1247). Jelen esetben, gyakorlati okok miatt, a 14 éven felülieket már ehhez a csoporthoz számítjuk. A mi körülményeink között gyakran találkozhatunk meg nem keresztelezett felnőttekkel, akik a legtöbbször a plébániai ifjúsági csoporthoz csapódnak vagy házasságkötés előtt jelentkeznek, esetleg keresztszülők szeretnének lenni. Ezeket életkoruknak és életállapotuknak leginkább megfelelő plébániai közösség gondjaira kell bízni, és rendszeresen foglalkozni kell

velük, fokozatosan bevezetve őket az egyház hitébe és életébe. Ez az időszak ne legyen egy évnél rövidebb. Az egyház által megkívánt és előírt katekumenátus akkor éri el célját, ha az elengedhetetlen és teljességre törekvő katekézisen túlmenően a jelölt a hívő közösség tagjává válik a készületi idő alatt.

- 117 Felnőttek esetében nagyon ajánlatos, hogy a húsvéti vigília keretében, de mindenképpen szentmise közben részesüljenek a keresztségben, ünnepélyes formában, amikor is nyomban részesednek a bérmálás szentségében és az eucharishtiában. A felnőtt-keresztséget (a bérmálással együtt) a mindenkor érvényes általános és részleges jog előírásai szerint szabad csak kiszolgáltatni. Itt elsősorban az egyházmegye főpásztorának a rendelkezései az irányadóak. Nem szabad szem elől téveszteni azt sem, hogy csak szabadállapotú vagy az egyház törvényeivel nem ellenkező házasságban élő keresztelhető meg. Különben nem teljesülhet az egyházi Törvénykönyv által megszabott feltétel: „legyen kipróbált a keresztény életben” (CIC 865. kán.).

A BÉRMÁLÁS

- 118 Legkorábban a 8. osztály elvégzése utáni következő évben lehet bérmálkozni. Célszerű a felnőtté válás korának beköszöntére tenni, amikor is a bérmálkozó fiatal már elkötelezetten tudja vállalni keresztény hitét.
- 119 A lelkipásztorok fordítsanak gondot arra, hogy a bérmálás előtti hónapokban tartsanak külön bérmálásra előkészítő oktatásokat a normál hitoktatáson kívül a bérmálkozók számára. Ezeket ajánlatos főként a magyar szenteket példaként állítani eléjük, a keresztény élet eszményképeit adva így nekik. Már az előkészület idején, de még inkább a bérmálás után a plébániai közösségben és a templomi szolgálatban különböző feladatokat kell rábízni a bérmálkozókra. Ezek lehetnek az ifjúsági csoportmunkába való bekapcsolódás, plébániai karitásban való tevékenykedés, a szentmisén való felolvasás, énekarban való részvétel és a nagykorúságot már elérték számára a képviselőtestületben való szerepvállalás.

AZ EUKARISZTIA

- 120 Élni kellene a misekönyv felkínálta választási lehetőségekkel a bűnbánati ima, az úrfelmutatás utáni akklamáció és az ünnepélyes áldás variációk tekintetében. Használni kellene a különböző kánonszövegeket, melyekből éppen tíz áll a rendelkezésünkre. Ezek között találunk kiengesztelődésre valót csakúgy, mint gyermekmisékre alkalmasat. Ritkán használjuk a római kánont és a IV. eukarisztikus imát.
- 121 A Hozsanna (SzVU) énekein kívül merítenünk kellene az Éneklő Egyház megújított miseliturgiához alkalmazott gazdagabb kínálatából. Ebben találhatunk a szentek ünnepeihez és a Kyrie énekléséhez az időszakhoz illő betétverseket (tropusokat) is. A Szigeti Kilián ordináriumon kívül meg kellene tanítani a hívekkel (és kántorokkal!) néhányat a meglehetősen bőséggel rendelkezésünkre álló többi énekelhető ordinárium közül is. Ott, ahol megvalósítható, legyen időnként gregorián ének, de adjunk lehetőséget a modern ifjúsági énekek számára, akár gitár kísérettel is.

- 122 Vonjuk be a szentmise liturgiájába a híveket. A fiatalok közül legyenek, akik felolvassák az olvasmányokat, egyetemes könyörgéseket. Ministránsok nélkül nem lenne szabad ünnepi, vasárnapi misét bemutatni! Kis énekkar, mely az olvasmányok közti zsoltárokat, az evangélium előtti alleluját énekeli. A perselyezésnek nem lenne szabad elhúzódnia sokszor még a Miatyánkig is. Ha sokan vannak a templomban, többen perselyezzenek.
- 123 A prédikáció teremtsen kapcsolatot Isten igéje és a napi élet között. Legyen alkalmas az oktatásra, a hit felkeltésére és megerősítésére, de keltse fel a keresztyén reménységet is a hallgatóságban. Segítsen az élet egyes eseményeinek hittől megvilágított értelmezésében. Nyújtson útmutatást, adjon eligazítást az embereket foglalkoztató kérdésekben. Ne legyen se túl rövid (5-6 perc), de ne legyen túl hosszú sem (20-30 perc). A gyermekekhez külön kell szólni! Gondoskodni kell arról, hogy a templomokban megfelelő hangerősítés legyen. (A hangerősítés igen gyakran rosszul működik, a közvetített hang nem érthető!)
- 124 Híveinket meg kell tanítani kézbe áldozni. Több szempont szól a kézbe áldoztatás mellett. Nagyobb templomokban, látogatottabb miséken gondoskodni kell áldoztatóról, aki a miséző pappal együtt áldoztat. A szentmise így nem nyúlik túl hosszúra. Ehhez az engedélyt a főpásztor adja, de rendkívüli esetben maga a miséző is felkérhet valakit az áldoztatásnál való segédkezéshez. A liturgikus előírásnak megfelelően lehetőleg ugyanazon szentmisében konzekrált ostyával áldoztassunk.
- 125 A két szín alatt való áldoztatás lehetőségét használjuk fel iskolás és felnőtt keresztesítés, elsőáldozás, bérnálás, nászmise és temetési mise, valamint kisebb közösségek számára végzett szentmisékben (vö. BO 359-367). Ugyancsak két szín alatt áldoztathatunk a nagycsütörtök esti és a húsvéti vigília misékben.
- 126 Szorgalmaznunk kell az elsővasárnapi szentségimádást, de csak akkor és addig, amíg imádkozók vannak a templomban. Jó lenne újra megszervezni és elindítani a megnagyobbodott Főegyházmegeében az éves szentségimádási napok rendjét. A szentségkítéssel kapcsolatban tartsuk meg az erre vonatkozó előírásokat (vö. BO 265-271).
- 127 A katolikus végtisztesség adás két részből áll: a halottért végzett szentmiséből és a beszentelési szertartásból. A gyászmisét akkor se hagyjuk el, ha a család nem igényli. Későbbi időpontban is elmondható ez a szentmise, vagy átadható olyan plébániának, ahol nincs miseintenció. Nagyobb plébániákon, ahol több temetés is van egy héten ott célszerű a gyászolókkal egyeztetés után több elhunytért egyetlen misét följánlani. Ilyenkor a misét végző pap csak egy miseadományt fogadhat el. Bár a liturgikus előírások lehetővé teszik a vasárnap végzett temetési gyászmisét, ezzel Főegyházmegeénkben semmiképpen se éljünk.
- 128 Az egyházi Törvénykönyv előírja, hogy a pap naponta csak egy miséért tarthatja meg a miseadományt (karácsony napját kivéve), a többi az egyházmegyei rendelkezéseknek megfelelően az ordinárius által előírt célra kell befizetnie (vö. CIC 951. kán.). Mértékadó erkölcsani vélemény szerint, akik pro populo és ad intentionem ordinarii misék végzésére vannak kötelezve, megtarthatják a második szentmise stipendiumát. Az elfogadott miseadományokról és az elvégzett

miseszándékokról minden papnak pontos nyilvántartást kell vezetnie, melyet a főpásztor ellenőriz maga vagy megbízottja útján.

- 129 A plébániák összevonása során megtörténhet, hogy egy papnak vasárnaponként 4-5 szentmisét is kellene végeznie. Ebben az esetben inkább igeliturgiát végeztesen arra alkalmas és az érseki hatóságtól engedéllyel rendelkező kiséítővel, aki áldoztat is (vö. CIC 1248. kán.). Nem szabad megfeledkezni arról, hogy nem tartható ilyen papnélküli igeliturgia ott, ahol aznap szentmise volt, vagy előesti misét végeztek, nem lehet aznap megismételni az ilyen istentiszteletet (vö. VLK 25. old.).
- 130 Templomon kívül, megfelelően méltó helyen, (ifjúsági- és cserkész tábor, kórház, szociális otthon, börtön, társadalmi esemény színhelye, stb.) az ordinárius engedélye nélkül is (932. kán.1. §) lehet szentmisét bemutatni. A politikai esemény színhelyén az ordinárius engedélyével végezhető szentmise. Minden esetben a körülményekhez képest megfelelő feltételeket kell ehhez biztosítani.

A BŰNBÁNAT SZENTSÉGE

- 131 Nagyon ajánlatos a bűnbánati liturgiák tartása, melyekhez megfelelő szövegeket találhatunk a Bűnbocsánat és Oltáriszentség című liturgikus könyvben. A tapasztalat szerint ezek jelentős segítséget tudnak adni a bűnbánatra való ráhangolódásra és az őszinte gyónásra. Ekkor lenne alkalom arra is, hogy a sablonosan meggyónt sokszor semmitmondó bűnök helyett a valódi bűnökre hívjuk fel a figyelmet, mint amilyen a rendezetlen házasság, a terhességmegszakítás, a gyermekek vallásos nevelésének elmulasztása, egyes emberekkel, népcsoportokkal szembeni faji előítéletek táplálása, egészségkárosító életvitel (alkohol, drog és egyéb káros élvezeti cikkek), a közlekedési szabályok megsértése vagy az adócsalás, környezet károsítás és hasonlóak. Feltétlenül élni kellene ezzel a lehetőséggel adventben, nagybőjtben, nagyobb ünnepek és a templombúcsú előtt; triduumok, lelki gyakorlatok alkalmával, tanévkezdetkor, a tanév befejezésekor, elsőáldozás és bérmálás előtt.
- 132 Nagyobb helyeken, ahol több pap van, meghatározott időpontban a gyónók rendelkezésére kell állnia a papságnak.
- 133 A gyóntatószék mellett létesíteni kellene egy gyóntásra alkalmas helyiséget (gyóntatószoba), ahol a bűnbánót le lehet ültetni és hosszabban is tudunk vele beszélgetni, amennyiben ezt igényli. Ezt természetesen a templom megfelelő részében lehetne kialakítani (vö. CIC 964. kán.; KSz 8. cikk.).

A BETEGEK SZENTSÉGE

- 134 Ahol még nem történt meg, be kell vezetni a betegek szentségének közösségi, templomi kiszolgáltatását, mely lehetőséggel adott alkalommal sokan élnek. Ilyenkor azonban gondot kell fordítani a komoly felkészítésre. A szentséget közösségileg felvevők figyelmét hívjuk fel a szentgyónás előzetes elvégzésére. A betegek szentségét olyan már értelmé használatára eljutott kisgyermeknek is ki kell szolgáltatni, aki még nem volt elsőáldozó (CIC 1004. kán.).
- 135 A hitoktatás során és a szentbeszédekben ki kell térni a szentséggel kapcsolatos helyes hittani és gyakorlati tudnivalók ismertetésére. Így talán elérhető, hogy egyre

kevesebben lesznek olyanok, akik nélkülözni fogják a betegeket gyógyító Krisztus közelségét a betegség, a szenvedés, az öregség megpróbáltatásai között. A lelkipásztornak legyenek segítőtársai, akik felhívják figyelmét egy-egy idős vagy beteg emberre, esetleg arra, ha valaki kórházba kerül. A plébániai karitás csoport tagjai ezen a téren komoly segítséget tudnak nyújtani.

A HÁZASSÁG SZENTSÉGE

- 136 A jegyes vizsgálatot az a plébános tartja, akinél a fiatalok házasságkötésre jelentkeztek, ahol az állandó vagy tartós lakóhelyük van. Ha máshol akarnak esküdni, kellő felkészítés, jegyesoktatás után elbocsátót ad nekik. Ha a dolog megfelelőbbnek látszik, az esketést végző plébánia készíti fel a jegyeseket a házasságkötésre és ekkor a lakóhely szerinti plébánia csak a jegyes vizsgálatot tartja, de erről tájékoztatni kell a plébániáknak egymást.
- 137 Ha az egyik jegyesnek a plébánia területén van a domiciliuma, de a másiknak nem, az illetékes plébános jogszerűen és megengedetten esketi mindkettőjüket elbocsátó nélkül. Ilyen esetben természetesen a máshol esküdni szándékozó jegyest sem kell elbocsátani.
- 138 A házasságot kötni szándékozók a tervezett esküvő előtt legalább három hónappal korábban jelentkezzenek a plébánián. Ekkor még van idő arra, hogy általános katekézisben részesülhessenek, és részt vegyenek a jegyesoktatáson. Ha azonban nem lettek hitoktatva, nem voltak elsőáldozók, bérmálkozók, ebben az esetben már egy évvel a tervezett házasságkötés előtt be kell kapcsolódniuk a felnőtt katekézisbe, melyen azokkal együtt vesznek részt, akik a keresztelésükre készülnek. „A katekumenátushoz hasonló házassági előkészítésben – amely úgy is felfogható, mint hitre vezető út – az átadásra kerülő anyagban helyet kell kapnia Krisztus és az egyház misztériumának, a kegyelemnek, és a keresztény házasság feladatainak, de szerepelnie kell benne a házasságkötés liturgiájában való tevékeny és tudatos részvétel előkészítésének is.” (FC IV.I.2.).
- 139 Célszerűnek látszik, olyan 17-20 éves fiatalok számára házasságkötésre felkészítő katekumenátust hirdetni, akik nincsenek megkeresztelve, vagy akiknek hitoktatása elmaradt, így még esküvőjük előtt részesedhetnek, megfelelő katekézis után, a keresztény életbe beavató szentségekből.
- 140 Nagyobb plébániákon évente meg kell rendezni az úgynevezett jegyeskurzust, amelyen a környékbeli plébániák fiataljai is részt vehetnek. Ezekon a kurzusokon meghívott előadók, köztük pap, orvos, pszichológus, többgyermekes házaspárok tarthatnak előadásokat a házasságról, családi életről, családtervezésről.
- 141 Ha a jegyesek közül az egyik hitetlen, a másik hívő, ebben az esetben nem lehet megtagadni az asszisztálást a kért templomi házasságkötésnél, de a vallásos fél adjon írásbeli nyilatkozatot a gyermekek Katolikus Egyházban való keresztelésére és nevelésére vonatkozóan.
- 142 Ha a jegyesek vallásos életük gyakorlásában hanyagok, meg kell őket esketni még abban az esetben is, ha egyikük sem bérmálkozott, vagy nem hajlandó a szentgyónását elvégezni az esküvő előtt (vö. CIC 1065. kán.).

- 143 Ökumenikus esketés alkalmával a Püspökkari Konferencia rendelkezéseinek megfelelően kell eljárni, alkalmazva az ökumenikus esketésre vonatkozó előírásokat és szertartáskönyvet. Az evangélikus és református egyházak lelkipásztorai felolvashatnak a Bibliából, Isten igéjét hirdethetik, a szertartás végén áldást adhatnak, de a katolikus papnak kell a házassági beleegyezést (consensus) kivenni a jegyesekből. Amennyiben az ökumenikus esküvő a másik felekezet templomában történik, a katolikus fél megkapja a házasságkötési forma alól a felmentést és a protestáns lelkész esket, a katolikus lelkipásztor pedig áldást ad, illetve igét hirdet.
- 144 Nem megengedett, hogy vegyes házasság esetén két különböző vallásos szertartást végezzenek, melyekben a házasságkötési szándékot kétszer, vagy egy szertartás keretén belül párhuzamosan nyilvánítják ki a katolikus és a nem katolikus lelkész előtt (vö. CIC 1127. kán. 3. §).
- 145 A házasság tényleges létrejöttének kételye, egyik vagy mindkét fél részéről, a legtöbbször, a consensus lényeges tartalmi elemeinek hiányosságával kapcsolatosan merülhet fel. Egyre gyakrabban fordul elő, hogy egyik vagy mindkét félnél hiányzik a személyiségnek az az érettsége, mely a házasságkötéshez szükséges döntés meghozatalához nélkülözhetetlen. Ebben az esetben az érintettek, a megfelelő percím megnevezésével, az Érseki Főszentszéknél semmisségi keresetet nyújthatnak be.
- 146 Amennyiben a házasság érvénytelenségéről van szó, vagyis a katolikus házasságjogban előírt külső feltételeknek (kánoni forma) nem felelt meg, a hiányok pótlásával lehet a házasságot érvényesíteni. Itt élni lehet a gyökerében orvoslás (sanatio in radice) intézményével, amennyiben az érvényesítés más módja nem lehetséges.

LITÁNIA – ZSOLOZSMA – TEMETÉS

- 147 A Kalocsa-Kecskeméti Főegyházmegyében olyan litániás könyv van jelenleg használatban, amelyik több mint fél évszázados és csak néhány oldalnyi magyar nyelvű szöveg található benne, de a többi egyházmegyében is hasonló a helyzet. Addig is, amíg az új Praeorátor elkészül, a Váci Egyházmegye kétkötetes Praeorátorát, az Éneklő Egyház ének és imakönyvet lehet használni, amelyben magyar nyelven olvashatók az időszakos antifónák és a szentségi áldás könyörgései.
- 148 „Ajánlatos, hogy a hívek is imádkozzák a szent zsolozsmát, a papokkal együtt vagy maguk között, de akár egyénileg is.” (SC 100). Ezt leginkább az úgynevezett népszolozsma megtanításával lehet elérni. Ajánljuk, hogy ahol nincs vasárnap esti mise, ott legyen vasárnap esti vesperás.
- 149 A temetések alkalmával hívjuk fel a gyászolók figyelmét „a keresztény ember halálának húsvéti jellegére” (vö. SC 81) és így reménységet ébresszünk a jelenlévőkben. Ilyenkor olyanoknak is meghirdethetjük a húsvéti hitet, akikhez máskor nincs alkalmunk szólani. Éppen ezért a temetésen mondott homíliát soha ne hagyjuk el és készüljünk rá. Adjunk lehetőséget arra, hogy a család, a munkahely vagy társadalmi szervezet részéről elbúcsúzhassanak az elhunyttól.

- 150 A kántor által szerkesztett és énekelt búcsúztatókat, ahol még van, a plébános ellenőrizze. A Temetési Szerartáskönyvben található búcsúztató jellegű énekeket ajánljuk.
- 151 A vallását nem gyakorló elhunyt egyházi temetéséhez szükségesnek tartjuk egy olyan temetési szerartás készítését melyben az irgalmas Istenhez fűződő teremtményi viszonyát, hangsúlyozzuk ki. A meg nem keresztelt elhunyt felnőtt ember temetésén a pap az irgalmasság testi-lelki cselekedeteit gyakorolhatja, ha nem liturgikus öltözékben – papi civilben – mond egy pár vigasztaló szót.
- 152 Az arra alkalmas világi hívő számára a főpásztor ad a plébános kérésére lelkipásztori munkatársi megbízatást. Ez a megbízatás vonatkozhat áldoztatásra, igeliturgia végzésére és temetésre. A lelkipásztori munkatársak liturgikus, vagy illő civil öltözéket kell, hogy viseljenek tisztségük gyakorlásakor, betartva a rájuk vonatkozó egyházi rendelkezéseket (vö. VLK; ChE).

3. Rendelkezések

- 153 Szentségek kiszolgáltatására csak a területileg illetékes plébános jogosult. Keresztelni, elsőáldozáshoz, bérmláshoz engedni más plébániáról érkezetteket csak az érintett plébános írásbeli engedélyével lehetséges. Szomszédos plébániák egymásnak általános engedélyt is adhatnak.
- 154 A 6. életévét betöltött gyermek keresztelését, megfelelő hitoktatás után, az elsőáldozás előtt végezzük el.
- 155 Iskolás gyermekek szentségekhez való bocsátásánál alkalmazni kell a Gyermekek Katekumenátusa előírásait, és annak megfelelően kell végezni a hitoktatást.
- 156 A bérmlás alsó korhatárát a 8. osztály elvégzése utáni következő évtől állapítjuk meg. Ez azt jelenti, hogy csak a középiskolás korosztály bocsátható bérmlásra. Ha valaki az általános iskola felső tagozatában nem járt hittanra, arra is érvényes a katekumenátus rendje.
- 157 Gondoskodni kell megfelelő befogadó közösségekről a keresztény életbe bevezető szentségekre készülő felnőtt korúak (ide számítjuk a középiskolásokat is) számára, akikre vonatkozóan alkalmazni kell a Felnőttek Katekumenátusa előírásait.
- 158 Az egyházi Törvénykönyv előírja, hogy a pap naponta csak egy miséért tarthatja meg a miseadományt (karácsony napját kivéve), a többi az egyházmegyei rendelkezéseknek megfelelően az ordinárius által előírt célra kell befizetnie (vö. CIC 951. kán.). Az elfogadott miseadományokról és az elvégzett miseszándékokról minden papnak pontos nyilvántartást kell vezetnie, melyet a főpásztor ellenőriz maga vagy megbízottja útján.
- 159 A plébániák összevonása során megtörténhet, hogy egy papnak vasárnaponként 4-5 szentmisét is kellene végeznie. Ebben az esetben inkább igeliturgiát végeztessen arra alkalmas és az érseki hatóságtól engedéllyel rendelkező kisegítővel, aki áldoztat is (vö. CIC 1248. kán.). Nem szabad megfedkezni arról, hogy nem tartható ilyen

papnélküli igeliturgia ott, ahol aznap szentmise volt, vagy előesti misét végeztek, és nem lehet aznap megismételni az ilyen istentiszteletet (vö. VLK 25. old.).

- 160 Az igeliturgiát végző, lelkipásztori munkatársak az Főegyházmege által számukra tervezett liturgikus öltözéket kötelesek viselni a szent cselekmény végzése alkalmával.
- 161 A kántorokkal kötött szerződésekben szerepeljen, hogy köteles rendszeresen gyakorolni és a Főegyházmege által szervezett továbbképzéseken, rendszeresen köteles részt venni. A kántor és az éneket vezető köteles munkáját a plébános irányítása szerint végezni.
- 162 Ökumenikus esketés alkalmával a Püspökkari Konferencia rendelkezéseinek megfelelően kell eljárni, alkalmazva az ökumenikus esketésre vonatkozó előírásokat és szertartáskönyvet. Az evangélikus és református egyházak lelkipásztorai felolvashatnak a Bibliából, Isten ígét hirdethetik, a szertartás végén áldást adhatnak, de a katolikus papnak kell a házassági beleegyezést (consensus) kivenni a jegyesekből. Amennyiben az ökumenikus esküvő a másik felekezet templomában történik, a katolikus fél megkapja a házasságkötési forma alól a felmentést és a protestáns lelkész esket, a katolikus lelkipásztor pedig áldást ad, illetve ígét hirdet.
- 163 A temetések alkalmával hívjuk fel a gyászolók figyelmét „a keresztény ember halálának húsvéti jellegére” (vö. SC 81) és így reménységet ébresszünk a jelenlévőkben. Ilyenkor olyanoknak is meghirdethetjük a húsvéti hitet, akikhez máskor nincs alkalmunk szólni. Éppen ezért a temetésen mondott homíliát soha ne hagyjuk el és készüljünk rá. Adjunk lehetőséget arra, hogy a család, a munkahely vagy társadalmi szervezet részéről elbúcsúzhassanak az elhunyttól. A kántor által szerkesztett és énekelt búcsúztatókat meg kell szüntetni. A plébániák nem fogadhatnak el temetkezési vállalkozóktól egyházi temetésre vonatkozó megrendelést.
- 164 A plébániák ne fogadják el temetkezési vállalkozóktól az egyházi temetés kérését, valamint a keresztény hittel ellentétes elemeket a temetkezési vállalkozók az egyházi temetés ideje alatt ne használhassanak.

7. Megújulási mozgalmak

1. Teológia alapvetés

Isten minden embert személyesen hív meg az ő szolgálatára, és buzdít a tökéletesebb életre. Ezt a személyes meghívást testvéri, emberléptékű közösségben lehet megvalósítani. Ennek többféle módja van: a lelkiségekhez, (kis)közösségekhez, egyesületekhez való tartozás. „Az egyház maga is mozgalom” (II. János Pál). Krisztus minden korban olyan keresztények által jutott el az emberekhez, akiket megragadott az ő személye, akik életükkel, az emberekhez való viszonyukkal Krisztust tették láthatóvá és vonzóvá. Ezen elkötelezett keresztények körül hamar létrejött egy kis csoport, amely legtöbb esetben egy-egy mozgalmat indított el. Ez mindig így volt kétezer év során. Ez az egyház belső dinamikája.

A lelkiségi közösségek az egyházjog alapján Krisztushívők társulásainak számítanak. Olyan személyek egyházjogilag is elfogadott, szervezett közössége, akik egy meghatározott cél érdekében önként és tartósan csatlakoznak egymáshoz. Annak az egyháztagot megillető jognak az alapján jönnek létre, amely a tökéletesebb élet, a nyilvános istentisztelet vagy a keresztény élet előmozdítására, illetve más apostoli tevékenységre, az evilági dolgok rendjének keresztény szemmel való áttelekesítésére alapul. Bár az „egyházi mozgalmak” kifejezés nem található sehhol a zsinati szövegekben és a legújabb Kánonjogi Kódexben sem, II. János Pál pápa szerint „a zsinati dokumentumokban egyértelmű utalásokat találunk az egyházi mozgalmakra”, különösen, ahol kijelenti: „a Szentlélek a különböző hívek között speciális kegyelmeket osztott szét, amelyekkel alkalmassá és készvé teszi őket, hogy különböző művekben és hivatalokban működjenek, amelyek az egyház megújulása és nagyobb elterjedése szempontjából hasznosak lehetnek” (LG 12).

Az egyházban az intézményes és karizmatikus jelleg összetartoznak, és különböző módokon, de együtt segítik az élet megújulását, megszentelődését. A karizma és intézmény nem egymás alternatíváit jelentik, hanem egymást kölcsönösen föltételezik és kiegészítik, egyszerre fejezik ki az elkötelezettséget és a szabadságot. „A hiteles mozgalom olyan, mint az intézmény éltető lelke. Nem alternatív struktúrát jelent, hanem egy olyan jelenlét forrását, amely folyamatosan újraalkotja a történeti és egzisztenciális hitelességet” (II. János Pál). Ezért nem lehet versengés a két oldal között, hiszen ez hátrányos az egyház egysége és küldetésének hitelessége szempontjából. A lelkipásztorkodásban készségesnek kell lennünk arra, hogy eleven közösségek jöhessenek létre, amelynek tagjai megkapják a szükséges segítséget.

Az új egyházi mozgalmak választ kínálnak a szekularizáció kihívására azáltal, hogy többnyire laikus tagjaik az evangéliumi értékeket viszik a kultúra, a művészet, a munka, a politika, a média világába. A mozgalmak hatékonyan segítik a világiakat abban, hogy megtalálják keresztény küldetésüket az egyházban és a világban. Így ezek a közösségek és elkötelezett tagjaik hidat építhetnek a társadalom és az egyház között.

A megújulási mozgalmak hatékonysága a Szentírás és az egyház tanításának radikális tiszteletéből fakad. Sokféleségük ellenére egységet és hűséget mutatnak az alapítási karizmához. Emellett rendkívül hatékonyan működnek, holott alig néhányan dolgoznak közülük főfoglalkozásban, a mozgalmakban. Alulról induló kezdeményezések, legtöbbször kisebb csoportokból, közösségekből épülnek fel gyakran nemzetközi, egyetemes

közösséggé. A hit továbbadásában nélkülözhetetlen számukra a tapasztalatok megosztása, a személyes tanúságtétel. „Mindenek fölé helyezik az imádságot, ebben lelki megújulást keresnek. Ez jelentőségteljes, biztató jel” (II. János Pál). Tagjaik megtért, Isten szeretetétől megihletett emberek, nem fanatikus reformerek. „Ezek a mozgalmak az egyházban jól meghatározott feladatokat töltenek be, amit minden további nélkül helyettesíthetetlennek tartunk. Az apostoli és új lelkiségi mozgalmak nagy reménység hordozói, ha helyesen megmaradnak az egyházi közösségben” (II. János Pál).

2. Helyzetelemzés

Hazánkban a hetvenes évek elejétől kezdődően, elkötelezett keresztény életre törekvők közül egyre többen ismerkedtek meg valamely megújulási mozgalommal.

Egyre többen akadtak lekipásztorok és laikusok, akiknek életét új, krisztusibb irányba fordította valamelyik lelkiség. Lassan kialakultak a megfelelő hazai csoportok is, amelyek egyre akadálytalanabban tarthattak kapcsolatot az alapítóval, a mozgalom centrumával. Ez a munka a nyolcvanas évek végéig hazánkban többnyire föld alatt folyt. A lelkiségi mozgalmak nehéz évtizedekben az élet és a reménység csíráit hordozták és komoly áldozatok által neveltek elkötelezett világiakat. Ezt nagyra kell értékelnünk. A Magyar Katolikus Püspöki Kar 1989 februárjában találkozott hivatalosan először a lelkiségi mozgalmak hazai képviselőivel. A találkozó fővédnöke Cordes püspök úr, a Laikusok Pápai Tanácsának titkára volt. A megújulási mozgalmak első nagy világméretű találkozójára 1998-ban, a Szentlélek évében került sor a Szentatyával a Szent Péter téren. Ennek mintájára 1999 májusában több mint 20 mozgalom mutatkozott be Magyarországon. Ahogyan hazánkban, úgy Főegyházmegeyénkben is fokozatosan jelen vannak a lelkiségmozgalmak, bemutatkozó találkozójukat 1999 Pünkösöd hétfőjén tartották Kecel-Imrehegyen. A lekipásztorkodó papság és a hívek a megismerés arányában egyre nyitottabbak a lelkiségi mozgalmak iránt.

A Főegyházmegeyénkben jelenlévő jelentősebb lelkiségek bemutatása

Cursillo – A mozgalom alapítója a spanyol laikus Eduardo – Bonin, a pap Sebastián Gayá és dr. Juan Hervas püspök, aki fiatal emberekből álló csoporttal azon fáradozott, hogy hathatósabbá tegyék az Evangélium hirdetését. 1949-ben megtartották első tanfolyamukat. Innen ered a mozgalom neve, ami rövid kurzust, tanfolyamot jelent. Mi a Cursillo célja? A kereszténység lényege, hogy komolyan szentekké akarjunk válni, hogy közösségben éljünk, melyben apostolokká válunk. Ehhez pedig a kereszténynek társakra, őszinte baráti kapcsolatokra van szüksége, amit kis közösségben könnyebben megtalál. Csak valódi közösségből indulhatunk keresztény küldetésünkkel. A Cursillo lelkiségi mozgalom célja éppen az, hogy megmutassa az embereknek a keresztény lét örömét, és a világba küldje őket. Olyan embereket, akik a társadalom összetartói, mozgatói, az evangéliumi megváltás közvetítői. A Cursillo nem válogat a különböző társadalmi rétegekhez tartozók, nemek, vagy életkor szerint, hanem mindenkit hív, aki a közösség meghatározó egyéniségévé válhat, aki ott teljesíti küldetését, ahol él, dolgozik. Ezért legfontosabb feladatunk az emberek közötti kapcsolat javítása, hogy ez a kapcsolat valódibb és szeretetteljes legyen, hogy minden embert ajándékként fogadjunk és adjuk oda bátran magunkat ajándékkul. Főegyházmegeyénkben Kalocsán, Baján és Kiskunhalason vannak magcsoportok.

Felelőse: Cselik Erzsébet,

6300 Kalocsa, Dózsa Gy. u. 62.

Tel.: 78/464-551, (Szent Imre Plébánia).

Házasság Hétvége – Világméretű mozgalom, lelkeség és program egyszerre. A házasság és papság életszentség megújításán, a szerzetesi elkötelezettség megerősítésén munkálkodik. A mozgalom a 60-as években indult, Magyarországon 1984-től kezdett terjedni. Ma már több mint 2200 házaspár, 150 pap és 30 nővér részvételével folyik a megújult hitvesi és papi szeretet kultúrájának ez az evangelizációja, és a lelkeségi mozgalom munkája. A Házasság Hétvége „interdiszciplináris” lelkeség. Mindenki, aki a házasság vagy papság életszentségében él – tartozzék bár bármely más lelkeséghez – elkötelezettségét csak állapotszentsége által és útján élheti meg, teljesítheti ki, ezért a Házasság Hétvége nem csak az intimitás, hanem a párbeszéd mozgalma is az egyházban, ezt szeretné folyamatosan erősíteni a közösségen belül és a külső kapcsolatban egyaránt, így szolgálja e szentségek kegyelmi erejével más lelkeségeket, vagyis magát az egyházat.

A kecskeméti régió felelőse:

Dr. Kovács András és Melinda, 6000 Kecskemét, Kard u. 17.

Tel.: 76/499-555.

Katolikus Karizmatikus Megújulás – Kezdetei a világegyházban 1967-re nyúlnak vissza. Jelenleg 141 országban terjedt el. Sok millió tagot számlál. A mozgalom sokszínű, a legkülönbözőbb közösségeket fogja össze. Három jellegzetessége:

- Jézus Krisztusban való személyes hit, amely a tudatos döntésben (megtérés), amely az élet teljes átadásában és az evangéliumi értékrend elfogadásában nyilvánul meg.
- A Szentlélek kiáradásáért való ima, amelyben megújul, és hatékonyá válik a gyermekkorban kapott keresztség és bérmálás kegyelme.
- A Szentlélek adományainak (karizmák) kérése és elfogadása Isten dicsőségére és az egyház szolgálatára.

A Karizmatikus Megújulás lelkesége a középpontjába helyezi az Eukarisztiát, a dicsőítést, a Szentírást, az egyház tanítását és az evangelizációt. A Szentírásban Isten személyes üzenetét látja, amely irányt ad a keresztyének életének. Magyarországon 1975-től indult az első közösség. Ma több száz imacsoportja és néhány életközössége van.

Elérhetőség: Vizmeg László, 6353 Dusnok, Óvoda u. 25.
Tel.: 78/401-963.

Hét Láng Szövetség – Olyan katolikus hívők közössége, akik Isten imáadásában látják élethivatásukat. Lelkeségüknek fontos elemei: a Katolikus Egyház hitéhez és törvényeihez való hűség, a kontemplatív lelkület, a Szentlélek megtapasztalása és az evangelizáció. A közösség magáévá teszi azt a pünkösdi megújulást, amely 1967 óta létezik egyházunkban. Különösen fontosnak tartják a közösség tagjai az imádságban való hűséget, az Oltáriszentség állandó tiszteletét. A közösség 1988-ban alakult. Első alapszabályukat 1989-ben Marosi Izidor püspök atya a jelenlegi alapszabályt pedig Paskai László bíboros-érsek hagyta jóvá. A Kalocsa-Kecskeméti Főegyházmegyében Kecskeméten lehet találkozni a közösség tagjaival.

Felelősük: Néma Attila, 6000 Kecskemét, Máriahegy 404.
Tel.: 76/402-933.

Keresztyén Édesanyák Szent Mónika Közössége – Az első közösség megalakulása Madridban történt, ahol az Actio Catholica gyűlésén egy édesanya felvette: „Mit tehetünk mi édesanyák, hogy gyermekeink ne veszítsék el hitüket?”. Válaszul többen elhatározták, hogy naponta imádkoznak nemcsak a saját, hanem minden gyermek hitéért és a hét egy tetszés szerinti napján a templomban is elmondják imájukat. Lelki vezetőjük Lorenzo atya. A

közösséget 1987-ben hagyta jóvá a madridi érsek. Magyarországon 1992-ben Kalocsán alakult meg ez a közösség. Szerinte az országban sok száz tagja van. Főegyházmegyénkben nagyobb számú csoport van Bátyán, Fajszon, Csávolyon, Akasztón, Baja, Bácsalmáson, Kecel, Imrehegy, Kiskunfélegyházán, Mélykút, de több helyen is vannak jelentős imaközösségek.

Felelős: Bartal Józsefné, 6300 Kalocsa, Mátyás király u. 21.
Tel.: 78/461-205.

Mária Légió – Nemzetközi laikus katolikus mozgalom célja együtt evangelizálni az egyházzal. Tagjai a Szentlélekkel együttműködve a Szűzanya közbenjárását kérve az egyház vezetését segítik pasztorális munkájukban. A mozgalom 1921-ben Dublinban keletkezett. A Légio elnevezés mögött Római Szent Kelemen gondolata húzódik meg: „Vegyük szemügyre azokat a katonákat, akik a római légio parancsnokainak vezetése alatt állnak, hogy milyen rendben, milyen fegyelmezetten és milyen engedelmesen végteljesítik azok rendelkezéseit. Mindenki segít mindenkinek, mindannyian összetartoznak, egymástól függenek és közösen engedelmeskednek”. Főegyházmegyénkben Kecelen, Nemesnádudvaron és Petőfiszálláson vannak közösségeik.

Lelkipásztori felelősük: Kühner János, 6345 Nemesnádudvar, Dózsa tér 10.
Tel.: 79/378-291.

Mária Műve (Fokoláre Mozgalom) – Chiara Lubichnak az Isten szeretével való személyes találkozásából született a II. világháború idején. Észak-Olaszországban, Trentóban egy kis csoport, hogy válaszoljon Isten szeretetére, elkezdte szó szerint venni Jézus szavait és tettekre váltani azokat. Lelki felfedezéseiket, tapasztalataikat éppúgy közösbe tették, mint anyagi javaikat. A közösséget a trentói emberek kezdték „fokolárnak” (szó szerint: családi tűzhely) nevezni, a megélt kölcsönös szeretet kisugárzó melege miatt. Ma ez a katolikus lelkiesség a világ 186 országában szolgálja az egyházat. Mária Műve elsődleges célja Jézus végrendeletének a „Legyenek mindnyájan egy”-nek világméretű megvalósítása és az evangélium életre váltása. A Fokoláre lelkiesség Magyarországra a hetvenes évek elején érkezett el. Magyarországon 1975-től, Kecskemét környékén 1980-as évek elejétől születtek a közösség első csoportjai, Kecskeméten 1989-ben és 1990-ben, Kalocsán 1993-ban voltak a Mozgalom első nagy létszámú találkozói. A Főegyházmegye számos településén elterjedt Mozgalomnak sok szimpatizánsa van, az elkötelezettek száma kb. ötven.

Megbízottak: Forgácsné Zsuzsa, 6000 Kecskemét, Mécses u. 26.
Tel.: 76/411-827,
Jávorka Lajos, 6000 Kecskemét, Bogovics köz 5.
Tel.: 76/488-785.

Neokatekumenális Út – Kezdetei a hatvanas évek elejére nyúlnak vissza. Alapítója egy fiatal spanyol festőművész Kiko Arguello. A „neokatekumenális” elnevezés a keresztségre való utalásból adódik. Tagjai valójában azokat a szakaszokat járják újra, amelyek a katekumenátust alkotják, vagyis a hitre vezetés időszakát. Ezen út révén a plébánián evangelizációs pasztoráció indul és fejlődik ki a templomba járó felnőttek részére, de azok számára is, akik távol vannak az egyháztól. Elvilágiasodott társadalmunkban a Neokatekumenátus azt a célt szolgálja, hogy az embereket a hit gazdagságának felfedezésére vezesse. A megtérés egyik útja, bevezetés a felnőtt hitbe. Az egyház, mint az üdvösség szentsége jelenik meg. Isten szava a liturgia és a közösség által vezet el a Jézus Krisztussal

való találkozásra. Magyarországon a Neokatekumenális Út 1983-ban nyílt meg. Ma hat egyházmegyében kb. 30 közösségük van.

Lelkipásztori felelős: Csernák Pál, 6400 Kiskunhalas, Fácán u. 2.
Tel.: 77/421-067.

Taizéi közösség – Az ökumenikus közösséget 1940-ben Roger Shutz, alapította. Szándéka olyan szerzetesközösség alapítása volt, amely a kiengesztelődést konkrét valóságként éli meg. Eleinte protestánsok, ortodoxok majd katolikusok is csatlakoztak a közösséghez. XXIII. János pápa párizsi nunciusként barátkozott meg Roger testvérrrel, majd meghívta őt a II. Vatikáni Zsinatra is. Taizéi központi házukon kívül több kisebb közösségük él a világ legszegényebb országaiban, osztozva az ottaniak életében. 1957 óta fiatalok tömege látogatja Taizét, az utóbbi időben évente már 100 ezres létszámban. Fiatalok életük értelmét keresik és a hit forrásait kutatják, arra készülve, hogy felelősséget vállaljanak ott, ahol élnek. A fiatalok támogatásával, Taizé kezdeményezésére született meg a „bizalom zarándoklata a földön”. Ez a zarándoklat a fiatalokat nem gyűjti a közösség köré szerveződő mozgalomba, de résztvevőit arra hívja, hogy legyenek a béke és a kiengesztelődés követői helyi plébániai közösségükben. Ennek a zarándoklatnak állomásaként, minden év végén nagy találkozót tartanak Európa valamelyik nagy városában. 1996-ban Kecskeméten tartottak az egész Kárpát medence számára nagy találkozót a taizéi testvérek.

Helyi megbízott: Balanyi Zsolt, 6000 Kecskemét, Erdő u. 18.
Tel.: 76/494-545.

1. Javaslatok

- 165 **Szükséges, hogy a plébániai közösségek és a megújulási mozgalmak kölcsönösen keressék egymással a kapcsolatot**, törekedjenek egymás behatóbb és objektív megismerésére, hogy a Krisztus által óhajtott egység megszülethessen. Teremtsünk lehetőséget arra, hogy Főegyházmegyénkben még nem ismert lelkeségi mozgalmakat minél többen megismerhessék és azok Főegyházmegyénkben is jelen lehessenek.
- 166 **A lelkipásztorok tegyék plébániájukat a közösségek közösségévé.** A Plébánia váljék minden hívő otthonává, amelyben a megújulási lelkeségek is otthon érezhetik magukat. Valósuljon meg az a kommunió, amely egyben a leghatásosabb evangélizáció. A lelkipásztor az egyes lelkeségi mozgalom karizmáját ismerve, a lelkeségi csoport felelősével keressen olyan szolgálatot, aminek segítségével cselekvően bekapcsolódnak a plébániai közösség életébe, de ne várja a lelkipásztor az összes feladat megoldását tőlük.
- 167 **Miközben örülnek a maguk adományának, szívből örüljenek a mások adományainak is.** Minden lelkeségi mozgalom ismerje föl, hogy csak az egyik tagja „annak az egyedülálló közösségnek, amely Krisztus teste” (Roger testvér). „Szolgálatok egymásnak azzal a kegyelmi adománnyal, amit ki-ki nyert, mint Isten sokféle kegyelmének hű közvetítői” (1Pét 4,10).
- 168 **A megújulási mozgalmak törekedjenek arra, hogy ne csak saját csoportjaik érdekeit tartsák szem előtt, hanem a plébánia közösség, a Főegyházmegye, a Magyar és az Egyetemes Egyház javát is.** Bátran éljenek Isten adta adományaikkal,

imájukkal, tevékenységükkel támogassák az egyház vezetésére hivatottakat és fogadják jó szívvel útmutatásaikat.

- 169 **Lelkipásztor tartozhat valamelyik mozgalomhoz**, de súlyos hibát követ el, ha a plébánián emiatt hátrányos helyzetbe kerülnek a többi mozgalmak, vagy a mozgalmakhoz nem csatlakozó hívek. Azon lelkeségi mozgalmak, amelyek szolgálatukat szélesebb körben (az egész Főegyházmegye számára) tudják kamatoztatni (pl. evangelizáció, továbbképzések) kapják meg az ehhez szükséges anyagi és tárgyi feltételeket. A hívek hitét elmélyítő munkatársképzést is szolgáló (alap) és továbbképző kurzusai vannak, pl. a Cursillonak, a Házasság hétvégének, a karizmatikus megújulásnak (KEKAKO evangelizációs iskola). Ahhoz, hogy ezeken bárki részt vehessen Főegyházmegyénkből, központi továbbképző épület(ek)re van szükség. Ilyen intézményi háttér már több egyházmegyében is biztosítva áll a lelkeségek munkájához.
- 170 **A szinódus kéri a lelkeségi mozgalmakat, hogy rendszeresen találkozzanak egymással**, hogy az egymás nem ismeréséből fakadó előítéletek ne nehezítsék az egységet.
- 171 **A Szinódus kéri a főpásztort, jelöljön ki felelőst**, aki segíti a lelkeségi mozgalmak bekapcsolódását a Főegyházmegye életébe.

8. A család

1. Teológiai – lelkipásztori alapvetés

A Szentírás a házasságról: „Ketten egy emberré lesznek... amit Isten egybekötött ember szét ne válassza.” (Mt 19,6).

„Nagy titok ez: én Krisztusra és az egyházra vonatkoztatom. Szeresse tehát mindegyiktek feleségét, akárcsak önmagát, az asszony meg tisztelje férjét” (Ef 5,32).

A Vatikáni Zsinat igen fontos újszerű tanítása, hogy a házasság is lehet Istenhez vezető út, mint minden más életállapot. „A keresztény hitvestársak és szülők – saját útjukat járva – hűséges szeretettel támogassák egymást a kegyelmi életben”. – „Minden keresztény hívő napról-napra jobban megszentelődik sajátos helyzetében, sőt éppen mindezek által, ha hittel fogad mindent a Mennyei Atya kezéből, együttműködik az isteni akarattal, éppen a földi élet szolgálatával hirdelve mindenkinek azt a szeretetet, amellyel Isten szerette a világot” (LG 41).

Férj és feleség kapcsolata: „A Szentlélek pedig, akit az Úr kiáraszt, új szívet ajándékozik és alkalmassá teszi a férfit és a nőt arra, hogy úgy szeressék egymást, ahogyan Krisztus szeretett minket” (FC 13).

Keresztény család-modell, gyermekvállalás: „A házastársak sajátos küldetését az emberi élet továbbadásában és felnevelésében kell látnunk. Gondolják meg tehát a házastársak, hogy feladatuk teljesítésével a teremtő Isten szeretetének munkatársai és mintegy tolmácsolói” (GS 50).

„Elsősorban a keresztények között, s főleg a keresztény családoknak kell megmutatkoznia annak, hogy minden egyes világra jövő gyermeket elfogadják, szeretnek, megbecsülnek, egységes testi és lelki nevelésben részesítenek és sokszorosan törődnek vele” (FC 26).

Egyház a családért – családok az egyházért: „Mint 'kicsi egyház' (ecclesiola), a 'nagy egyházhoz' (Ecclesia) hasonlóan, a keresztény család arra hivatott, hogy a világ számára az egység jele legyen és ily módon részt vegyen prófétai feladatában, a tanúságtételben annak a Krisztusnak országa és békéje mellett, aki felé az egész világ halad” (FC 48). – „...bizonyosak vagyunk abban, hogy a jövő evangelizációja a család-egyházról függ” (FC 65).

Az előző pontok lelkipásztori kifejtése részletesen megtalálható a Magyar Katolikus Püspöki Kar körlevelében: „A Boldogabb Családokért!” (1999).

2. Helyzetelemzés

Nehézségek

Az elmúlt évtizedek társadalmi változásai megrendítették a hagyományos családmodellt: csökken a házasságkötések száma, sokan a kevesebb felelősséggel járó élettársi kapcsolatot választják. Gyengült a családok összetartó ereje és bátorsága a gyermekvállaláshoz. A megkötött házasságok közel fele rövid időn belül felbomlik (sajnos nincs nagy különbség a templomban kötött házasságok esetében sem). Sok család nem képes meleg, érzelemgazdag

légkört biztosítani tagjainak, főleg a gyermekeknek, így szocializációjuk hiányos marad. A szociológiai felmérések mégis azt mutatják, hogy a legtöbb fiatal továbbra is harmonikus monogám kapcsolatra vágyik. (vö. SzZs).

„A mai magyar fiatalokban kétféle törekvés található. Egyfelől vágyódnak a családalapításra, arra, hogy gyermekeik legyenek. Másfelől nem tudják, hogyan boldoguljanak a világ sokféle kihívása között. Szeretnék megőrizni függetlenségüket, ösztönösen félnek azoktól a kötöttségektől, netán konfliktusoktól, amelyek együtt járnak a házassággal és gyermekneveléssel.” (BCS 25).

„A mai magyar társadalomban sokan, főleg a fiatalok közül, szinte közösségen kívül vagy átmenetileg vállalt és szabályozott közösségekben élnek, rokoni kapcsolataik szinte eljelentéktelenedtek. Az egyéni érdekérvényesítést, örömszerzést bálványozó divat hatására úgy érzik, hogy a házasság és a család gátolja énjük kibontakoztatását, az önmegvalósítást.” (BCS 34).

„Napjainkban a média túlnyomó része is a családi élet ellen hangolja a közvéleményt. Az erőszakot és a durvaságot tükröző, közösség- és családellenes magatartásokat gyakran vonzó formában mutatják be. Másrészt viszont kevés szó esik arról, milyen örömeket kínál a családi élet, a gyermekek növekedése, fejlődése.” (BCS 30)

A házasság, ill. a család válsága ellenkezik az ember benső igényével és a társadalom érdekével. Hiszen az emberi együttélés elemi egysége, a társadalom alapsejtje a család. Súlyosan árt a társadalomnak, ha széthullanak a családok. A jelek szerint sokféle külső tényező hatott a közgondolkodásra és váltotta ki a jelen állapotot. Ezért az orvoslásra is csak különböző fórumok összehangolt munkájával számíthatunk eredményre. Ezek: a gazdaság- ill. szociálpolitika, a törvényhozás és joggyakorlat, az iskola, a média, a különböző civil fórumok és az egyház.

Pozitívumok

Az elmúlt években számos pozitív kezdeményezés indult a családok érdekében. A főegyházmegyei család-referens szolgálatot egy lelkipásztor és két család látja el. Minden év őszen és tavaszán főegyházmegyei szintű nagy találkozót rendeznek jelentős számú résztvevővel. A Püspöki Kar által szervezett országos szintű Család-konferencián évről évre részt vesznek egyházmegyénk családjai is.

A természetes családtervezés egyre ismertebbé válik. Hortobágyiné dr. Nagy Ágnes kecskeméti orvos a Főegyházmegye kb. 20 plébániáján és mintegy 15 iskolában tartott és tart e témáról kurzusokat és előadást az ifjúság számára.

A Házasság Hétvége és az egyházmegyénkben jelen levő más megújulási mozgalmak is rendszeresen rendeznek családokat segítő programokat.

Sokfelé jó a plébániák és családcsoporthoz együttműködése a családokat segítő civil szervezetekkel (Nagycsaládosok Országos Egyesülete, Családsegítő Központ stb.) és az önkormányzatok szociális bizottságával.

3. Javaslatok

- 172 A gyermek-katekézisbe, egészen a kisgyermekkortól kezdve építsük bele a családi életre nevelést. A 13 év fölötti ifjúságnak legyen évente valamilyen pozitív családképet erősítő, családi életre fölkészítő program (pl. 3 napos lelki gyakorlatos tábor). Az ifjúság nevelésében nagyobb hangsúlyt kapjon az édesanyai és édesapai hivatás.
- 173 A középiskolás korú fiatalok katekézisében, a velük való foglalkozásokban kapjon helyet a keresztény családi életre nevelés. Az elméleti oktatást egészítse ki olyan emberi tulajdonságok és készségek tréningyszerű fejlesztése, melyek a családi közösségben való élethez elengedhetetlenek. Ilyenek: a kommunikációs készség, az alkalmazkodóképesség, az önérvényesítő törekvések háttérbe szorítása a másik javára, önmagunk odaajándékozása, a helyes értékrend, a személyes kapcsolatok elsőbbsége az anyagi javak birtoklásával szemben. Mindez annak érdekében, hogy a családban „mindig annak van igaza, aki jobban szeret”.
- 174 A középiskolás és főiskolás korú fiatalok számára fontos, hogy találkozzanak olyan házaspárokkal, akik életükkel hitelesített módon vallanak szentségi házasságukról és családi életükről.
- 175 Gondunk legyen arra, hogy a jegyes párok egymással és a plébánia már elkötelezett keresztény családjaival is élő kapcsolatba kerüljenek. A jegyes-kurzusokat célszerű városi vagy espereskerületi szinten több plébánia összefogásával megszervezni pap és más szakemberek bevonásával. A jegyeskurzus létszáma azonban lehetőség szerint ne gátolja a személyes kapcsolattartást. A jegyes-kurzuson máshol résztvevők saját plébánosukkal is tartsanak kapcsolatot.
- 176 Házaspáros közösségek mellett hozzunk létre családközösségeket, mert ez a gyermekek részére is biztosítja a közösségi élet lehetőségeit. Gyakorlati megvalósítási lehetősége, ha házaspáros közösségek „kombinált” közösségekké alakulnak. Időnként mint házaspárok, máskor pedig mint családközösségek találkoznak.
- 177 A családcsoporthoz fordítsanak nagy figyelmet a rászoruló (nagy)családokra, az özvegyekre, és a nem egyházi házasságban élőkre. Fogadják maguk közé a gyermeküket egyedül nevelő (elvált) szülőket is.
- 178 A gyermekvállalás jelenjen meg értékként a plébániánkon – gyakorlati dolgokban is (pl. gyermekmegőrzés a felnőtt programok idején, szociális helyiségek biztosítása a templom ill. a hittanterem közelében). – Azokban a templomokban, ahol vasárnaponként több mise is van, az egyik legyen a „családok miséje”, ahová a gyermekes családokat várjuk.
- 179 A kisgyermekes szülőknek tegyük lehetővé a gyermekfelügyelet, gyermekőrzés megszervezésével, hogy elmehessenek hazulról, hogy mentesüljenek hosszabb, rövidebb időre a gyermekükről való gondoskodás fárasztó terheitől. Mindezt a plébániai családközösségek biztosítsák.

- 180 Időnként rendezzünk „családok vasárnapját”. Egész napos, sok embert megmozgató rendezvényeivel föl hívja a figyelmet az ünnep, a család, a családi élet, a gyermeknevelés fontosságára. Összehozza, megismerteti egymással a plébánia családjait. Ezeken a vasárnapokon a szentmise is szóljon a családokról és családokhoz.
- 181 A plébániák keressék a kapcsolatot a családokat segítő civil szervezetekkel.
- 182 Meg kell szervezni a családok olcsó nyaraltatásának, táboroztatásának lehetőségét, pl. használaton kívül helyezett plébánia-épületek felhasználásával. Ezek nyilvántartására országos kiterjedésű számítógépes adatbázist kellene létrehozni.
- 183 Célszerű és szükséges létrehozni katolikus családközpontot egyházmegyénkben, mely szakemberek bevonásával a természetes családtervezés megismertetésével, katolikus nevelési tanácsadással és családterápiával is foglalkozzon.
- 184 Egyházi tanácsadó, jogsegély-szolgálatot kell létrehozni a válságba került, illetve rendezetlen házasságok orvoslásának elősegítésére.
- 185 Szükséges lelkipásztori és jogi segélyszolgálatot létrehozni olyan gyermeket váró anyák részére, akik valami oknál fogva nem kívánják születendő gyermeküket megtartani, hogy az örökbeadás lehetőségeit megismerhessék.
- 186 Ismertessük és népszerűsítsük a „lelki adoptáció” lehetőségét, mely abban áll, hogy felvállaljuk egy-egy születés előtt álló, terhességmegszakítás által létben fenyegetett magzatért való imát és bűjtölést.
- 187 Nagyobb plébániákon ill. regionális főegyházmegei szinten rendszeresen foglalkozzunk az újra házasodott elváltakkal is (katekézis, közösség stb.). Ezeken az alkalmakon (és ha az érintettek száma megkívánja máskor is) tartunk úgynevezett „elváltak szentmiséjét”, amelyen a bűnbánati rész, az igeliturgia és homília, szentáldozás utáni hálaadás igazodik a résztvevők sajátos helyzetéhez.

4. Rendelkeések

- 188 Minden esperes-kerületben legyen egy pap és legalább egy család, akik a kerületben animálják, illetve elindítják a családcsoportok működését. Ezek a helyi animátorok szoros kapcsolatot tartsanak fõnt a Fõegyházmege papi és házasságcsaláddreferenseivel.
- 189 A családoknak legyen minden plébánián felelõse az Egyházközségi Képviselettestületek Szabályzatának megfelelõen (5.6.3.). Ez a felelõs álljon kapcsolatban az esperes-kerület családdreferensével.
- 190 A gyermek- és ifjúsgági katekézisbe be kell építeni a családi életre nevelést. Ebben kapjon hangsúlyt az édesanyai és édesapai hivatás.
- 191 A hitoktatásba be kell vonni a szülõket is elkötelezett családok és szakemberek segítségével. Legalább havonta legyen szülõi hittan.

- 192 Az ifjúság és a családok körében ismertetni és népszerűsíteni kell ifjúsági- és családhitteket, illetve jegyes-oktatás keretében az egyház tanítását a természetes családtervezésről szakemberek és gyakorló házaspárok bevonásával.
- 193 A házasságkötésre készülő fiatalok legalább hat hónappal az esküvő előtt jelentkezzenek plébánosuknál. A plébános indokolt esetben ezt a határidőt módosíthatja. Számukra szervezzen a plébánia házasságra fölkészítő kurzusokat. Ebbe be kell vonni szakembereket és hiteles, az egyház tanítása szerint élő házaspárokat. – A többi szentségre való fölkészítés a katekumenátus keretében történjék.
- 194 Jogász, orvos, pszichológus, teológus, szociológus és szükség esetén más szakemberek bevonásával bizottságot kell létrehozni, amely kidolgozza a Főegyházmegyében létesítendő életvédő központok felállításának és működésének módját az *Evangélium Vitae* pápai enciklika direktívái szerint.

9. A pap élete és lelkiisége

1. Teológiai alapvetés

A pap az egyházi rend szentsége révén eleven kapcsolatban áll Krisztussal és részesedik prófétai és papi küldetésében. Krisztus egyetlen papságának részese. Krisztus rajta keresztül különleges módon van jelen a világban és folytatja az Atyától kapott küldetését az emberek üdvözítése érdekében. Életének célja és feladata tehát nem kevesebb, mint az Istentől kapott kegyelem birtokában Krisztus szolgálaként az Evangéliumot hirdetni, hogy az emberek ennek erejében a megváltás művének részesei legyenek, és így az Atyaisten megdicsőíttessen Krisztusban. (vö. PO 2.).

„A szolgálati papság létjogosultsága az egyháznak Krisztussal való eleven és hatékony egységéből fakad. E szolgálat által ugyanis az Úr tovább folytatja népe körében azt a tevékenységét, mely egyedül Őt, testének Fejét illeti. Így a szolgálati papság kézzelfoghatóvá teszi Krisztus sajátos cselekvését, s ezzel bizonyítja, hogy Krisztus nem hagyta el az egyházát, hanem tovább folytatódó papságával mindvégig élteti. Az egyház ezért a szolgálati papságot ajándéknak tekinti.” (PD 1.). A katolikus egyházban a felszentelt pap szolgálata az evangélium hirdetésén kívül, az Eucharisztia és a bűnbocsánat szentségének ünneplésében valósul meg a legmarkánsabb módon. Mindkét esetben ténykedése szorosan kapcsolódik Krisztus személyéhez.

Maga a cölibátus nagyon erős tanúságtétel Isten országának történelemben való jelenlétéről és arról a születő *„Új égről és új földről”*, amely az *„igazságosság hazája”* lesz (2 Pét 3,13). Ebben a tekintetben Krisztus példáját követi, aki teljes önmagát Isten országa hirdetésének szolgálatába állította. A papnak világosan kell látnia, hogy az embereknek szükségük van rá. A papszentelés és az egyházi küldetés ereje által abban a helyzetben van, hogy hitelesen kell hirdetnie nekik *„Isten nagy tetteit”*, hogy reménységet keltsen bennük: Isten nem hagyta el ezt a világot.

Az egyház az üdvösség jele és közvetítője. A pap ennek szolgálatában feladatának kell hogy tekintse, hogy a Krisztus által adott szentségekkel már most elvezesse az embereket az Istennel való egységre, mely az üdvösség kezdete. A pap feladata azt az erkölcsi értékrendet képviselni és továbbadni, amely a keresztény hitből táplálkozik, és amelynek hiányától ma szenved a világ. Ide illenek az Apostol szavai: *„Ő némelyeket apostollá, másokat prófétává, ismét másokat evangélistává, pásztorrá és tanítóvá tett, hogy szolgálatuk betöltésére neveljék a szenteket, és fölépítsék Krisztus testét...”* (Ef 4,12). A feladat, amely ma a papra vár, elsősorban önmagával szemben támasztja azt a követelményt, hogy amíg másokat tanít, maga méltatlanná ne váljék (vö. 1 Kor 9,27). Ezt csak úgy tudja elérni, ha Mesterével szoros egységben éli az életét. A Mesternek ezt a jelenlétét a pap életében semmi sem pótolhatja, hiányát elfedni sem lehet hosszabb időn át.

„Az újszövetség papjai nem lehetnének Krisztus szolgálói, ha nem lennének egy másik, egy nem földi élet tanúi és kincstárosai; de az embereknek sem lehetnének szolgálatára, ha ezek élete és körülményei idegenek maradnának számukra.” (PO 3.). Ezt Pál apostol így fogalmazza meg: *„Bár mindenkitől független voltam, mégis mindenkinek szolgálója lettem, hogy minél többet megnyerjek.”* (1 Kor 9,19). A papnak ma is hallania kell a Mester szavát: *„Menjetek tehát, tegyétek tanítványommá mind a népeket!”* (Mt 28,20). A pap legyen a szó

nemes értelmében testvér és atya a rábízottak körében. A papnak ma különösen is meg kell értenie, hogy küldetése a világhoz szól, de mégsem tartozik ehhez a világhoz (vö. Jn 17,16).

Jubileumi bocsánatkérés és hálaadás. A jubileumi esztendőben bocsánatot kérünk Istentől az egyház és egyháziak gyöngeségből megalkuvó, olykor bűnös magatartása miatt, amit a múltban, főként a diktatúra éveiben tanúsítottak. Hálát adunk Istennek a hitvalló papokért, hívekért, akik az üldöztetésben is hűségesek maradtak.

2. Helyzetelemzés

A papság jelentős része 60. életévén már túl van, megviselte a diktatúra éveiben ránehezedő súlyos nyomás, tevékenységi körének hatalmi eszközökkel való beszűkítése felőrölte munkaerejét, gyakran elmagányosodott emberekké váltak.

Akkor, amikor a pap életéről esik szó, annak napjainkban tapasztalható kríziséről is beszélnünk kell. Ez egyházmegyénkben is érezteti hatását. Ennek egyik magyarázata abban található meg, hogy a társadalom szekularizálódásával a papság egy része elbizonytalanodik küldetéstudatában, úgy látja, hogy nincs rá szükség. Az elbizonytalanodás másik magyarázata a pap személyes hitének hiányos megélése, nem eléggé átímádkozott volta. Ezen kívül a pap társadalmi megbecsülése is alábbhagyott.

Egyházmegyénkben az elmúlt évek során fiatal papok hagyták el hivatásukat. Ennek egyik súlyos oka az, hogy a nőtlen, magányos életállapotot nem tudták vállalni. Eltekintve attól, hogy ezekben az esetekben a személyes felelősség mindig megállapítható, ajánlatos lenne a diakonátus előtt egy próbaévet beiktatni, hogy a papnövendéknek végleges tisztázásra legyen lehetősége ebben a kérdésben.

A papság számának fokozatos csökkenésével megnő az egy papra eső feladat, mely jelentős és tartós túlterheltséggel jár együtt. Az oldallagos lelkipásztori ellátásra odacsatolt plébániák, melyek száma olykor eléri a 4-5-öt is, nem teszi lehetővé a heti pihenőnap megtartását és az éves szabadság igénybevételét. Ez a hosszabb időn keresztül erőltetett igénybevétel megbosszulja magát, káros hatást gyakorol a pap pszichés és általános egészségi állapotára.

A papság száma várhatóan 2008-ra éri el a mélypontot, ekkorra a ma még aktív lelkipásztorkodó papság száma nagyjából megfelelődik, nem haladja meg az 50 főt. Át kell gondolni azt a stratégiát, melynek segítségével az adott alacsony számú pappal is biztosítani lehet a Főegyházmegye lelkipásztori ellátását.

Megoldatlan az egyházmegyében a papság szervezett formában történő továbbképzése és lelki feltöltődése, melyre pedig nagy szükség lenne, hogy a gyorsan változó társadalmi körülmények kihívásaihoz alkalmazkodni tudjon, és birtokában legyen azoknak az ismereteknek, technikáknak, melyek segítségével közel tudja vinni az evangéliumot a mai emberhez.

Több tekintetben megoldatlan a beteg, öreg papok helyzete, gyakran méltatlan és megalázó körülmények közé kerülnek, amikor gondozásra szorulnak.

A Jézus Krisztus által kétezer évvel ezelőtt hirdetett, de csak az idők végén beteljesedő Isten országa között feszül a történelem hídjá, melyben a pap is az életét éli. Az evangélium, melyet hirdet, csak akkor válik jelenvalóvá a számára, ha abban hite segítségével

megfelelőképpen el tud mélyülni. A papi élet krízisének megoldását jelentős módon segíti, ha a papok egymással kapcsolatot keresve, egymást segítve, őszintén keresik Isten mai tervét életükkel kapcsolatban. A papi szolidaritás és a problémák egymás előtt való őszinte feltárása egy új, Krisztus akarta testvériséget hoz létre, és jelentős mértékben hozzájárul a problémák megoldásához. Ezek a dolgok gyakran megoldatlanok.

Ha a gondviselés szándékát keressük a válságba került, hagyományos értelemben vett papsággal kapcsolatosan, mely a hivatások számának kritikus értéket elért csökkenésével jár együtt, talán a papság szellemiségének, és egyházban betöltött helyének teljes újraértékelését akarja kikényszeríteni. Vélhetőleg egy egészen új értelmezésű és önértelmezésű papság fog a válság nyomán megszületni, mely Isten népének szolgálatában találja meg egyedüli feladatát, létjogosultságát.

3. Javaslatok

- 195 Csak a kölcsönös bizalmon alapuló és megszakítás nélküli párbeszéd képes az óhajtott egységet létrehozni a főpásztor és a Főegyházmege papsága között. Maguk a papok figyelmeztessék körükben azokat, akik vonakodnak egyeztetni egymással és a főpástorral a lelkipásztori munkára vonatkozó elgondolásaikat. Mindez nem zárja ki az egyéni ötletek, módszerek alkalmazását, melyek éppen a felelősségteljes papi munka megnyilvánulásai is lehetnek. Mégsem engedhető meg és elfogadhatatlan a különböző eljárások és módszerek egyeztetése nélküli munka. Gondoljunk arra, hogy maga Pál apostol is azt írja: „...megbeszéltem velük, a tekintélyesekkel külön is az evangéliumot, amelyet a pogányok között hirdetek, nehogy hiába fáradozzam...” (Gal 2,2).
- 196 „A papokat az egyházi rend szentsége az egyetlen papi rend (presbitérium) tagjává teszi; fűzze tehát őket egymáshoz a szentségen alapuló testvériség bensőséges kapcsolata.” (PO 8.) A „testvériségnek ezt a bensőséges kapcsolatát” azonban csak akkor lehet fenntartani, ha valódi baráti szálak fűzik egymáshoz az egy körzetben (esperesi kerületben) szolgálatukat végző papokat. Sokfelé hetenként, kéthetenként összejönnek, együtt töltik az estét, megbeszélik tapasztalataikat, terveiket, közösen olvassák a Szentírást, imádkoznak. Ezek a találkozások, együttlétek megteremtik közöttük a lelki egységet. Egymást bátorítani tudják, gondjaikat megosztják egymással és támaszt találnak a testvéri közösségben (Unio Apostolica Cleri). Ezt a gyakorlatot követendőnek tartjuk.
- 197 A papságon belül külön figyelmet kell fordítani azokra, akik mint káplánok végzik egy-egy plébános mellé beosztva a szolgálatukat. Ezzel kapcsolatban a papi élet és szolgálat direktóriuma azt mondja, hogy az újonnan szentelt diakónusok és papok számára a főpástoroknak kell munkatársai segítségével „az első lelkipásztori évet” megterveznie. Lehetőleg közösségben töltsék ezt az évet; példás életű és buzgó lelkipásztor mellé legyenek helyezve. (vö. PD 82.).
- 198 Fontos, hogy gyakorlati, pasztorális téren is összhang uralkodjék a papok között. Ismerjék meg egymás terveit, munkáját és mindebben ne akadályozzák, hanem segítsék egymást. Egy-egy régió papi közössége kísérelje figyelemmel a fiatal papok sorsát, ne engedjék, hogy egyedül maradjanak. Ugyanígy fel kell keresni azokat az idős paptestvéreket is, akik már elfáradtak az Úr szőlőjében egész életükön át végzett munkában. A beteg paptestvéreket rendszeresen látogatni kell. Erre is

vonatkoznak az Apostol figyelmeztető szavai: „Hordozzátok egymás terhét, így teljesítitek Krisztus törvényét” (Gal 6,2).

- 199 Mindent el kell követni azért, hogy a munkában megfáradt, megöregedett vagy beteg papokról a Főegyházmege az erre szolgáló anyagi forrásokat biztosítva, illő módon gondoskadjék. A tisztes megélhetést biztosító nyugellátás érdekében pénzügyi alapot kell létrehozni, melybe az aktív tevékenységet folytató papság jövedelmének meghatározott részét befizeti. V.ö. ezen fejezet 217-es számmal jelölt bekezdésével.
- 200 A nyugdíjas papok ajánlják fel szolgálataikat egy-egy plébánián, ahol erejükhez képest részt vehetnek a lelkipásztorkodásban, és ahol egyúttal ellátásukról is gondoskodnak.
- 201 A papság körében vannak, akik szívesen alakítanának olyan közösséget, ahol megvalósíthatnák a Vatikánum által is ajánlott „vita communis”-t. „A különböző formák között (közös lakóház, asztalközösség stb.) leginkább a közös zsolozsmát kell értékelnünk (PD 29.). Térkép fölé hajolva kell meghatározni a lelkipásztori centrumok helyét, meghallgatva az érintett területen működő papság és hívek véleményét is.
- 202 Létre kell hozni az egyházmegyében továbbképzési, tanulmányi központot, ahol az év meghatározott időszakában teológiai, pasztorális, spirituális kurzusokon vehet részt a lelkipásztorkodó papság. Újjá kell szervezni a papi rekollekciókat legalább évi hat alkalommal, lehetővé téve a lelki elmélyülést és biztosítva a gyónási lehetőséget. Kötelezővé kell tenni 3 évenkénti lelkigyakorlaton való részvételt.
- 203 Javasoljuk, hogy a más egyházmegyékben szervezett papi lelkigyakorlatok helyét, idejét és vezetőjének nevét tegye közzé körlevélben az Érseki Hatóság.
- 204 Meg kell szervezni évente a helyettesítések rendjét, igénybe véve az igeliturgiát végző világi lelkipásztori munkatársak szolgálatát is, hogy a lelkipásztorkodó pap legalább néhány hetes időtartamra eltávozhasson állomáshelyéről, hogy kipihenhesse magát.
- 205 A lelkipásztor és lelkipásztori munkatárs lehetőleg olyan közösségnek is legyen tagja, ahol maga is töltekezhet.
- 206 A pap az őt körülvevő világi krisztushívőkkel törekedjék olyan munkatársi kapcsolat kialakítására, amelyben mód nyílik munkája megosztására és közösségi életre.

4. Rendelkezések

- 207 Minden pap törekedjék arra, hogy Isten embere és munkatársa legyen (1Tim 6,11; 1Kor 3,9). Általános emberi erényekre épüljön keresztény és papi élete. Munkája közben se feledkezzék meg saját lelki élete elsőbbségéről (imádság, zsolozsma, elmélkedés, rendszeres gyónás, lelkigyakorlatok, Eukarisztia ünneplése és imádása, Szűz Mária-tisztelet) és maga járjon elő jó példával.
- 208 A Főegyházmege papsága egy presbitériumot alkot főpásztorával. Ennek megfelelően évente legalább egy alkalommal az esperes kerületek papsága beszélje

- meg a főpásztorral lelkipásztori munkáját, közösen keresve megoldást a felmerülő nehézségekre.
- 209 A Főegyházmege továbbképző központja készítse el a Főegyházmege középtávú lelkipásztori ellátásának tervét. A továbbképző központ mind a papság, mind a hitoktatók és más világi munkatársak lelkiségben és tudásban való gyarapodására szolgál. Minden pap számára kötelesség az önművelés, elsősorban a teológiában.
- 210 Minden pap és diakónus vegyen részt a rekollekciókon és az esperesi korónákon. Teológiai licenciátussal nem rendelkező papok fölszentelés után háromszor tegyenek káplánvizsgát, a plébánossá történő kinevezés megkívánja a plébánosi vizsga letételét.
- 211 A főegyházmegei rendelkezés előírja a háromévenkénti több napos lelkigyakorlatot, és nagyon ajánlja az évenkénti lelkigyakorlaton való részvételt. A lelkigyakorlatokat bentlakással együtt kell végezni. A háromévenkénti lelkigyakorlatról a Főegyházmege gondoskodik.
- 212 A munkájukat becsületesen végző papokat megilleti a CIC által előírt éves szabadság és a heti szabadnap, hogy testileg, lelkileg felfrissülve végezhesék feladataikat.
- 213 A Főegyházmege találjon megoldást arra, hogy a szerényebb jövedelmű, kisebb helyeken szolgálatot végző papjainak is biztosítva legyen a tisztességes megélhetése. Ennek forrását alkothatja a létrehozandó szolidaritási alap.
- 214 A pap az anyagiak kezelésében messzemenően legyen gondos, tartózkodjék a simóniától és kalmárszellemtől. Hirtelen halála esetén a rendben talált anyagiak is tanúságtételként szolgálnak az emberek előtt.
- 215 A papnak legyen reverendája, jó ízlésnek megfelelően ápolts haja és – ha van – szakáll viselete, legyen továbbá papi-civil öltözet, melyben társadalmi jelentőségű események alkalmával papi jellegét feltüntetve meg tud jelenni.
- 216 A pap lehetőségei szerint vegyen részt a közügyekben és képviselje az egyházat, annak evangéliumi értékeit, de emelkedjen a pártpolitika fölé.
- 217 Mindent el kell követni azért, hogy idős vagy beteg papokról a Főegyházmege az erre szolgáló anyagi forrásokat biztosítva, illő módon gondoskodjék. A tisztességes megélhetést biztosító nyugellátás érdekében pénzügyi alapot kell létrehozni, melybe az aktív tevékenységet folytató papság jövedelmének 10 %-át befizeti.
- 218 A papok ne feledkezzenek meg beteg társaik látogatásáról, elhunyt paptestvéreikért mutassanak be egy szentmisét.

10. Papképzés és hivatásgondozás

1. Teológiai alapvetés

Az evangéliumok tanúskodnak róla, hogy Jézus maga választotta ki munkatársait az evangélium hirdetésére. A Galileai tó partján Jézus így szólt Simonhoz és testvérehez Andrásához: „Jöjjetek, kövessetek engem, én emberek halászává teszek titeket” (Mk 1,17). – Jézushoz hasonlóan az apostolok is gondosan választották ki segítőtársaikat. Pál apostol írja Tituszhoz: „Olyat keress, aki feddhetetlen, aki a hiteles tanítás alapján áll, és képes az egészséges tanítással buzdítani, az ellentmondókat pedig megcáfolni (Tit 1,6-9).

A II. Vatikáni Zsinat a papnevelésről szóló dekrétumot 1965. október 28-án, tehát nem egészen másfél hónappal a befejezés előtt hagyta jóvá. Nagy újdonsága éppen az, hogy a zsinaton kiforrott új egyházképet és teológiai látásmódot alkalmazza a papnevelésre: „A szent zsinat jól tudja, hogy az egész egyház óhajtott megújulása nagyrészt azon múlik, hogy áthatja-e a papok szolgálatát a krisztusi szellem. Ezért hangsúlyozza a papság képzésének döntő fontosságát és megjelöli annak főbb elveit. Ezek az irányelvek megerősítik az évszázadok gyakorlata által már kipróbált törvényeket, de újakat is hoznak, amelyek a zsinat konstitúcióit és határozatait, nemkülönben az idők megváltozott igényeit tükrözik.” (OT előszó).

Ebben a szemléletben a hivatásgondozás és papnevelés nem néhány ember magánakciója, hanem az egész egyház szívügye és feladata. Az is a zsinatra jellemző gondolkodásmódot tükrözi, hogy a hivatásokért végzett munka nem azonos az e célra kiszakított külön idővel, hanem az egyházban magának a keresztény életformának van hivatásébresztő és formáló kisugárzása. A papokról például ezt mondja: „Alázatos, dolgos életük, derűs lelkük, kölcsönös szeretetük és testvéri együttműködésük vonzani fogja a fiatalokat a papság felé” (OT 2). Isten népe pedig befogadva az ígét és azt életre váltva tud úgy élni a világban és a családban, hogy termékeny lehessen a hivatások tekintetében.

A zsinati atyák szemináriumi ideálja már nem a kolostori klauzúra túlzott védettséget nyújtó zártsága, hanem az idők jeleit érzékelni, és arra reagálni tudó helye a nevelésnek. A zsinat tehát a papnevelésben a következő tulajdonságok kifermálását tartja különlegesen is fontosnak:

- az önfegyelem, önnevelés elsajátítása;
- a szabadsággal megfelelő módon élni;
- kezdeményezőkézség, kreativitás;
- szorgalmas munka;
- jó együttműködés a paptársakkal és a világi munkatársakkal. (vö. OT 11).

A zsinat a szemináriumi életet igazában az előljárók és a növendékek közösségének tudja elképzelni. A fegyelem – melyet a dekrétum nagyon fontosnak tart és sokszorosan hangsúlyoz – eszköz kell legyen arra, hogy a papnövendék érett személyiséggé formálódhasson, aki érzékeny a természetfölöttire, testileg és lelkileg egészséges, képes megdöntött döntésekre, az eseményekről és emberekről józan ítéletet tud alkotni (vö. OT 11).

A papi hivatással kapcsolatos tudnivalókat, illetve a hivatásgondozás és papképzés feladatait II. János Pál pápa „Pastores dabo vobis” kezdetű apostoli buzdításában foglalja

össze. Ez az okmány tartalmazza a Szentírásnak, a Szentagyománynak, valamint a II. Vatikáni Zsinat után megjelent dokumentumoknak tanítását is. A negyedik és ötödik fejezete a papi hivatással és a papnevelés kérdéseivel foglalkozik.

2. Helyzetelemzés

Az ifjúsági pasztorációval és a hivatásgondozással foglalkozó papok az elmúlt évek során legtöbbször ugyanazok a személyek voltak, módszereik nagyon különböztek egymástól. Hivatásgondozó munkájukat önállóan, magányos kezdeményezésként végezték anélkül, hogy számottevő központi támogatást kaptak volna. A jelenlegi papnövendékek elindulása tőlük függetlenül történt.

A hivatásgondozó programok mint olyanok hiányoznak jelenleg a Főegyházmegyében.

A Kalocsa-Kecskeméti Főegyházmegyének 11 papnövendéke van, akik közül jelenleg 3 fő V., 1 fő IV., 2 fő III., 1 fő II. és 2 fő I. éves. 2 papnövendék pedig előkészítő évét tölti. 6 növendék tanul Szegeden, 1 Rómában, 1 Budapesten, 1 Veszprémben, 2 pedig Vácott. Ezek a hivatások a következő településekről indultak el: Baja, Borota, Csávoly, Kecskemét (2), Kiskunfélegyháza, Kiskunmajsa, Kisszállás, Mélykút, Nagybaracska és Tompa.

A papi utánpótlások száma nem elegendő, nem képes kiegyenlíteni a munkából kieső papok számát. Ennek magyarázata szerteágazó. A társadalmi megbecsültség alacsony volta sem kedvez a papi hivatásoknak. Az erkölcsi liberalizmus, a szexualitást egyoldalúan kihangsúlyozó közgondolkodás megnehezíti a fiatalok döntését a cölibátus vállalásához. A nevelési körülmények nem kedveznek az elkötelezett döntések meghozatalára képes érett személyiség kialakulásának.

Remény van arra, hogy a papság társadalmi megítélése pozitív irányba mozdul el és egyre inkább igényelni fogja a vallásos hiten alapuló erkölcsi értékrendet, mely az emberi élet elengedhetetlen részét alkotja. Az elkötelezetten vallásos családok számának emelkedése is reménységre ad okot az új papi hivatások számának emelkedése tekintetében.

A papi hivatások igen gyakran a ministránsok köréből kerülnek ki. Az oltár körül szolgáló fiúkban ébred fel legtöbbször a papi hivatás gondolata. Sajnálatos tény, hogy a plébániák többségében nincs ministráns-foglalkozás. A középiskolás korúak között viszonylag kevesen vannak, akik felolvasást vállalnak a szentmiséken, vagy ministrálnak, nagy százalékuk lemorzsolódik és még a templomtól is távol marad.

A lelkeségi mozgalmakhoz való tartozás is kedvezhet papi hivatás ébredéséhez.

A propedeutikus (előkészítő) évet – ahogyan most történik – a Főegyházmegye papnövendékei tartalmasnak és szükségesnek élik meg. Negatív tapasztalatuk viszont az, hogy ennek beillesztése a teológiai tanulmányokba nem egységes az ország szemináriumában.

„A boldogabb családokért!” (11-50. pont) püspökkari körlevél igen értékes szempontokat nyújt annak átgondolásához is, hogy milyen közegben élnek, milyen gondokkal küzdenek azok a családok, melyek a ma papnövendékeit adják.

Sajnálatos tény, hogy vannak lelkipásztorok, akik nem óhajtják fogadni a papnövendékeket lelkipásztori gyakorlatra.

Az elmúlt években több papnövendék hagyta el a szemináriumot.

Egyes szemináriumokban az előjáróknak egyéb pasztorációs vagy oktatási feladatokat is el kell látniuk, ezért kevés idejük marad a kispapokkal való kapcsolattartásra.

A papnövendékek közé kevésbé alkalmas személyek is felvételt nyernek.

3. Javaslatok

- 219 A hivatásgondozással foglalkozó papok munkáját el kell indítani és össze kell hangolni az ifjúsági- és ministráns pasztorációval. Ebbe a munkába világi munkatársakat és szakembereket is be kell vonni. Javasoljuk a Hivatásgondozó Bizottság megújítását.
- 220 Minden plébánián meg kell szervezni a ministráns-foglalkozásokat. Gondoskodni kell ministráns-vezetők képzéséről. Legyen főegyházmegyei ministráns-nap, a nyári vakációban ministráns-táborokat kell szervezni. A nagycsütörtöki olajszentelési misén, papszentelésen vegyenek részt a Főegyházmegye ministránsai is. A főpásztor fogadja őket ilyen alkalmakkor és találkozzanak a papnövendékekkel is. Javasoljuk, hogy külön foglalkozzanak a fiú, és külön a lány ministránsokkal.
- 221 A katolikus iskolák növendékeinek gyakrabban kell találkozniuk fiatalabb papokkal, ifjúsági lelkipásztorokkal, kispapokkal esetleg oldottabb formában, versenyeken, foci bajnokságon vagy táborozások keretében. A középiskolákban fel kell eleveníteni a hivatásébresztő beszélgetéseket, lelkigyakorlatokat. A katolikus iskolák vezetői érezzék feladatuknak ennek megvalósítását.
- 222 Minél több fiatallal foglalkozunk, annál nagyobb lesz a valószínűsége annak, hogy közöttük lesznek olyanok, akikben feltámad az érdeklődés a papság után.
- 223 A középiskolások körében (különösen az egyházi iskolákban), nemcsak a papi, szerzetesi hivatás jeleit mutatókra kellene figyelni, hanem a teológiát végzett, a civil életben maradó, leendő munkatársakra és hitoktatókra is.
- 224 A kispapokat célszerű belülről megismertetni a lelkeségi mozgalmakkal.
- 225 Az első, bevezető év legyen katekumenátus a jelöltek részére, ahol tisztázni tudják előbb keresztény hivatásukat, hogy ezt követően szilárd lelki talajon állva fogalmazhassák meg papi hivatásukat is.
- 226 A papnevelés a szinódus „A pap élete és lelkesége” c. dokumentumában felvázolt papi eszményt hivatott kibontakoztatni, illetve az újonnan felszentelt pap az ott leírt életforma és körülmények szerint kezdje meg működését.
- 227 A papnövendékek pappá érlelődéséhez elengedhetetlen a szeminárium és a Főegyházmegye nagyon szoros együttműködése. A Papnevelési Kongregáció

- egyházmegeei animátorok kinevezését javasolja, akiknek a munkáját a szemináriumok is igénylik. Az animátorok feladatait a főpásztor határozza meg.
- 228 Javasoljuk gyakorló év beiktatását plébániákon a diakónusszentelés előtt. Ez idő alatt ismerkedjenek meg a Főegyházmege diakonális-karitatív intézményeivel is (főegyházmegeei karitás, helyi karitás-csoportok, RÉV szenvedélybeteg-segítő szolgálat stb.).
- 229 Fel kell tárnunk az okokat, amelyek miatt papnövendékek elhagyják a szemináriumot. Nyilvánvalóan van számos olyan eset, amikor a növendék számára tisztázódik, hogy nincs papi hivatása. De előfordulnak olyan krízishelyzetek is, melyekben valódi papi hivatás öröklődik fel.
- 230 A fiatal papokkal a szentelés után néhány éven keresztül kiemelten kell törődni, hogy elkerülhessék azokat a buktatókat, melyek hivatásukat kikezdi. E tekintetben, előnyben kell részesíteni a „fiatal papok a fiatal papokért” jellegű kezdeményezéseket.
- 231 Több pap számára a cölibátus a magányba kivettség sivar életformáját is jelenti. A dispoziciók alkalmával tekintettel kellene lenni arra, hogy akik papi közösségben szeretnének élni, erre módjuk lehessen. Az ilyen papi közösségek belső stabilitásához nélkülözhetetlen a közös lelki programok elfogadása, pl. a közösen végzett zsolozsma. Az összetartozási kötelék mértéke közösségenként nagyon különböző lehet. Az ilyen közösségekben a lekipásztori feladatok egyéniségre szabott megosztására is nagyobb lehetőségek vannak.
- 232 Szükség lenne olyan plébánosok találkozására, akiknek plébániájáról az utóbbi években papi vagy szerzetesi hivatás indult el. E találkozáson a papnövendékek is vegyenek részt. Bizonyára sok értékes, az érlelődést segítő körülmény kerülne napfényre, illetve tudatosulhatnának olyan szempontok, amelyek a papi hivatásokat konkrétan veszélyeztetik.
- 233 A terménymegáldási ünnepen a behozott termények egy részét célszerű szemináriumoknak juttatni. Ez nagyon alkalmas a figyelemfelkeltésre.
- 234 Javasoljuk, hogy istentiszteletek (litániák stb.) alkalmával imádkozzunk híveinkkel hivatásokért. A pap nélküli vasárnapi istentiszteleten ez római rendelkezés szerint kötelező. Ehhez imaszövegeket tudunk rendelkezésre bocsátani. Kérjük meg a betegeket, hogy ajánlják fel szenvedéseiket papi hivatásokért.
- 235 Legyen lehetőség minden tanév közben a papnövendékek részére egyhetes lekipásztori gyakorlatra.
- 236 A szeminárium tegye lehetővé a papnövendékek részére az indító plébániával és plébániái csoporttal való kapcsolatot. A papnövendékek pedig törekedjenek élő kapcsolatra az indító plébániájukkal.
- 237 A propedeutikus (előkészítő) év minden papnövendék számára legyen kötelező és ez legyen katekumenális jellegű. Ez történhet arra alkalmas plébánián is. Ennek a formáját ki kell dolgozni.

4. Rendelkezők

- 238 Minden pap havonta, lehetőleg a hívek részvételével, ajánljon fel egy szentmisét papi hivatásokért.
- 239 Minden plébánián évente legalább egy szentségimádást végezzenek papi hivatásokért.
- 240 Az illetékes plébánosok nyár végén küldjenek tájékoztatást a főpásztornak a kispapjaikról.
- 241 Minden évben legyen ministránstalálkozó a Főegyházmegyében, ahol a főpásztorral is találkoznak. A programokba kapcsolódjanak be papnövendékek is.
- 242 Főegyházmegyénk – rangsorolva feladatait – jelölje ki a papnövendékekkel történő rendszeres törődés helyét és idejét.
- 243 Papszentelés céljaira Húsvét 4. vasárnapján (Hivatásvasárnap) gyűjtünk.

11. A diakonátus

1. Teológiai alapvetés

Az állandó diakonátus – melyet a II. Vatikáni Zsinat az ősi hagyomány harmonikus folytatásaként és összhangban a Trentói egyetemes Zsinat kifejezett óhajával újra fölélesztett – az utóbbi években erősen föllendült és sokat ígérő gyümölcsöket hozott az újra evangelizálás sürgető missziós tevékenysége javára. (DD Csatolt nyilatkozat).

Az apostoli kortól bizonyítható, hogy az egyházban szolgáltak diakónusok. Egy Szent Iréneusztól tanúsított megbízható hagyomány szerint, amely bekerült a szentelési szertartásba, a diakonátus annak a „hét férfinak” rendelkezésével kezdődik, akikről a Csel 6, 1-6-ban van szó. A szent hierarchia legalsó fokán tehát a diakónusok állnak, kiknek szolgálatát az egyház mindig nagy becsben tartotta. Szent Pál a Filippiekhez írt levél elején a püspökökkel együtt üdvözli a diakónusokat is (1,1), a Timóteusnak írt első levelében pedig felsorolja azokat a tulajdonságokat és erényeket, melyekkel rendelkezniük kell, hogy jól tudják betölteni szolgálatukat (1Tim 3,8-13).

Az egyházatyák írásai kezdettől fogva bizonyítják az egyház hierarchikus és szolgálati struktúráját, beleértve a diakonátust is. Antiochiai Szent Ignác számára elképzelhetetlen a részegyház püspök, pap és diakónus nélkül. Hangsúlyozza, hogy a diakónus szolgálata nem más mint „Jézus Krisztus szolgálata, aki az idők előtt az Atyánál volt és megjelent az idők végén”. A *Didaskalia Apostolorum*, a következő századok egyházatyái, valamint a különböző zsinatok és az egyházi gyakorlat tanúsítják ezen intézmény folytonosságát és fejlődését (DD Bevezetés 2).

A nyugati egyházban az 5. századig virágzott a diakonátus intézménye; onnantól különböző okok folytán lassan lehanyaglott, mígnem csak köztes állomássá vált a papságra jelöltek számára (DD Bevezetés 2).

A Trentói Zsinat elrendelte, hogy az állandó diakonátust a régi időknek megfelelően állítsák helyre saját természete szerint, ti. mint eredeti szolgálatot az egyházban. Ez az előírás azonban ténylegesen nem ment át a gyakorlatba (DD Bevezetés 2).

A II. Vatikáni Zsinat intézkedése szerint „a jövőben helyre lehet állítani a diakonátust, mint az egyházi hierarchia sajátos és állandó fokozatát, ... diakónussá lehet szentelni érettebb korú házasságos és alkalmas fiatal férfiakat is; az utóbbiak számára azonban a cölibátus törvényének továbbra is érvényben kell maradnia.” (LG 29). E döntésnek főleg három indoka volt:

- a) hogy az egyházat gazdagítsák a diakónusi szolgálat feladataival, melyeket e nélkül sok helyen nehezen lehetne megvalósítani;
- b) hogy a diakónusszentelés kegyelmével erősítsék meg azokat, akik gyakorlatilag már diakónusi szolgálatokat végeznek;
- c) hogy felszentelt szolgák kerüljenek azokra a területekre, ahol paphiány van (DD Bevezetés 2).

A diakonátus újjáélesztésének indokai: A II. Vatikáni Zsinat egyik gyümölcse az, hogy a diakonátust mint a hierarchia önálló és állandó fokozatát akarta visszaállítani. A történelmi körülményekhez és lelkipásztori feladatokhoz kötődő indoklások alapján, melyeket a zsinati

atyák felsoroltak, valójában titokzatosan a Szentlélek, az egyház életének mestere működött azáltal, hogy felhívta a figyelmet annak a teljes hierarchikus szerkezetnek új létrehozására, amely hagyományosan püspökökből, papokból és diakónusokból áll. Ily módon a keresztény közösségek új életerőre kaptak, és hasonlóbbakká lettek ahhoz az eredeti formához, ahogyan az apostolok kezéből kikerültek és az első századokban a Paraklétosz ösztönzésére mindig virágoztak, az *Apostolok Cselekedeteinek* tanúsága szerint (DD, Bevezetés 3).

Az állandó diakonátus jelentősen gazdagítja az egyház küldetését. Mivel a diakónusokat megillető feladatok szükségesek az egyház életéhez, illő és hasznos, főként missziós területeken – így Főegyházmegyénkben is –, hogy azok a férfiak, akik az egyházban valóban diakónusi szolgálatra hivatottak akár a liturgikus és lelkipásztori, akár a szociális és karitatív munka területén „megerősödjenek az apostoloktól áthagyományozott kézfeltétel által és közelebb kerüljenek az oltárhoz, hogy ezáltal a diakonátus szentségi kegyelmével hatékonyabban tölthessék be tisztüket.” (AG 16; vö. KEK 1571; DD Bevezetés 3); (vö. A Klérus Kongregációja: *Az állandó diakónusok életének és szolgálatának direktóriuma. Bevezetés és Csatolt nyilatkozat. Vatikánváros, 1998. február 22.*).

2. Helyzetelemzés

Az állandó diakonátus bevezetése hazánkban az egyház életét gúzsba kötő egyházpolitika szándékának megfelelően nagyon megkésett, s emiatt elmaradt az a reflexió is, amely széles körben elterjesztette volna a megújuló diakonátus teológiáját, megismertette volna a papsággal és a hívőkkel a diakónus helyét és szerepét az egyházban. Az állandó diakonátus tényleges bevezetése a 90-es évek elejére esett, amikor is a paphiány már nagyon rányomta bélyegét minden új egyházi szolgálat megítélésre. Emiatt és az elmaradt teológiai tisztázás miatt a diakonátust nagyon sokan ma is csak a paphiány miatt szükségessé vált pótmegoldásnak tekintik.

Nem terjedt el a diakonátus – paphiánytól független – pozitív teológia szemlélete, melyet a fent idézett vatikáni dokumentumok tartalmaznak. Ezzel magyarázható az a széles körben elterjedt, ám teológiailag teljesen tarthatatlan nézet, hogy „nem kell diakónussá szentelnünk az arra alkalmas jelentkezőket sem, hiszen lelkipásztori munkatársi tevékenységüket püspöki megbízás alapján világiként is elláthatják”. Ez az érvelés az egyházi életet mérő funkcionalitásában szemléli, érzéketlen a szentségi-kegyelmi dimenzió iránt, az egyházi rend teológiájának hiányos ismeretéről árulkodik.

Magyarországon 2000 elején 10 egyházmegyében 44 diakónus tevékenykedik. Egyházmegyénk az elsők között volt a diakonátus bevezetésével; a Szent István Diakonátusi Körben 1988 óta folyó képzés máig is egyedülálló az országban. A Szent István Diakonátusi Kör tananyagát használják más egyházmegyék is. Egyházmegyénkben jelenleg 9 diakónus működik. Nyolcan főállású egyházi alkalmazottak (lelkipásztori munkatárs, plébániaigazgató, hitoktató, kántor) egy pedig polgári foglalkozás mellett látja el diakónusi szolgálatukat.

Az első diakónusszenteléseket (1993) 5 éves előkészítő munka előzte meg. Eddigi tapasztalatink szerint a diakónusokat a papok és a hívek többnyire elfogadták.

A Szent István Diakonátusi Körben folyamatos a képzés és a továbbképzés.

3. Javaslatok

- 244 Egyházmegyénkben a paphiány miatt egyre több plébánia marad saját pap nélkül. Ebben a helyzetben a Direktórium ajánlja diakónusok bevonását a pap nélküli közösségek lelkipásztori gondozásába:
- a./ a püspök megbízhatja a diakónusokat, hogy működjenek együtt a lelkipásztorkodásban az egyetlen plébánosra bízott plébánián, vagy olyan plébániák lelkipásztorkodásában, melyeket oldallagosan egy vagy több papra bízott.
- b./ Amikor olyan plébánia lelkipásztorkodásában való részvételről van szó, melynek a paphiány miatt nincs plébánosa, az állandó diakónusok mindig megelőzik a nem szentelt hívőket. Ilyen esetekben világossá kell tenni, hogy a vezető egy pap, mert csak ő a „saját pásztor”, s csak ő viselheti „a lelkek gondját”, melyben a diakónus munkatárs.
- c./ Hasonlóképpen a diakónusok megbízhatók azzal, hogy a plébános vagy a püspök nevében vezessék a szórványban élő keresztény közösségeket. Főként ahol nincs miséző pap, a diakónus gyűjti össze és vezeti a közösséget az igeliturgiában, amelyen a megfelelően őrzött Eucharisziát kiosztja. Kisegítő feladat ez, amit a diakónus egyházi megbízásból végez a paphiány enyhítésére. Az ilyen szertartásokon soha nem maradhat el a papi hivatásokért mondott imádság, és a papság nélkülözhetetlen voltának hangsúlyozása. Amennyiben van diakónus, a lelkipásztori szolgálatban való részvétel nem bízható laikus hívőre, sem csoportra; ugyanígy nem bízható másra a vasárnapi szertartás vezetése sem (DD 41).
- 245 Ezekben az esetekben azonban gondot kell fordítani, hogy a diakónusok képzése, lelkiségük alakítása és a hívők tudatformálása során világossá tegyük, hogy ez a diakonátusnak nem a központi szerepe az egyházban, hanem a jelen helyzet diktálta kényszer, a diakonátus kisegítő szerepének megvalósítása.
- 246 Egyházmegyénknek a diakonátus megvalósításában követnie kell a világegyházat, amelyben a diakonátus sajátos, a paphiánytól független, semmivel össze nem téveszthető és pótolható szerepe egyre inkább kikristályosodik. A diakónus a szolgáló Krisztus és az Őt követő egyház szentségi jele a világban. Tevékenységével ébren tartja a szolgálat lelkületét az egyházi közösségben, vezeti és összefogja a hívek karitatív tevékenységét. Lelkipásztori és karitatív tevékenységét elsősorban ott gyakorolja, ahol a szükség és ínség többnyire egyszerre vallási és szociális. Ehhez a tevékenységhez sajátos készségekkel és képzettséggel kell rendelkeznie.
- 247 Gondosan ügyelni kell arra, hogy a hármass diakónusi szolgálat egysége – a szeretet művei, a liturgia és az ige diakóniája – minden diakónus szolgálatában megvalósuljon. „A diakónusi szolgálat három tevékenységi köre a körülményeknek megfelelően nem egyforma helyet foglalhat el egy-egy diakónus életében, de egységet alkotnak a megváltás isteni tervének szolgálatában. Az Ige szolgálata az oltár szolgálatához vezet, amely arra sürget, hogy a liturgia a karitásba torkolló életé váljon.” (DD 39).
- 248 Mivel a diakonátus a paphiánytól függetlenül jelentősen gazdagítja az egyház életét és küldetését, az egyház megújítása során nem mondhatunk le a Szentlélek és a Zsinat ezen ajándékáról. A lelkipásztorok fordítsanak nagyobb gondot a potenciális diakónusi hivatások felismerésére és támogatására. Szólítsák meg (Pl. hivatások

- vasárnapján) az alkalmasnak tartott férfiakat, hívják fel figyelmüket erre az egyházi szolgálatra.
- 249 Egyházmegyénkben tovább kell folytatni a teológiai tisztázást a diakonátus pontos teológiai helyéről és szerepéről (egyházmegei rekollekciók, továbbképzések, koronák, felnőttképzés stb.). A diakónusok vegyenek részt a papi rekollekciókon, koronákon és 3 évente lelkiyakorlaton.
- 250 Egy-egy plébánia vagy régió lelkipásztori ellátásának a tervezésénél számoljanak a régióban lakó vagy tevékenykedő diakónus lehetséges szerepével is.
- 251 A diakónus a következő liturgikus feladatokat látja el: a szentmisén asszisztál a püspöknek, vagy papnak; felolvassa az evangéliumot, homíliát mondhat; ünnepélyesen keresztel; őrzi és a krisztushívőknek nyújtja az Eucharisziát, különösen a betegeknek; szentségkítételt végez és szentségi áldást ad; közreműködik a házasságkötéseknél (esket); egyházi temetést végez; kiszolgáltatja a szentelményeket (litániák, szentségimádás, bűnbánati liturgia); pap hiányában igeliturgiát tart. Ezen felül katekéziseket tart (hitoktat), közreműködik az ifjúság-pasztorációban, család-pasztorációban, felnőttoktatásban, intézi az egyház (plébánia) gazdasági, anyagi, karitatív és egyéb ügyeit.
- 252 A diakónusnak feleségével és családjával együtt az örömhír hiteles tanúivá kell válniuk. A katolikus szentségi házasság élő példáját kell mutatniuk a világ előtt. A hit szellemében nézzenek szembe a házas- és családi élet kihívásaival és a hétköznapi követelményeivel. Csak akkor tudnak tanúságot tenni a szeretet Istenéről, ha maguk is szeretetben élnek.

4. Rendelkezők

- 253 Egyházmegyénkben – a MKPK határozatával összhangban – állandó diakonátusra csak olyan férfiak szentelhetők fel, akik a világi jog szerinti munkaviszony alapján, havi jövedelemmel rendelkeznek és ebből a jövedelemből gondoskodnak maguk és családjuk eltartásáról (vö. CIC 281. kán. 3. §). Világi jog szerint, mint főállású egyházi alkalmazott (pl. lelkipásztori munkatárs), egyházi munkáltatóval is köthet munkaszerződést. Az így létrejött munkaviszony alapján részesül társadalombiztosításban és nyugdíjban.
- 254 A jelöltnek a diakonátusra való felvétel előtt írásban kell nyilatkoznia, hogy létfenntartását világi jog szerinti munkaviszony vagy díjazás alapján biztosítja, és a Főegyházmege részéről a pusztá inkardináció alapján nem tart igényt ellátásra.
- 255 Ha a diakónus családi vagy munkahelyi okok miatt elköltözik egyházmegyéje területéről, akkor gondoskodni kell az ex- ill. inkardinációról a jog szerint.
- 256 A Szent István Diakonátusi Kör tevékenységéhez folyamatosan meg kell teremteni a szükséges személyi (moderátor, spirituális, titkár) és tárgyi feltételeket. A Kör szervezetét, a képzést és továbbképzést át kell alakítani a Katolikus Nevelés Kongregációja által kiadott *Az állandó diakónusok képzésének alapszabályzata* szerint.

- 257 A Szent István Diakonátusi Kör a Főegyházmegye hivatalos diakónusképző intézete. A Kör tanulmányi és lelki programjában való aktív részvétel a szentelés egyik feltétele.

12. Főegyházmegei szervezetek

1. Teológiai alapvetés

Bár az egyház „Krisztusban mintegy szentsége, vagyis jele és eszköze az Istennel való bensőséges egyesülésnek és az egész emberiség egységének” (LG 1), intézményi jellege is van, és ebben a formájában vezeti az embereket az üdvösség útján. Jézus azt mondja ő: „nem azért jött, hogy neki szolgáljanak, hanem, hogy ő szolgáljon másoknak” (Mt 20,28), ezért az általa alapított egyházban is csak szolgálva lehet igazán kormányozni másokat. Az egyházi intézmény nem önmagáért van, feladata, hogy biztosítsa az egyházmegeében folyó lelkipásztori munka személyi és tárgyi feltételeit, annak jogi kereteit.

A Szentatya szavai a magyar püspökökhöz az 1993. jan. 28-án történt „ad limina” látogatás alkalmával: „Kívánom, hogy a Péteri Hivatal és az egyházatok közötti egység a jövőben is tartós legyen és egyre inkább megszilárduljon.” Hasonlóképpen kell a Főegyházmege papságának és híveinek a Főegyházmegei Hivatallal a harmonikus kapcsolat fenntartására törekednie.

A főpásztori munkájában segítik helyettesei és munkatársai. Egyedül nem tudja a Főegyházmege irányítását, ügyeinek intézését elvégezni. Munkamegosztással és jó együttműködéssel lesz hatékony a vezetés. (vö. CD 17).

2. Egyházi megalapozás és helyzetfelmérés

Egyházmegei Hivatal (Kancellária)

Az Egyházmegei Hivatal azokból az intézményekből és személyekből áll, amelyek, illetve akik a püspököt az egész egyházmege kormányzásában segítik, különösen a lelkipásztori tevékenység irányításában, az egyházmegei közigazgatás ellátásában, valamint a bírói hatalom gyakorlásában (CIC 469. kán.). Az Egyházmegei Hivatal ezért alkalmas eszköz a püspök számára nemcsak az egyházmege közigazgatásában, hanem az apostolkodás területén is (vö. CD 27).

„Minden egyházmegei hivatalban legyen irodaigazgató, akinek legfőbb feladata, gondoskodni a hivatal iratainak megszerkesztéséről, kiküldéséről, valamint a hivatal levéltárában való megőrzéséről. Az irodaigazgató és helyettese egyben a hivatal jegyzői és titkárai is.” (CIC 482. kán.). Kinevezése és elmozdítása a megyéspüspök szabad elhatározásából történik.

„Minden egyházmegei hivatalban létesítsenek biztos helyen levéltárat, melyben az egyházmegei lelki és anyagi ügyekre vonatkozó okmányokat és iratokat gondosan elzárva őrzik.” (CIC 486. kán.). Az egyházi Törvénykönyv egyházmegei szinten háromféle levéltárat ismer: általános, titkos és történelmi levéltárat (CIC 486–491. kán.). A levéltáros szakképzett világi is lehet.

A „Kalocsai Főegyházmegei Gyűjtemények” az egyházmege kulturális örökségének gondozására létrehozott intézmény-együttes. Részlegei: a Főszékesegyházi Könyvtár, az Érseki és Főkáptalani Levéltár és az Érseki Kincstár szakmailag önállóak, hatékony

együttműködésük kereteit a Gyűjtemények Szabályzata biztosítja. Feladatuk, hogy a Főegyházmege történeti értékű könyvtári-, levéltári- és muzeális anyagát gyűjtsék, őrizték és gondozzák.

Általános helynök

Az általános helynök (vicarius generalis) rendes hatalommal segíti a megyéspüspököt az egész egyházmegye kormányzásában. Hivatalánál fogva az egész egyházmegyében megilleti a végrehajtó hatalom, amivel a jog szerint a megyéspüspök rendelkezik, azok kivételével, melyeket a püspök magának tartott fenn (CIC 475. és 479. kán.). Az általános helynököt a megyéspüspök szabadon nevezi ki és szabadon el is mozdíthatja (CIC 477. kán.). Megbízataa széküresedés esetén megszűnik (CIC 481. kán.).

Bírósági helynök

A megyéspüspök köteles rendes bírói hatalommal rendelkező bírósági helynököt (officiális) kinevezni, aki egy bíróságot alkot a püspökkel, de nem ítélik olyan ügyekben, melyeket a püspök magának tart fenn (CIC 1420. kán.).

A bírósági helynök kaphat segítőt, akiket helyettes bírósági helynököknek (vice officális) nevezünk. A megyéspüspök egyházmegyei bírót nevez ki, akiknek klerikusoknak kell lenniük (CIC 1420. és 1421. kán.), valamint más egyházmegyei bírósághoz tartozó tisztségviselőket.

Az Érseki Főszentszék (Bíróság), egyházmegyénkben elsőfokú bíróságként saját ügyeinkben ítélik. Másodfokú bíróságként a Szeged-Csanádi és a Pécsi Egyházmegye ügyeiben illetékes.

A mi föllebbezési fórumunk másodfokon az Esztergom-Budapesti Prímási Bíróság, harmadfokon pedig a Győri Püspöki Bíróság.

Püspöki helynökök

Ha az egyházmegye kormányzása megkívánja, a megyéspüspök egy vagy több püspöki helynököt (vicarius episcopalis) is kinevezhet. Ezek a rájuk bízott részfeladat ellátása tekintetében ugyanazzal a rendes hatalommal rendelkeznek, mely az általános helynököt megilleti (CIC 476. kán.). Megbízataa széküresedés esetén megszűnik (CIC 481. kán.). Nálunk nemzetiségi helynök van. A szinódusi határozatok végrehajtásáért felelős Szinódusi Bizottság élére püspöki helynököt kinevezni.

Gazdasági Tanács és a vagyonkezelő

„A gazdasági tanács elnöke a megyéspüspök vagy megbízottja, s legalább három, a gazdasági ügyekben és a világi jogban jártas, feddhetetlen krisztushívóból áll, akiket a püspök nevez ki.” Megbízataa 5 évre szól, de ez meghosszabbítható (CIC 492. kán.).

Nálunk „Gazdasági Bizottság”, kinevezett tagokból és a 10 esperesből áll. Segíti a püspököt gazdasági ügyekben. Szerepe az egyházmegye központi vagyonkezelésében és állami támogatás szétosztásában van. A főpásztornak nagyobb jelentőségű vagyonkezelési intézkedések előtt, ki kell kérnie a beleegyezését. Rendkívüli vagyonkezelés körébe tartozó

ügyletek a Püspöki Konferencia döntése értelmében az örökségekkel, kezességgel, magas értéket jelentő kölcsönnel, adásvétel és megbízási szerződés, nagy értékben intézmények létesítésével, átvételével, megszüntetésével vagy átadásával kapcsolatos ügyek, amennyiben azok értéke meghaladja a 100.000 USD-t. (1277. és 1292. kán. 1. §).

A vagyonkezelőt (általános gondnok) a főpásztor szabadon nevezi ki, előbb azonban meg kell hallgatnia a Tanácsosok Testületét és a Gazdasági Tanácsot. Az egyházmegye javait a püspök felügyelete alatt igazgatja a Gazdasági Tanács által megszabott rend szerint. Az egyházmegye meghatározott bevételéből olyan kiadásokat eszközöl, melyeket a püspök vagy más, általa megbízott személyek törvényesen elrendeltek (CIC 494. kán.). Minden év végén köteles számot adni a gazdasági tanácsnak a bevételekről és kiadásokról. Szakemberek segítik munkáját.

Referensek: Bizonyos ügyekben és területeken tevékenykednek. Tulajdonképpen ügyintézői és szervezési feladattal vannak felruházva. Nálunk: ifjúsági referensek állnak a hat ifjúsági körzet élén. Indokolt lenne a pasztoráció (evangelizáció) különböző területeiért felelős referensek kinevezése.

Tanácsadó testületek

„Az egyházmegye kormányzásában a püspök munkatársai közé számítanak azok a papok is, akik szenátusát, illetve tanácsát alkotják, mint a székeskáptalan, a tanácsosok testülete vagy más tanácsok, a helyek körülményei és jellege szerint.” (CD 27). Ezért alakultak a Zsinat után egyházmegyei szinten is különböző testületi szervek. Ezek tanácsadói jelleggel segítik a megyéspüspök munkáját: a megyéspüspök, a papság és a krisztushívők bensőséges együttműködését szolgálják.

Egyházmegyei Papi Szenátus. – Állandó testület, melynek megalakítása kötelező. Ez olyan papokból álló csoport, amely a papságot képviseli. Feladata: segíteni a püspököt az egyházmegye kormányzásában, a jog előírásai szerint (CIC 495. kán.). – A Papi Szenátus működésének alapelveit a Püspökkari Konferencia adja ki, ezek keretei között a szabályzatot a főpásztor hagyja jóvá. A Papi Szenátus ugyan tanácsadó testület, melynek határozatai a püspök nélkül érvénytelenek, de bizonyos, a jogban kifejezetten megjelölt esetekben a főpásztornak ki kell kérnie a testület hozzájárulását (CIC 500. kán.). Egyházmegyénkben most esedékes az újjáválasztása, mivel a régi EPSZ megbízatása a főpásztor halálával lejárt (501. kán. 2. §).

Tanácsosok Testülete. – A megyéspüspök az EPSZ tagjai közül nevezi ki 6-12 személyből álló tagjait ötéves időtartamra. Munkáját mindaddig folytathatja, amíg új testületet nem alakítanak. Felállítása kötelező (CIC 502. kán.). Egyik legfőbb feladata a püspöki szék megüresedése esetén az egyházmegyei kormányzó megválasztása (CIC 419. kán.), ezen kívül, pl. a vagyonkezelő kinevezése vagy leváltása előtt a főpásztornak meg kell hallgatnia a testület véleményét (CIC 494. kán.), továbbá a vagyonkezeléssel kapcsolatos nagyobb jelentőségű ügyekben is (CIC 1292. kán.), amennyiben a dolgok értéke meghaladja a jelenleg 100.000 USD értékhatárt. Feladatait a CIC 494. kán. 1-2. §, az 1292. kán. 1. §, a 421. kán. 1. §, a 272., a 485. kán., az 1018. kán. 1. § 2., az 501. kán. 2. §, a 430. kán. 2. §, a 382. kán. 3. § foglalja magában.

Pasztorális Tanács. – Felállítása nem kötelező. Feladata, hogy a püspök felügyelete alatt vizsgálja és mérlegelje az egyházmegyében folyó lelkipásztori munkát érintő kérdéseket, és

róluk gyakorlati következtetéseket terjesszen elő. Főként világiak a tagjai, akik képviselik az egyházmege egyes részeit, megfelelnek a társadalmi viszonyoknak és foglalkozásoknak, kitűnnek biztos hitükkel, jó erkölcsükkel és okosságukkal. Saját szabályzata van (CIC 513. kán.). A széküresedés miatt megszűnt (513. kán. 2. §).

Egyéb Bizottságok. – Feladatuk szakmai segítségnyújtás, egyes ügyekben és szaktémákban, szakterületen. Vezetőjüket a főpásztor nevezi ki ügyintézői feladattal. Főegyházmegeünkben a következő főbb bizottságok működnek: Katolikus Iskola Bizottság (EKIF), Egyházmegei Hitoktatási Bizottság (EHB), Ifjúsági Bizottság, Szinódusi Állandó Bizottság. Ezeken kívül még jó néhány bizottság csak papíron létezik. Feltétlenül szükség lenne a könyvek jóváhagyását előkészítő úgynevezett „Cenzúra Bizottságra” (CIC 830. kán.). Célszerű lenne a Papi Szenátus felállítása alkalmával a bizottságok funkciójuk szerint való újragondolása, egyesek megszűntetése, mások létrehozása.

Egyházmegeünkben lényegében megvan a szükséges hivatali struktúra, ám mégsem tudja feladatát maradéktalanul betölteni, mivel a különböző egyházmegei bizottságok többnyire csak formálisan léteznek és a személyi feltételek hiánya miatt gyakorlatilag nem működnek.

Főszékesegyházi Káptalan. – Olyan papokból álló testület, melynek feladata a székesegyházban az ünnepélyes liturgikus szertartások végzése, valamint a azoknak a feladatoknak teljesítése, melyeket a megyéspüspök vagy a jog rábíz. Működését a főpásztor által jóváhagyott szabályzat határozza meg (CIC 503. és 505. kán.). Jelenleg nincsen egyházkormányzati feladata.

Plébániák – esperes-kerületek

A plébánia a krisztushívőknek a részegyházon belül állandó jelleggel megalapított közössége, melynek lelkipásztori gondozását, a megyéspüspök felügyelete alatt a plébánosra bízzák, aki annak saját pásztora (CIC 515. kán. 1. §). Benne az egyház közösségi jellegének kell megjelennie. (vö. SC 42).

A közösségteremtés legnagyobb nehézsége, hogy egyre több helyen hiányzik a helyben lakó plébános vagy lelkipásztori munkatárs, aki a közösségépítést végezné. Emiatt van széles lehetősége a szekták terjedésének. Egyébként ebből fakadó gazdasági probléma az üresen maradt plébániaépületek sorsa. Az egyházfenntartó hívek létszámának fogyatkozása miatt egyre nagyobb gondot okoz az egyházi ingatlanok karbantartása és az egyházi alkalmazottak számára a tisztességes megélhetés biztosítása. Nagyon fontos a papok és világiak együttműködése a közösség érdekében.

A plébánia tagjainak közös felelősségvállalását elsősorban a plébániai képviselőtestület, ezen belül pedig a pasztorális- és gazdasági tanács testesíti meg. Szervezetét és működését a MKPK által jóváhagyott szabályzat írja elő. Sajnos, sok helyen a képviselőtestületek nem töltik be feladatukat.

A Püspöki Konferencia 1993-ban kiadott dokumentuma értelmében a plébánia azonos az egyházközséggel (MEKSz 1.1.). Kivételt képez, ha az Érseki Hatóság egy plébánián belül több egyházközség jogi személyiségét ismeri el. Mivel az új egyetemes egyházjog plébániának magát a hívek közösségét nevezi, az egyházközség, mint külön jogi személy nem létezik.

A plébános munkatársai: a káplán, az állandó diakónus, lelkipásztori munkatársak, kántor, világi önkéntes segítők. Ezek rátermettsége, képzettsége, együttműködő készsége, egyházas gondolkodása nagyon fontos követelmény.

Számos helyen szépen működnek a papi közösségek és a szomszédos plébániák jól segítik egymást. Ahol a körülmények megkívánják, egyszerre több plébánia lelkipásztori ellátását egyetemlegesen több papra lehet bízni, de ilyenkor egyikük legyen a lelkipásztori munka irányítója és felelőse a főpásztor előtt (CIC 517. kán.).

A paphiány vagy más körülmények miatt több szomszédos plébánia gondozását is rá lehet bízni ugyanarra a plébánosra (CIC 526. kán.). Nálunk előfordul, hogy 3, 4, 5 plébánia is össze van kapcsolva oldallagos ellátás címén.

A plébános első számú munkatársa a káplán. – A káplánt ki lehet nevezni az egész lelkipásztori szolgálat végzésére, vagy akár arra, hogy egy bizonyos fajta szolgálatot végezzen egyszerre több plébánián (CIC 545. kán.).

A lelkipásztori munkatársak és világi munkatársak, a Világi Személyek Lelkipásztori Tevékenységének Szabályzata alapján működnek. Amennyiben munkájukat fizetés ellenében végzik, feladatkörüket és illetményüket az egyházi és állami törvényeknek megfelelően munkaszerződés rögzíti.

Több plébánia alkot esperes-kerületet, melynek élén az esperes áll. Feladata a CIC 553-555. kánonokban olvasható. Egyházmegyénkben 10 esperes-kerület van.

Több esperes-kerület főesperességet alkot. Nálunk négy ilyen van. A főesperest a főpásztor nevez ki. Espereseket ellenőrző és esperességeket összefogó feladatukat nem látják el maradéktalanul.

A Főegyházmegye területi beosztása:

A) FŐSZÉKESEGYHÁZI FŐESPERESSÉG

I. Kalocsai esperes kerület

1.	Alsómégy	9.	Kalocsa Szt. Imre
2.	Dunapataj	10.	Kalocsa Szt. Péter
3.	Dunaszenbenedek	11.	Ordas
4.	Foktő	12.	Öregcsertő
5.	Géderlak	13.	Szakmár
6.	Harta	14.	Újtelek (Keserűtelek)
7.	Homokmégy	15.	Uzód
8.	Kalocsa Belváros		

II. Keceli esperes-kerület

1.	Akaszto	8.	Kecel Szentháromság
2.	Bócsa Szt. Imre	9.	Kecel Szentcsalád
3.	Bócsa Szt. Margit	10.	Kiskőrös
4.	Csengőd	11.	Soltszentimre

5.	Dunatetőten	12.	Soltvadkert
6.	Imrehegy	13.	Tabdi
7.	Kaskantyú	14.	Tázlár

B) BÁCSI FŐESPERESSÉG

III. Bácsalmási esperes-kerület

1.	Bácsalmás	7.	Kelebia
2.	Bácsbokod	8.	Kunbaja
3.	Bácsborsód	9.	Madaras
4.	Bácsszőlős	10.	Tompa Szt. Anna
5.	Csikéria	11.	Tompa Szt. János
6.	Katymár		

IV. Jánoshalmi esperes-kerület

1.	Borota	7.	Mátételke
2.	Csávoly	8.	Mélykút Beltér
3.	Felsőszentiván	9.	Mélykút Szt. Erzsébet
4.	Jánoshalma	10.	Rém
5.	Kéleshalom	11.	Tataháza
6.	Kisszállás		

C) BODROGI FŐESPERESSÉG

V. Bajai esperes-kerület

1.	Baja-Belváros	9.	Dávod
2.	Baja Szt. Antal	10.	Dunafalva
3.	Baja Szt. István	11.	Gara
4.	Baja Szt. József	12.	Hercegszántó
5.	Baja Szt. Szív	13.	Nagybaracska
6.	Bácsszentgyörgy	14.	Szeremle
7.	Bátmonostor	15.	Vaskút
8.	Csátalja		

VI. Hajósi esperes-kerület

1.	Bátya	6.	Fajsz
2.	Császártöltés	7.	Hajós
3.	Dusnok	8.	Miske
4.	Érsekcsanád	9.	Nemesnádudvar
5.	Érsekhalma	10.	Sükösd

D) KISKUNSAGI FŐESPERESSÉG

VII. Kecskeméti esperes-kerület

1.	Ágasegyháza	9.	Kerekegyháza

2.	Ballószög	10.	Kunbaracs
3.	Helvécia	11.	Ladánybene
4.	Jakabszállás	12.	Lajosmizse
5.	Kecskemét-Főplébánia	13.	Lakitelek
6.	Kecskemét-Hetényegyháza	14.	Nyárlőrinc
7.	Kecskemét-Szentháromság	15.	Szentkirály
8.	Kecskemét-Széchenyiváros	16.	Tizsakécske

VIII. Félegyházi esperes-kerület

1.	Bugac	7.	Kunszállás
2.	Bugac-Alsómonostor	8.	Pálmonostora
3.	Fülöpjakab	9.	Petőfiszállás
4.	Gátér	10.	Tiszaalpár I.
5.	Kiskunfélegyháza Óplébánia	11.	Tiszaalpár II. (Tiszaújfalu)
6.	Kiskunfélegyháza Újplébánia		

IX. Majsai esperes-kerület

1.	Csolyospálos	5.	Kiskunmajsa
2.	Jászszentlászló	6.	Kiskunmajsa-Kígyópuszta
3.	Kiskunhalas-Alsóváros	7.	Móricgát
4.	Kiskunhalas-Felsőváros	8.	Szank

X. Solti esperes-kerület

1.	Apostag	8.	Orgovány
2.	Dunavecse	9.	Páhi
3.	Fülöpszállás	10.	Solt
4.	Izsák	11.	Szabadszállás
5.	Kunadacs	12.	Szalkszentmárton
6.	Kunpeszér	13.	Tass
7.	Kunszentmiklós		

Összesen: 124 plébánia, illetve lelkészség, ebből oldallagosan ellátva 54.

Az ifjúsági lelkipásztori körzetek a következők:

kalocsai, bajai, mélykúti, kiskunmajsai, félegyházi, kecskeméti és apostagi.

3. Javaslatok

258 A plébániák vegyék fel a kapcsolatot a Kalocsai Főegyházmegyei Gyűjtemények egyes részlegeivel, hogy közreműködésükkel biztosíthassák a történeti értékű könyvtári-, levéltári- és tárgyi emlékek megfelelő gondozását és az esetleg szükséges intézkedések megtételét.

259 A Kalocsai Főegyházmegyei Gyűjtemények vezetőjét és a részlegvezetőket az ordinárius nevezze ki, s ugyancsak ő hagyja jóvá a Gyűjtemények közös, illetve az egyes részlegek külön szervezeti- és működési szabályzatát.

- 260 A kancellária munkáját, munkaszervezését meg kell erősíteni. Az egyházmegyei központ csak akkor tudja ellátni feladatát, ha megfelelő számú és rátermett munkatárs dolgozik benne. Döntő fontosságú az irodaigazgató személye. Az irodaigazgató legyen független, plébániát nem vezető pap; rátermett, határozott egyéniség, diszkrét személy. Az érseki székházban tudja fogadni az odalátogatókat (papokat), és azok érezhessék, hogy otthonra leltek, hazajöttek. A titkár és a szertartó lehetne ugyanaz a személy, esetleg rátermett civil fiatalember, teológiai képzettséggel.
- 261 Vagyonkezelő (általános gondnok). – A súlyos paphiány miatt lehetne világi krisztushívő is. Lássá át az anyagi helyzetet az egyházmegyében, vegye igénybe gazdasági és jogi szakemberek segítségét. Az érseki székház gondnoka és az Főegyházmege pénztárosa megfelelő képesítéssel rendelkező, egyházas gondolkodású világi személyek legyenek.
- 262 Az egyházmegyei bírák jogi képzésére és továbbképzésére gondot kell fordítani. Olyan esetekben, amikor azt az egyházi Törvénykönyv megengedi, alkalmazzunk megfelelő világiakat a bírósági munkában. Munkájuk után illő díjazásban és költségeik megtérítésében részesüljenek.
- 263 A szinódus javasolja a főpásztornak, hogy a megfogalmazott lelkipásztori programhoz rendelje hozzá a szükséges intézményi háttérrel, töltsse meg új tartalommal a meglévő bizottságokat és hozzon létre újakat, rendelkezzen a hivatali apparátus egyes tisztségeinek világi hívőkkel való betöltéséről.
- 264 Létre kell hozni a Szinódusi Állandó Bizottságot, melynek feladatát képezze a szinódusi határozatok gyakorlatba való átültetésének segítése és felügyelete. Nagyon ajánlatos, hogy a főpásztor nevezzen ki püspöki helynököt a szinódus utáni időszakban a pasztorális (evangelizációs) területeket felügyelő referensek munkájának összefogására és koordinálására, melynek területe lehetőleg legyen azonos az ifjúsági lelkipásztori körzetek területi beosztásával. Sürgetőnek tartjuk az egész Főegyházmege számára pasztorális terv kidolgozását, melyet a területi sajátosságok figyelembevételével az egyes plébániákra is alkalmazni kell.
- 265 Becslések szerint 2008-ban már csak 50 aktív papunk lesz. A kedvezőtlen előrejelzés megkívánja, hogy kellő átgondoltsággal és a helyzet kívánta felelősséggel tervezzük meg a plébániák ellátását különös tekintettel a lelkipásztori diszpozíciókra. Ki kell jelölni a helyben lakó, pappal ellátott plébániákat, melyekről a környékbeli plébániák elláthatók. Figyelembe kell venni a lelkipásztorkodó pap életkorát, a hely munkaigényét, a megközelíthetőséget (utazás), a plébánia anyagi helyzetét, lakossági (nemzetiségi) összetételét stb. Mindent meg kell tenni annak érdekében, hogy valamennyi településnek legyen saját, helyben lakó lelkipásztori munkatársa. A kezdeti idegenkedéstől és nehézségektől sem visszariadva, összevonással ki kell alakítani a plébániai lelkipásztori körzeteket. (Lásd az 1. sz. térképmellékletet a fejezet végén.).
- 266 A szomszédos plébániák és települések miserendjét össze kell hangolni a kisegítések és a helyettesítések megkönnyítése érdekében.

- 267 Diakónusokat, lelkipásztori munkatársakat kell képezni. Az utóbbihoz nagyon jól bevált a Plébániai Munkatársképző, amelynek újraindítása kívánatos. Azok közül, akik azt elvégezték, sokan ma is nélkülözhetetlen munkatársai a plébánosoknak. Számukra folyamatos továbbképzést kell biztosítani. Fel kell állítani az Főegyházmegyei Továbbképző Intézetet a papság és különböző szintű munkatársaik számára.
- 268 Ne csak plébános beiktatásakor, de minden más, pl. lelkipásztori munkatárs beiktatásakor lehetőleg legyen jelen a főpásztor, ezzel is hangsúlyt adva az érintett személy megbecsülésének és az evangelizációs munka végzésére való küldetésnek. Kívánatos, hogy a kipróbált lelkipásztori munkatársakat avassa lektorrá, akolitussá a főpásztor.
- 269 Újmisések olyan helyre kerüljenek, ahol „bevezetheti” őket egy buzgó, plébániáját jól vezető plébános a lelkipásztori munkába és testvéri kapcsolatot alakít ki velük. A dispozióit előzze meg megbeszélés az érintettekkel.
- 270 Mivel a lelkipásztori központokat csak több esperes-kerület területét érintő módon lehet kijelölni, ezért az esperes-kerületekre való tekintet nélkül alakuljanak, az ifjúsági körzetekhez hasonlóan, pasztorális körzetek, ahol a lelkipásztori munka összehangoltsága biztosítva van.

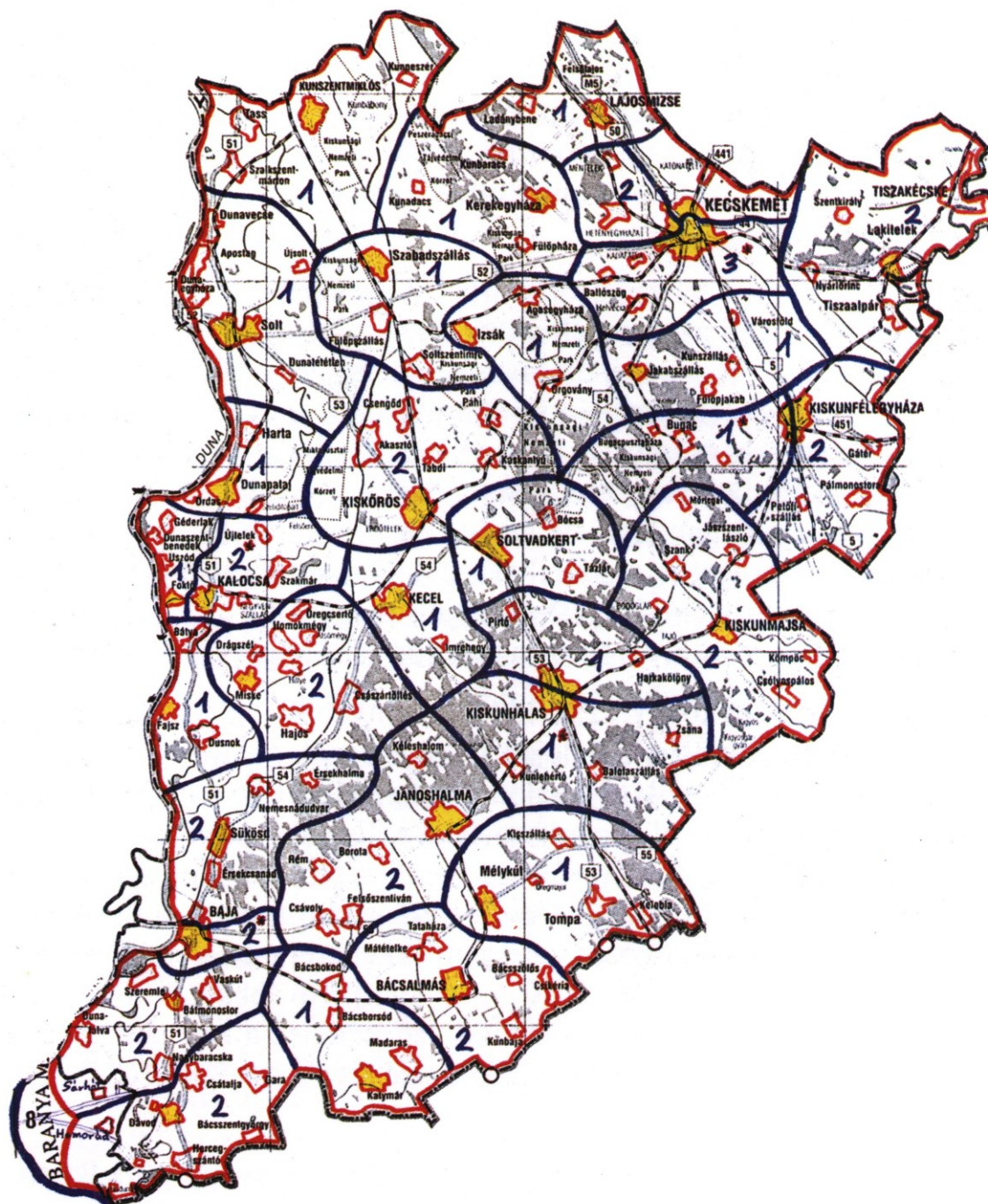
4. Rendelkezések

- 271 A plébános gondosan és rendezve őrizze a plébániai levéltár iratait. Vezesse szabályszerűen az iktatókönyvet és a historia domust. Felelősséggel viselje gondját a plébánia történeti értékű (különösen az 1950 előtti) könyveinek, iratainak és tárgyi emlékeinek.
- 272 Széküresedés miatt az EPSZ az 501. kán 2. §- a alapján megszűnt, újra kell választani. Az EPSZ töltsse be az egyházbizottságban előírt szerepét a főpásztor mellett és időről-időre ülésezzen. Újítsák meg a Tanácsosok Testületét is.
- 273 Fel kell állítani a Szinódusi Állandó Bizottságot, mely magában foglalja a pasztoráció (evangelizáció) különböző területeinek felügyeletével megbízott referenseket, élén a szinódusi határozatok végrehajtásáért felelős püspöki helynökkel. Feladata: a főpásztor munkájának segítése, a szinódus ajánlásai nyomán elfogadott lelkipásztori terv megvalósítása érdekében. Egyházmegyénkben a Szinódusi Állandó Bizottság lép a CIC 511. kánonban szereplő Pasztorális Tanács helyébe. A paphiány miatt a Szinódusi Bizottság élére kinevezett püspöki helynök személye azonos lehet az általános helynökkel.
- 274 Azokon a plébániákon, ahol nincs, vagy lejárt az egyházközségi képviselőtestület megbízatása, alakítsák meg ez év végéig a képviselőtestületeket a Magyarországi Egyházközségi Képviselőtestületek Szabályzatának előírásai alapján.
- 275 A Kalocsa-Kecskeméti Érseki Főszentszék neve a CIC szellemének megfelelően 2001. január 1-jével „Kalocsa-Kecskeméti Érseki Bíróságra” változik.

Térképmelléklet

Plébániai lelkipásztori körzetek a Kalocsa–Kecskeméti Főegyházmegyében 2008–2010 körül

Ebben az időszakban 46 aktív pappal számolhatunk. Ezen létszám káplánok nélkül értendő.

kék határvonal:

település sárga színnel:

piros csillag:

kék szám:

lelkipásztori körzet-határ

javasolt körzet-központ

javasolt káplános hely

aktív papok száma egy körzeten belül

13. Anyagi ügyek

1. Teológiai alapvetés

„Menjetek az egész világra és hirdessétek az evangéliumot minden teremtménynek” – olvassuk a Mk 16,15-ben. Innen veszi az egyház létalapját és küldetését. Nem emberi elgondolásból, hanem isteni elrendelés alapján végzi feladatát. Ezzel kapcsolatos sokrétű tevékenységét nem tudja teljesíteni anyagi eszközök nélkül. Ez azt jelenti, hogy az egyház anyagi javakat szerezhet, birtokolhat, kamatoztathat, és anyagi forrásait jogilag biztosíthatja.

Szent Pál apostol a következőket írja: „Úgy rendelte az Úr, hogy az evangélium hirdetői az evangéliumból éljenek.” (1Kor 9,14) – Az apostoli egyházzól olvassuk: „A hívők sokaságának egy volt a szíve-lelke. Egyikük sem mondott birtokából semmit sem a saját tulajdonának, hanem mindenük közös volt... Nem is akadt köztük szűkölködő, mert azok, akiknek földjük vagy házuk volt, eladták, s az eladott javak árát elhozták, és az apostolok lába elé tették. Ebből aztán mindenkinek adtak kinek-kinek szükségéhez mérten.” (Csel 4,32 skk). Az első keresztények gyakorlatától soha nem függetleníthetjük magunkat, ugyanakkor törekednünk kell megtalálni a választ a mai kor gazdasági problémáira.

Az egyházi Törvénykönyv 1254-1310. kánonjaiban foglalkozik az anyagi kérdésekkel. Mindjárt az elején leszögezi: „A katolikus egyháznak született joga, hogy a világi hatalomtól függetlenül anyagi javakat szerezzen, igazgasson, és elidegenítsen saját céljainak szolgálatára. A főbb sajátos célok pedig a következők: az istentisztelet megrendezése, a klérus és a többi szolgálattevők tisztaságának biztosítása, a szent apostoli tevékenység, és különösen a szegényekkel szemben a segítő szeretet cselekedeteinek gyakorlása.” (CIC 1254. kán.). Továbbá: „A hívők járuljanak hozzá az egyház szükségleteinek fedezéséhez a kért támogatással és a püspöki konferencia által kiadott szabályok szerint.” (CIC 1262. kán.).

A püspök feladata, hogy gondoskodjék az aktív és nyugdíjas lelképásztorok, valamint a világi munkatársaik tisztaságáról. Az egyes illetmények megállapításakor tekintetbe kell venni a munkakör természetét, a helyi körülményeket, a szolgálati időt, de alapjában véve egyenlőségnek kell érvényesülnie mindazok között, akik azonos körülmények között vannak. – A híveknek ugyanakkor kötelességük gondoskodni arról, hogy papjaik számára meglegyenek a tisztaság és állásukhoz méltó életfeltételek (vö. PO 20).

„Az együttműködés különböző formái között van néhány, amely sajátos világi illetékeséget feltételez, mint például azok, amelyek az apostoli munka anyagi és szervezési feladataival kapcsolatosak. Nem jó, hogyha ezek elvonják a papság erőit.” (A Szentatya beszéde a Püspöki Karhoz Budapesten, 1991.08.20.).

2. Helyzetelemzés

A pártállam idején az egyház hatalmas veszteségeket volt kénytelen elviselni. Az egyházi javak jelentős részét elkobozták, a híveket megfélemlítették, a hűségeseink leginkább a szegényebb rétegek köréből kerültek ki, akik legfeljebb a visszaszorított működéshez szükséges anyagi eszközöket tudták előteremteni. Voltak helyek, ahol a hajdani kegyúri rendszer érzéketlenné tette a híveket ezen a téren és nem érezték át felelősségüket az egyház anyagi helyzetéért. A nyugati katolikus segélyszervezetek nagyon sok jót tettek a templomok

felújítása és a papság gépjárművel való ellátása terén, de ezáltal kialakult a hívek egy részében az elkényelmesedés, hogy mindent „kívülről” és „felülről” várjanak.

Hálával kell gondolni azokra az emberekre, akik erejükön felül támogatták az egyházat. Köszönet illeti a főleg német segélyszervezeteket, melyek sok jót tettek keleti testvéreikért és nem utolsósorban azokat a papokat és munkatársakat, akik tehetségüket, kapcsolataikat a nehéz időkben is az egyház javára tudták kamatoztatni és így helyenként szép eredményeket értek el.

Az elmúlt 10 évben jelentős ingatlanokat kapott vissza a Katolikus Egyház, melyek gyakran nagyon leromlott állapotban vannak, műemlék jellegűek, így hasznosításuk csak jelentős anyagi ráfordítás mellett valószínűsíthető meg. Az oktatás, a karitás és az evangelizáció területén is új lehetőségek nyíltak meg. Ezeknek működtetéséhez az anyagai források – az állami támogatás ellenére – szűkösek, olykor tisztázatlanok. Egyfelől a személyi és dologi kiadások, másfelől a visszaadott épületeknél szükséges felújítások az egyházmegeyét pénzügyileg megoldhatatlan feladat elé állítják.

Külön gondot jelent az üresen maradt plébánia épületek fenntartása, vagy hasznosítása. A helyi közösségek anyagi lehetőségei gyakran nem teszik lehetővé a felújítást, illetve karbantartást. A kisebb települések plébániái nem tudják magukat anyagilag fenntartani külső segítség nélkül.

Társadalmi elvárás érezhető, hogy a Katolikus Egyház olyan intézményeket működtessen, melyek a lakosság széles rétegeinek igényeit vannak hivatva kielégíteni. Ilyenek a fentebb említettekön kívül: lelki segélyszolgálat, drogmegelőző és -terápiás, családsegítő, mentálhigiénés tevékenység, valamint időskorúak szeretetotthona és így tovább. Mindezekben gyakran hiányoznak az anyagi eszközök és a személyi feltételek, mert nem használjuk ki jól a rendelkezésre álló állami forrásokat. Másfelől a sajátosan egyházi, lelkipásztori feladatok ellátása is hatalmas erőfeszítést igényel.

A papság és az egyházban dolgozó világi munkatársak bérezése is komoly terhet jelent a plébániáknak. Legtöbb helyen a minimálbér körüli bérezésben részesülnek az alkalmazottak, az inflációs pénzromlást csak ritkán követi a bérek növekedése (vö. CIC 1286. kán.). A központi költségvetésből folyósított hitoktatói óradíjak nélkül a plébániák nem tudnák a hitoktatókat fizetni, vagy csak olyan áldozatok árán, melyeket az egyébként is nehéz anyagi körülmények között élő hívek nem tudnának elviselni.

Főegyházmegeyénknak főállásban foglalkoztatott adóügyi szakértője van. Feladata az állami költségvetésbe történő kötelező befizetések ellenőrzése, adóbevallások, egyéb APEH-ügyek intézése, munkaügyi előírások betartatása, a pénzforgalom könyvelésének felülvizsgálata. – A főegyházmegeyei építészmérnök feladatkörébe tartozik az ingatlanügyekkel kapcsolatos javaslatok megtétele, építési-, felújítási munkák ellenőrzése, az elvégzett munka átvétele.

3. Javaslatok

Gazdálkodás:

276 A Főegyházmegeye bevételi forrásai között szerepel a több részből összetevődő állami támogatás is, melynek egy része céltámogatás (pl. a hitoktatók óradíja), másik

része szabad felhasználású (hitéleti támogatás). Ennek felosztásáról a főpásztor döntsön a Gazdasági Bizottság meghallgatása után. Általános kívánalom, hogy a Főegyházmege pénzgazdálkodásáról a papság évenként tájékoztatást kapjon az Érseki Hatóság által meghatározott módon.

- 277 Az egyházi vezetők mindig a jó gazda gondosságával járjanak el az ingatlanok és ingóságok ügyében egyaránt. Látni kell, hogy egy lekötött érték (épület, berendezési tárgy, de nem utolsó sorban szellemi kapacitás is) milyen módon hozza a legnagyobb hasznot. Lehet-e gazdaságosan működtetni, vagy ha nem és más szempontból mégis fel kell vállalni működtetését, miként lehet biztosítani működtetésének forrásait. Inkább bérbeadásban, mint eladásban kell gondolkodni, ha egy ingatlan pillanatnyilag nem hasznosítható.
- 278 A szerződéseket mindig nagy körültekintéssel kell megkötni, közép és hosszú távon is minél nagyobb mozgásteret hagyva a kedvezőbbre forduló személyi és anyagi feltételek idejére. A munkaszerződéseket, a bérleti, valamint a jelentősebb anyagi kihatással járó szerződéseket az Érseki Hatóságnak jóvá kell hagyni.
- 279 A mai közbiztonság mellett fokozott figyelmet kell fordítani az egyházi épületek és vagyontárgyak biztonságára.
- 280 Különös figyelmet érdemelnek a műemlékek. Az Országos Műemléki Hivatal remélhetőleg a jövőben inkább segíti, mint nehezíti az ilyen értékek tulajdonosainak dolgát és tudomásul veszi, hogy az egyház elsősorban nem múzeum, hanem élő közösség akar maradni. A lelkipásztorok felelősek azért, hogy a templomokban, plébánia épületekben fellelhető, olykor értékes képzőművészeti alkotásokból és kegytárgyakból semmit áruba ne bocsássanak, engedély nélkül ki ne selejtezzenek. A plébániák tulajdonában lévő, 1801 előtt kiadott kiadványokra is a műemlékvédelmi szabályok vonatkoznak.
- 281 Időnként előfordul, hogy világi hívek az egyház javára végrendeleznek. A jogilag megtámadható végrendeletek következtében azonban könnyen meghiúsulhat a végrendelező akarata. Hívjuk fel az ilyen szándékkal élni kívánó híveink figyelmét, hogy ügyvéd is lássa azokat a végrendeleteket, melyben az egyház a kedvezményezett.

Az illetmények:

- 282 Javadalmak dolgában Szent Pál szavai ma is igazak: „Méltó a munkás a maga bérére”, és hogy aki az oltárnál szolgál, az az oltárból éljen (vö. 1Tim 5, 18 és 1Kor 9, 13). A pap helyzete egészen sajátos. Egész élete szolgálat és tanúságtétel kell, hogy legyen, de az anyagi és erkölcsi elismerés is megilleti. A különböző címen kapott pénzbeli járandósága a közalkalmazotti bértáblához igazodjék – a természetbeni ellátás mellett – a felelősség függvényében.
- 283 A főállású kántorok és a hitoktatók bére a közalkalmazotti bértáblához igazodjék. A többi alkalmazott fizetése is kövesse a hasonló világi munkakört betöltőket. Természetesen az egyház mindig nagy értéknek tekinti a karitatív szolgálatok különböző fajtáit, és tudatában van annak, hogy ezek értékét nem lehet pénzben kifejezni.

- 284 Ha egy feladat nem igényli a teljes munkaidőt, akkor több feladatot kell összekapcsolni a munkaszerződésben és a munkaköri leírásban (pl. kántor-hitoktató, adminisztrátor-házvezető stb.), vagy az illető személyt részmunkaidőben kell foglalkoztatni.

Pénzkezelés – költségvetés és számadás:

- 285 A Magyarországi Egyházközségek Képviselőtestületi Szabályzata előírja az évi költségvetés és számadás elkészítését (5. fej. 7.). A plébániáknak két pénztárkönyvük van. Mindkettőről évente számot kell adni. A templompénztár fő bevételi forrása a perselyek bevétele. Nem szerepelhet benne munkabér, sem olyan összeg, melyeket nem egyházi fórumok ellenőrizhetnek (pl. ÁFA visszaigénylés miatt, vagy amikor az államtól kapott pénzzel el kell számolni). Hogy mit és milyen mértékben lehet itt elszámolni, azt az Érseki Hatóság rendeli el. Különös figyelmet kell fordítani az elrendelt gyűjtésekre, melyeket mielőbb továbbítani kell az Érseki Hivatalhoz.
- 286 Az egyházközségi pénztárban lévő pénzt a templompénztárban lévő pénzhez hasonlóan bankban kell tartani, és amennyiben egy éven belül nem tervezzük felhasználását, akkor célszerű államilag garantált viszonylag magas kamatot biztosító értékpapírban őrizni, a kamatot pedig valamelyik pénztárkönyvben pontosan, bizonylatolva bevételezni. Egyházi pénzt még magas kamat ígérete mellett sem szabad kölcsönadni, vagy tőzsdére vinni, viszont kedvező feltételek mellett bankbetétként hosszabb időre le lehet és kell kötni. – A plébánia felelős vezetője az Érseki Hatóság tudta és engedélye nélkül, nem vehet fel nagyobb összegű kölcsönt sem pénztéteztől, sem magánszemélytől.
- 287 Az egyházközségi pénztár kiadásait az elfogadott és jóváhagyott költségvetés szerint kell végrehajtani. A plébániák a jóváhagyott költségvetésükben nem szereplő minimálbér ötszörösét meghaladó kiadást csak az Érseki Hatóság előzetes engedélyével eszközölhetnek. Saját hatáskörben ettől eltérni a legnagyobb plébániáknak is legfeljebb a mindenkori minimálbér tízszereséig lehet. – Különleges helye van a templompénztárban a Szent Antal perselynek, mely lényegében a plébániai karitás céljait szolgálja.
- 288 A pénztárkönyv (naplófőkönyv) vezetésénél az általános állami pénzügyi előírások az irányadók. Ezt az Érsekség adóügyi szakértője, mint belső ellenőr évente rendszeresen ellenőrzi és az ellenőrzés tényét a pénztárkönyvben aláírásával igazolja. A plébános ezeket a hivatalos látogatásokat megfelelő módon bejegyzzi az ellenőr naplójába. Az adószakértőnek a pénzügyi vizsgálat eredményéről, különösen hiányosság esetén, az Érseki Hatóságot tájékoztatnia kell. Kívánatos, hogy a plébániák megfelelő tartalékalapot képezzenek, mert az állami előírások változhatnak (pl. hitoktatók illetménye) és az előre nem tervezett kiadásokat is saját erőből kell finanszírozni.
- 289 Különös figyelmet kíván a köztartozások előírás szerinti és határidőre történő befizetése az állami költségvetésbe. Ilyenek az alkalmazottak után fizetendő járulékok (társadalombiztosítás, egészségügyi hozzájárulás, nyugdíjjárulék, munkaadói járulék, személyi jövedelemadó stb.).

- 290 Az egyházközségi pénztár legfontosabb bevételi forrása az egyházi hozzájárulás, amelynek évi összege az önálló jövedelemmel rendelkező személy nettó jövedelmének 1%-a, de legkevesebb 1 kg kenyér árának tizenkétszerese legyen. A személyre szóló elvárásoknál méltányolni kell az eltartott családtagok számát az adott jövedelem mellett. Az elmaradt befizetések esetében szorgalmazni kell 5 évre visszamenőleg a szóban forgó összeget.
- 291 Ahol a plébánia alapítványt hozott létre, vagy alapítványban vesz részt, a legszigorúbban be kell tartani a vonatkozó törvényi szabályozás előírásait. A közhasznú alapítványoknál figyelemmel kell kísérni az adományozókat érintő személyi jövedelemadó kedvezményeket.
- 292 Amennyiben nagyobb jelentőségű beruházásokat is tervez a plébánia, nagyon ajánlatos a saját erő és az egyházmegyei támogatás mellett pályázatok útján is pénzhez jutni.
- 293 Az egyházmegyének megfelelő tartalékalapot kell képezni a papság befizetéseiből arra a célra, hogy kiegyenlítettebbek legyenek a papi jövedelmek és magasabb lehessen a papi nyugdíj. Hosszantartó betegség esetén a pap az egyházmegyétől a mindenkori minimálbérnek megfelelő betegségi segílyt kapjon. A nyugdíjalap növeléséhez a plébániáknak is hozzá kell járulniuk egy később meghatározandó összeggel.

Ingtatlanok – leltárak:

- 294 A vezető lelkipásztor minden ingatlanról szerezzen be tulajdoni lapot a területileg illetékes Földhivaltól és azt a plébánia irattárában megtalálható helyen őrizze. A plébánia átvételénél ellenőrizendő, hogy a plébánia ingatlanvagyonának telekkönyvi bejegyzései rendben vannak-e. El kell készíteni az úgynevezett „törzsvagyon leltárt”, melyben az ingatlanok tételesen fel vannak sorolva.
- 295 A felelős plébánia-vezetők készítsék el a templom, a plébániaépület és esetleg más rendeltetésű épületek ingatlanleltárát, ingóságoknál a nagyobb értéket képviselő műszaki cikkek esetében azok gyártási számát is feltüntetve. Az elkészített leltárt a plébániavezetőkön kívül írja alá a képviselőtestület világi elnöke és gondnoka is. A leltárakat évente újítani kell, feltüntetve az esetlegesen selejtezésre került tárgyakat, valamint az új beszerzéseket. A plébános a saját tulajdonát képező ingóságait, a plébánia tulajdonát képező tárgyaktól elkülönítve kell, hogy nyilvántartásba vegye.
- 296 A plébános (plébániavezető) személyében történt változás esetében a következők szerint kell eljárni: az átadó plébános (elhalálozás esetén a végrendelet kijelölt végrehajtója) készítse a valóságnak megfelelő naprakész leltárt, pénztárzárást. Az átvevő plébános (plébániavezető) a kerületi esperes és a képviselőtestület alelnöke, gondnoka vagy pénztárosa jelenlétében ennek alapján vegye át a plébániát. Az átadásról három példányban készüljön jegyzőkönyv, melyből egy jóváhagyott példány kerül a főegyházmegyei irattárba, egy az esperesi irattárba és egy a plébánia irattárba.

4. Rendelkezések

- 297 A folyamatosan változó gazdasági feltételek miatt újíttassék meg a Főegyházmege Gazdasági Bizottsága – helyt adva gazdasági és pénzügyi szakértőknek is – és ez a Bizottság alakítsa ki a Főegyházmege gazdálkodási koncepcióját.
- 298 A jelentősebb kötelezettségvállalással járó szerződésekre (a munkaügyi-, adásvételi-, ingatlan építésére, felújítására és hasznosítására vonatkozó szerződésekre stb.) az Érseki Hatóságtól jóváhagyó záradékot kell kérni.
- 299 Egyházi (plébániai) tulajdonban lévő temetők működtetéséről az 1999. évi XLIII. temetőkről és temetkezésről szóló törvény és annak végrehajtási utasítása rendelkezéseinek megfelelően kell gondoskodni. Egyházi temetőről önkormányzat javára lemondani, azt bármi módon elidegeníteni, bérbe adni, a működtetési jogot másnak átadni, csak az Érseki Hatóság előzetes engedélyével szabad.
- 300 A mai közbiztonság mellett fokozott figyelmet kell fordítani az egyházi épületek és vagyontárgyak biztonságára. Az ingatlanok biztosítása központilag történik, az Érseki Hivatalon keresztül.
- 301 A templom vagy a plébánia tulajdonát képező bármilyen jellegű műalkotást csak az Érseki Hatóság előzetes engedélyével szabad megfelelő írásbeli szerződés megkötése mellett eladni, vagy bármilyen célból kölcsönözni. Az értékes kegytárgyakról, műértékekről készített leltárhoz a róluk készült színes fényképeket is mellékelni kell. Ezeket leselejtezni csak külön engedéllyel szabad.
- 302 A hitoktatók illetményét a közalkalmazotti státuszban dolgozó pedagógusok bééréhez kell igazítani a MKPK, illetve az Érseki Hatóság által jóváhagyott besorolás alapján.
- 303 A főállású diakónusok munkaszerződését csak a főpásztor változtathatja meg az illetékes plébános megkérdezése után.
- 304 A papok az összes nettó jövedelmük 10%-át tartoznak a főegyházmegei nyugdíjalapba befizetni. A plébániák ugyanekkora összeggel járuljanak hozzá a papság nyugdíj-ellátmányához.
- 305 Az egyházmegeyében szolgálatot teljesítő papok, koruktól függetlenül, az egyházi hagyományok és a szokásjog tiszteletben tartásával készítsenek végrendeletet, melynek egy példányát zárt borítékban helyezték el az Érseki Hatóság irattárába. Minden pap vallásos témájú könyvtárát, egyházi felszereléseit és hagyatéka értékének legalább 15 %-át ajánlja fel egyházmegeyei célokra. Változás esetén új végrendeletet kell készíteni. A végrendeletet 5 évenként meg kell újítani, ezek meglétét az illetékes kerületi esperesek az Érseki Hivatallal együttműködve ellenőrizték.
- 306 A pénztárkönyv (naplófőkönyv) vezetésénél az általános állami pénzügyi előírások az irányadók. Ezt az Érsekség adóügyi szakértője, mint belső ellenőr évente rendszeresen ellenőrzi és az ellenőrzés tényét a pénztárkönyvben aláírásával igazolja. A plébános ezeket a hivatalos látogatásokat megfelelő módon bejegyzi az

ellenőr naplójába. Az adószakértőnek a pénzügyi vizsgálat eredményéről, különösen hiányosság esetén, az Érseki Hatóságot tájékoztatnia kell.

- 307 Az egyházmegyének megfelelő tartalékalapot kell képezni a papság befizetéseiből arra a célra, hogy kiegyenlítettebbek legyenek a papi jövedelmek és magasabb lehessen a papi nyugdíj. Hosszantartó betegség esetén a pap az egyházmegyétől a mindenkor minimálbérnek megfelelő betegségi segélyt kapjon.
- 308 Az egyházközségi pénztár legfontosabb bevételi forrása az egyházi hozzájárulás, amelynek évi összege az önálló jövedelemmel rendelkező személy jövedelmének 1%-a, de legkevesebb 1 kg kenyér árának tizenkétszerese legyen. A személyre szóló elvárásoknál méltányolni kell az eltartott családtagok számát az adott jövedelem mellett. Az elmaradt befizetések esetében szorgalmazni kell 5 évre visszamenőleg a szóban forgó összeget.

14. Plébániai közösségek

1. Teológiai alapvetés

Szentírás az egyházi közösségről:

Az ekkleszia szó összegyülekezést jelent. Az egyházi közösség a hívőknek olyan gyülekezete, ahol maga Isten a kezdeményező. „Nem ti választottatok engem, hanem én választottalak benneteket, s arra rendelvelek, hogy menjetek, teremjete gyümölcsöt, maradandó gyümölcsöt” (Jn 15,16). Isten ingyenes szeretetből választott ki és hívott meg minket. Ez az ingyenes szeretet jelenik meg a világban azáltal, hogy a hívők testvéri szeretettel szeretik egymást a közösségben. „Arról ismerje meg mindenki, hogy tanítványaim vagytok, hogy szeretettel vagytok egymás iránt” (Jn 13,35).

Krisztus szándéka ott valósul meg, ahol tapasztalhatóvá válik a hívők egységre törekvése. „A sok hívő mind egy szív, egy lélek volt” (Csel 4,32). Az egyházi közösség egységének legfőbb forrásai és egyben megnyilvánulási formái a tanítás, az imádság és a misztériumok ünneplése. „Állhatatosan kitarítottak az apostolok tanításában és közösségében, a kenyértörésben és az imádságban” (Csel 2,42).

A hívők egysége nem jelent egyformaságot, hanem a saját karizmája által mindenki a közösség javára tevékenykedik. A megosztott világban így lesz jel az egyház. „A test ugyan egy, de sok tagja van, a testnek ez a sok tagja azonban mégis egy test. Így Krisztus is. Mi ugyanis mindnyájan egy Lélekben egy testté lettünk a keresztség által” (1Kor 12,12-13).

Az egyházi közösség nem csupán önmagáért áll fönn, hanem azért is, hogy elvezesse Krisztushoz azokat, akik még távol vannak Tőle. „Ti azonban választott nemzetiség, királyi papság, szent nemzet, tulajdonul kiválasztott nép vagytok, hogy annak dicsőségét hirdessétek, aki a sötétségből meghívott benneteket csodálatos világosságára” (1Pét 2,9).

Zsinat a keresztyén közösségről: „Az egyház közösségébe azok épülnek be teljesen, akik Krisztus Lelkét hordozva magukban, elfogadják az egyház egész rendjét és az üdvösségnek az egyházban létesített minden eszközt; és a hitvallás, a szentségek, az egyházkormányzat, és az egyházi közösség kötelekei által, vagyis látható szervezettségén át kapcsolódnak össze Krisztussal, aki az egyházat a pápán és a püspökökön át kormányozza.” (LG 14).

Zsinat utáni megnyilatkozások: Nyilvánvaló, hogy a hangsúly a közösség fogalmán van. „Közösségről a szó klasszikus értelmében akkor beszélünk, ha a közösség tagjai ismerik egymást, közös célok és eszközök ismeretében együtt valósítják meg a vállalt vagy kapott feladatot.” (CL 26, 19, 29). A plébániai közösség az egyház egyik alapformája. (CL 26, 20, 29, 40, 41). A közösségben minden egyes tagnak külön-külön személyes feladata, karizmája van (CL 20, 27, 28, 29). Tudatosan törekednünk kell egyházképünk megújítására és közös egyháztapasztalatra (CL 19, 20, 25, 26, 32, 34). Tudatosan kell törekednünk arra, hogy a plébánia „befogadó közösséggé” váljon (CL 26, 27, 31, 32, 34, 36).

A plébánia egyházi jogi meghatározása: „A plébánia a krisztushívőknek a részegyházon belül állandó jelleggel megalapított közössége, melynek lelkipásztori gondozását, a

megyéspüspök felügyelete alatt, plébánosra bízzák, aki annak saját pásztora.” (CIC 515. kán.).

2. Helyzetelemzés

A politikai rendszerváltozás plébániáinkat felkészületlenül találta. Ennek az új helyzetnek nagyon nehezen, vagy egyáltalán nem tudnak megfelelni. A plébánia feladata szinte mindenütt nőtt (iskola, kórház, szociális otthon, egyesületi élet). A kialakult fogyasztói társadalom fokozatosan átvette az emberek szabadidejének irányítását, az anyagi javak keresésére és élvezetére irányítja figyelmüket, ezzel háttérbe szorítva bennük a közösség és a lelki táplálkozás iránti vágyat.

A papság a legtöbb helyen túlterhelt, sokuk nem rendelkezik zsinati szemlélettel, kapcsolatteremtésében beszűkült, és idegenkedik attól, hogy a plébániáján öntevékeny csoportok működjenek. Elképzelhetetlen számára, hogy világi munkatársait egyenrangú partnerként kezelje.

A világiak lelkipásztori munkába való bevonása, valamint tevékeny részvétele a plébániai közösségek építésében a fentiek ellenére előtérbe került.

Ennek okai:

a) a papság létszámának rohamos csökkenése, amelynek következtében egyre több feladat ellátatlanul marad, amelyet részben világiak végeznek el;

b) a világi hívők felismerték, hogy az egyház küldetésében nekik is tevékeny szerepük van;

c) elkötelezett, zsinati szemléletű papok tevékenysége, amellyel felismertették a világiakkal küldetésüket, és elfogadták őket munkatársaknak;

d) az utóbbi évtizedekben, a Magyar Egyházban létrejött képzési formák, amelyek elősegítették a világiak teológia és lelki felkészülését az egyházközségi munkára.

Örömmel tapasztaljuk, hogy Főegyházmegyénkben már léteznek olyan plébániák, ahol a közösségi élet élő valóság.

Az elkötelezett zsinati szemléletű papok működését nem egy esetben nehezíti meg az örökölt régi szellemű képviselőtestület. Kevés plébánián újult meg a képviselőtestület az egyházi Törvénykönyv előírása és a Püspöki Kar szándéka szerint. A képviselőtestületek kezdenek a plébániai élet mozgatóivá válni (a Pásztorális és Gazdasági Bizottság munkacsoportjai!).

A be nem töltött plébániák oldallagos ellátásának feladatai is növelik a plébános munkáját, leterheltségét. A papság számának csökkenése kikényszeríti a lelkipásztori munkatársak alkalmazását, akik igeliturgiát végeznek a papnélküli templomokban, hitoktatnak, esetleg az adminisztráció végzésébe is besegítenek.

A plébániák rossz anyagi helyzete nagyon megnehezíti, olykor lehetetlenné teszi a világiak alkalmazását. Gyakran ők sem részesültek megfelelő képzésben.

Az OLI szervezésében elindult az „útkereső plébánosok” rendszeres találkozója és megbeszélése, melynek célja a plébániai élet megújulásával kapcsolatos tapasztalatcsere.

Főegyházmegyénkben a lelkipásztori szolgálatban álló papok száma jelenleg: 90. – Az átlagéletkoruk 56 év.

A plébániák (lelkészségek) száma: 124.

Ebből oldallagosan ellátva: 54.

3. Javaslatok

- 309 Cél, hogy a plébánia a „közösségek közösségévé” váljon. A lelkipásztorok tegyék lehetővé, és irányításukkal a hívek hozzanak létre sajátos réteghelyzetűeknek, érdeklődésüknek és életkoruknak megfelelő közösségeket. Ahol a közösségek már kiépültek, törekedjenek a közösségi élet elmélyítésére, és a többi közösséggel való kapcsolat keresésére.
- 310 A helyben lakó lelkipásztor nélküli plébániákon a képviselőtestület, az illetékes plébánossal egyetértésben a Főegyházmegyével együtt működve gondoskodik a világi lelkipásztori munkatársról.
- 311 Ajánlatos, hogy a szinódusi folyamat továbbvitele érdekében főegyházmegyei, esperes-kerületi és plébániai szinten tartsanak időközönként szinódusi fórumot, kialakítva a plébánia saját evangelizációs programját, ahol értékelik az elmúlt időszakot és továbbgondolják feladataikat.
- 312 Létre kell hozni az egyházi Törvénykönyv (CIC 536-537. kán.) és a Magyarországi Egyházközségi Képviselőtestületek Szabályzata alapján a Plébániai Képviselőtestületet, mely önállóan gondolkodó, a plébániai közösségért felelősséget vállalni tudó, elkötelezett keresztény tagokból álljon. Összetételében pedig reprezentálja a plébánia híveit nem, kor, társadalmi helyzet és lakóhely alapján, akik tanácsadó és segítő testületét alkotják a mindenkori plébánosnak.
- 313 A plébániai közösség fogadja be és támogassa a katolikus lelkeségi mozgalmakat, adjon nekik teret az evangelizációs munkához, és törekedjék arra, hogy a szentmise közös megünneplésével valósítsák meg a lelki egységet.
- 314 Legyenek különféle főegyházmegyei kiadványok. Ahol megvalósítható, legyen plébániai újság. A plébánia, mint közösség, vegye igénybe az elektronikus és írott sajtó által biztosított nyilvánosságot, szerepeljen a helyi újságban, rádióban, TV-ben.
- 315 A plébánia minden korosztálynak legyen otthona. Létre kell hozni pl. a gyermekek, a fiatalok és a fiatal házaspárok csoportjait. – A plébános fordítson nagy gondot a gyermekek hitoktatására, egyre nagyobb figyelmet szenteljen a felnőttekre, akik nem részesültek hitoktatásban, nem járultak a szentségekhez. Tartson a számukra is hitmagyarozó katekéziseket, figyelembe véve a katekumenátus előírásait.
- 316 Készüljön nyilvántartás a plébániához tartozó hívekről. Ezen nyilvántartásnak tartalmaznia kell azt is, hogy egy-egy családnak (családtagoknak) milyen kapcsolódási pontjai vannak a plébániai közösséghez. A plébános és világi munkatársai keressék az alkalmat, azok megszólítására is, elszakadtak az egyháztól, illetve nem teljes a bekapcsolódásuk a plébániai közösség életébe.

- 317 Ahol ez lehetséges az adminisztrációs munkát szakképzett világira kell bízni. Ajánlatos a modern kommunikációs eszközöket bevonnani a plébánia munkájába, felhasználni a nyilvántartások vezetéséhez az evangelizáció hatékonyabb végzése érdekében. Ezek a nyilvántartások a Főegyházmegeyén belül egységesek legyenek.
- 318 A foglalkoztatott alkalmazottakkal a plébános kössön előírásos munkaszerződést munkaköri leírással és azt terjessze fel jóváhagyás végett az Érseki Hatósághoz.
- 319 Törekedni kell a plébánián dolgozó munkatársak közösségi szellemének, egyházas gondolkodásának kialakítására, ápolni kell a szomszédos plébániák testvéri kapcsolatait, melynek tanúságtevő ereje figyelemfelkeltő lehet a kívülállók számára.

4. Rendelkezések

- 320 Legyen minden plébánián a Magyar Katolikus Püspöki Kar által kiadott szabályzat szerint működő képviselőtestület, amely tanácsaival és aktív közreműködésével segítse a plébánost a plébánia életére vonatkozó döntéseinek meghozatalában és azok megvalósításában.
- 321 Legyen minden plébániának lelkipásztori (evangelizációs) terve melyet a plébános munkatársaival dolgoz ki a szinódus pasztorációs programja alapján.
- 322 A plébános (plébániavezető) köteles hitoktatásban nem részesült felnőttek számára a katekumenátus előírásainak betartásával rendszeres katekéziseket tartani, és létrehozni számukra a plébániai közösséghez való csatlakozást lehetővé tevő befogadó közösségeket.
- 323 A plébános feladata a plébániai iroda és az anyakönyvek szakszerű vezetése. A plébános az előírt időben, az előírásnak megfelelően terjessze fel a másodpéldányokat a kerületi espereshez. Gondoskodják megfelelően képzett adminisztrátorról, aki segítségére van az iroda és az anyakönyvek vezetésében, valamint a költségvetés, zárszámadás elkészítésében.
- 324 Gondoskodni kell a plébánia működéséhez szükséges iratok, valamint történeti dokumentumok (Historia Domus) rendezett állapotban való biztonságos őrzéséről, zárható helyen való tárolásáról. Az oldallagosan ellátott plébániák iratait az anyakönyvek kivételével át kell adni az Érseki Levéltárnak megőrzés céljából.
- 325 Szorgalmazni kell a plébániai munkatársak (pl. képviselőtestületi tagok stb.) megfelelő képzsét. (pl. PMK, Talentum).
- 326 Rendszeresen tájékoztassuk a plébániai közösséget, különösen a képviselőtestületek tagjait a II. Vatikáni Zsinat és a jelen szinódus dokumentumairól és azok megvalósításának lehetőségeiről.

15. A szerzetesrendek

1. Teológiai alapvetés

Az egyházban kezdettől fogva mindig akadtak férfiak és nők, akik az evangéliumi tanácsokhoz igazodva akarták Krisztust nagyobb szabadságban követni és életmódjában hűségesen utánozni. Az evangéliumi tanácsokat, az Istennek szentelt szegénységet, tisztaságot és engedelmisséget isteni ajándékként kapta Urától az egyház. Az egyház magáénak ismerte el az evangéliumi életformát és a Szentlélek vezetése mellett értelmezte az evangéliumi tanácsokat, szabályozta követésüket, és az ezek alapján készült regulákat jóváhagyta. A századok folyamán fokozatosan kibontakoztatta a megszentelt élet különböző formáit. Mindegyik ilyen céllal létrejött intézmény a maga módján, karizmájának megfelelően, az Istennek szentelt életet tette lehetővé a hozzá csatlakozók számára. Az evangéliumi tanácsok vállalása hozzátartozik az egyház életéhez és szentségéhez (vö. LG 43; VC 29).

„Az evangéliumi tanácsok vállalásával megszentelt élet az az állandó életforma, mellyel a hívők a Szentlélek munkálkodása folytán Krisztust szorosabban követve, teljesen a mindenkifőlött szeretett Istennek szentelik magukat, hogy az ő dicsőségére, az egyház épülésére és a világ üdvösségére új és különös címen elkötelezve, Isten országának szolgálatában törekedjen a szeretet tökéletességére, és kiváló jellé válva az egyházban, a mennyei dicsőséget előre hirdessék.” (CIC 573. kán.).

A szerzetesi közösségek törekedjenek arra, hogy szolgálatuk révén az egyház egyre jobban megmutathassa Krisztust a hívőknek és hitetleneknek egyaránt. A II. Vatikáni Zsinat éppen ezért bátorítja azokat a férfiakat és nőket, akik szerzetesházakban élnek, hogy iskolákban és kórházakban, vagy missziós területeken, mint Krisztus jegyesei, nagylelkű szolgálatot végezzenek minden ember javára (vö. LG 46).

Korunkban az egyház a megszentelt életre törekvők csoportjait így különbözteti meg:

a/ szerzetesrendek: „A szerzetes intézmény olyan társaság, amelyben a tagok a saját jog szerint fogadalmat tesznek, és közösségben testvéri életet élnek.” (CIC 607. kán. 2. §).

b/ Az apostoli élet társaságai, melyek vállalják az evangéliumi tanácsok szerinti életformát, de erre fogadalommal nem kötelezik magukat, a szeretet tökéletességére törekszenek és közösségekben élnek. Ezek között vannak olyanok is, melyek valamilyen formában vállalják az evangéliumi tanácsokat (vö. CIC 731. kán.).

Végül meg kell említeni a **világi intézményeket**, ahol a szeretet tökéletességére törekvő krisztushívők a világban élnek és a világ megszentelését főleg belülről igyekeznek szolgálni (vö. CIC 710. kán.).

A zsinat utáni teológiai fejlődés a karizma fogalmában véli megtalálni a szerzetesség lényegét. A szerzetességgel foglalkozó mai szakemberek jelentős része a szerzetesi karizma lényegét a prófétaság bibliai modelljében jelölik meg.

A szerzetesek jelenlétének értelme elsősorban nem az „amit tesznek”, hanem aminek lenniük kell: „Isten tanúi a világban”. Krisztus belépett a mi világunkba, megalapította az Isten országát, és biztosította az üdvösség lehetőségét. A szerzetesek prófétai jelei Isten

országának, megvalósítói a „boldogságok” szerinti életnek, a Szentlélek erejéből radikálisan életre váltott hitnek, amely mindent felad, hogy mindent megnyerjen (vö. WK).

2. Helyzetelemzés

A Főegyházmegye területén csakúgy, mint mindenütt az országban, 1950-ben a szerzetesrendek működési engedélyét megvonták, épületeiket, intézményeiket államosították. Sok szerzetest deportáltak, majd nagyrészüket szétszórásba kényszerítették. Negyven év elmúltával nyílt lehetőség a szerzetesi életforma újbóli felélesztésére, amikor legtöbb esetben a már idős szerzetesek korukat meghaladó erőfeszítéssel kezdték házaik visszaigénylését, intézményeik újraélesztését, a szerzetesi életforma rendi szabályzat szerinti indítását.

Főegyházmegyénk területén a férfi rendek közül a ciszterciek, a pálosok, a piaristák és a verbiták működnek. A női rendek közül az angolkisasszonyok, a bencés nővérek, a Kalocsai Iskolanővérek, a Salvator nővérek; az apostoli élet társaságai közül pedig a Jézus Szíve Népleányai Társasága és a Szociális Testvérek Társasága van jelen.

Négy nagyobb létszámú közösség mellett (piaristák, angolkisasszonyok, bencés nővérek, Kalocsai Iskolanővérek) többségében néhány fős szerzetesközösséget találhatunk a Főegyházmegyében. Az életkorra jellemző, hogy az újonnan induló szerzetesrendekben zömében idősebb (vagy csak idősebb) szerzetesek élnek. A négy évtizedes szétszórtság miatt a legtöbb közösségben hiányzik a közép-generáció, amely a feladatok irányítója lehetne.

A Főegyházmegye területén működő rendek tevékenysége: tanítás, hitoktatás, egyházi szolgálat. Hiányoznak a betegápoló és kontemplatív rendek. Szerzetes növendékképzés folyik Tiszaalpáron (Szent Benedek Leányai) és Kalocsán (Kalocsai Iskolanővérek). A szerzetesrendek által egyházmegyénkben működtetett nevelési-oktatási intézmények listája tételesen a Keresztény nevelés, iskolák dokumentumban található.

A váratlan változás, újra éledő lehetőségek új reményt, új feladatokat jelentenek valamennyi szerzetesrendnek, még a folyamatosan működők számára is. Ismételten megjelenő tapasztalat, hogy nem folytathatják a szerzetesek a működésüket ott, ahol több mint 40 éve abbahagyták. Új keretek között kell megtalálniuk rendjük karizmáját. Ez jelentheti egyúttal a rend fejlődését, megerősödését is.

Szorosan összefügg a rendek utánpótlása tevékenységükkel, evangelizációs feladatukkal. A hivatás forrása az imádság, a hiteles szerzetes élet és a modern küldetés lehet. Ha igazi küldetését megtalálta a szerzetesrend, akkor leküzdhetők az érzékelhető generációs problémák. Valamennyi rendnek tudatosítania kell az alapító karizmája szerinti eszményeit, melyet a jelen körülmények között kell megélniük.

A szerzetesrendek lelkeségével, célkitűzésével egyetértő hívek lelki közösséget alkothatnak (obláták, világi- ill. harmadrendek stb.).

A kárpótlás lehetősége miatt a rendek a régi működési területeik újraélesztésén fáradoznak. A Főegyházmegye és a szerzetesközösségek kapcsolatának sajátossága, hogy a rendek központjai az egyházmegyén kívül vannak (kivéve a bencés nővérek). Átfogóbb – az egész Főegyházmegyére, sőt az egész Magyar Egyházra vonatkozó – stratégiai elgondolás a megyéspüspök és a szerzetes elöljárók illetékességi körébe tartozik.

A szinódusi előkészületekből fakadó pozitív jelenség, hogy egyes rendek között már kialakult egy szorosabb kapcsolat és elhatározás, hogy rendszeresen találkoznak egymással.

Szerzetesrendek felsorolása:

- Ciszterci Rend Zirci Kongregációja (O. Cist.)
6500 Baja, Tóth K. tér 5. – Tel.: 79/424-199
- Első Remete Szent Pál Rendje (Magyar Pálos Rend – OSPPE)
6113 Petőfiszállás–Szentkút, Tanya 473. – Tel.: 76/379-111
- Kegyes Tanítórend (Piarista Rend – OSchP)
6000 Kecskemét, Jókai u. 1. – Tel.: 76/481-603
- Isteni Ige Missziós Társasága (Verbiták – SVD)
6344 Hajós, Köztársaság u. 9. – Tel.: 78/404-606
- Angolkisasszonyok Boldogságos Szűz Mária Intézete (IBMV)
6000 Kecskemét, Czollner tér 5. – Tel.: 76/417-456
- Szent Benedek Leányai Társaság (SFSB)
6067 Tiszaalpar, Isvánújfalu 87. – Tel.: 76/424-196
- Isteni Üdvözítő Leányai (Salvator Nővérek – SDS)
6000 Kecskemét, Jókai u. 1. – Tel.: 76/481-603
- Miasszonyunkról nevezett Kalocsai Iskolanővérek
6300 Kalocsa, Petőfi S. u. 2. – Tel.: 78/461-913
- Jézus Szíve Népleányok Társasága (SJC)
6000 Kecskemét, Faragó Béla fasor 7. – Tel.: 76/489-546
- Szociális Testvérek Társasága (SSS)

A világi rend tagjai (III. rend) ugyanazt a karizmát igyekeznek megélni, mint az I. és II. rend tagjai, csak az életforma más. Ezek a világban élő személyek állapotbeli kötelességükkel összehangolva, életkörülményeiknek megfelelő formában élik meg az evangéliumi tanácsokat, amelyekre felajánlásokat tesznek – általában évenként megújítva. Tanúságot tévő életükkel, segítségükkel támogatják az egyház lelkipásztori munkáját és a rend munkáját, amelyhez kapcsolódnak.

A Főegyházmegye területén működő világi rendek:

Szent Benedek Leányai Társasága	oblátusság
Salvator nővérek	Salvator Élet Társasága (SZÉT)
Kalocsai Iskolanővérek	Miasszonyunk Világi Rendje
Jézus Szíve Népleányai Társasága	kültagság

Piaristák	Piarista Testvériség (PIT)
Ferencesek	Ferences Világi Rend

3. Javaslatok

- 327 A Főegyházmegye szerves részei a szerzetesközösségek. Az egyházmegyei információk: körlevelek, lelkipásztori intézkedések, egyházmegyei értesítők jussanak el a közösségekhez. Azokban a kerületekben, ahol szerzetesek is részt vesznek az iskolai tanításban, az evangelizáció munkájában, vagy lelkipásztori munkatársként állnak a lelkipásztorok rendelkezésére, ott kapjanak meghívást a lelkipásztori megbeszélésekre, amikor az őket is érintő kérdésekről van szó.
- 328 A lelkipásztori teendők összehangolásán, hitoktatói értekezleteken, lelkinapokon vegyenek részt az e területeken dolgozó szerzetesek is. Az illetékesek kapjanak meghívást az ifjúsági vezetők összejöveteleire, tájékoztassák őket az ifjúsági lelkipásztorkodás eseményeiről a Főegyházmegyében ezzel foglalkozó koordinátorok.
- 329 A hivatások gondozása közös feladat. Szívesen vállalnak részt (akárcsak a bemutatkozás erejéig is) a szerzetesrendek tagjai a fiatalok lelkigyakorlatain, találkozóin. Készek a közös együttműködésre a Főegyházmegye hivatásgondozással megbízott személyeivel, szervezeteivel. Hivatások vagy szerzetesek világnapján a plébániák hívjanak meg szerzetesrendeket bemutatkozásra, ismerkedésre.
- 330 A szerzetesrendekhez kapcsolódó világi rendek ismertetésére a lelkipásztorok keressék az alkalmas lehetőségeket, kérjenek fel szerzeteseket vagy a világi rend tagjait. A szerzetesrendek éljenek ezekkel az alkalmakkal, ill. ajánlják fel segítségüket a tájékoztatásban.
- 331 Hasznosnak tűnik a szinódus előkészítése nyomán létrejött szerzetesi találkozók rendszeressé tétele. Ilyenkor lehet egyeztetni sajátos tevékenységüket egymással és a Főegyházmegye lelkipásztori programjaival.
- 332 Javasoljuk, hogy a Főegyházmegye vezetője konzultáljon a Főegyházmegye területén működő szerzetesrendek elöljáróival – a helyi közösségek elöljáróinak bevonásával – a rend főegyházmegyei működéséről: a Főegyházmegye igényeiről és a rend lehetőségeiről, a Főegyházmegye területén működő szerzetes plébániák helyzetéről.

16. A világiak és intézményeik

1. Teológiai alapvetés

Az üdvösség örömhírét Isten az egész emberiségnek szánta (Mt 10,7), ezért nélkülözhetetlen az egyház érdekeinek megfelelő képvisellete a közéletben, a kultúrában, a médiában és a politikában. Ez utóbbi feladatra elsősorban krisztushívó világiak kapnak meghívást, mivel az egyházjog tiltja a klerikusok részvételét a világi hatalom gyakorlásában.

„A világiak apostolkodása a közjó érdekében keresztény hivatásuk közvetlen következménye, ezért sohasem hiányozhat az egyház életéből.(...) A világiaknak azon a címen kötelessége és joga az apostolkodás, hogy egységben vannak Krisztussal, a Fővel. A keresztség Krisztus titokzatos Testébe beoltotta, a bérmálás által szent nemzettséggé lesznek, hogy minden munkájuk által lelki áldozatot mutassanak be és tanúbizonyságot tegyenek Krisztusról az egész Földön.” (AA 1,3).

„A világiaknak, akiket Isten a keresztség és a bérmálás által az apostoli munkára küld, általános kötelességük és joguk, hogy mind egyénileg, mind társulásokban azon dolgozzanak, hogy az üdvösség isteni hírét az egész világon minden ember megismerje és elfogadja. Ez a kötelesség különösen olyan körülmények közt sürgető, amikor az emberek az evangéliumot csakis általuk hallhatják, és Krisztust csakis általuk ismerhetik meg. Az a sajátos kötelesség is terheli őket, hogy az evilági dolgok rendjét az evangélium szellemével itassák át és tökéletesítsék és így különösen ezeknek a dolgoknak az intézésében és az evilági feladatok gyakorlásában Krisztusról tanúságot tegyenek.” (CIC 225. kán.).

Az evilági dolgok körébe tartoznak a Zsinat szóhasználata szerint az élet és a család javai, a kultúra, a gazdaság, a művészet, a foglalkozási ágak, a politikai közösségek intézményei, a nemzetközi kapcsolatok (CIC 327. kán.; AA 7). Az élet javai között ma különös hangsúllyal jelenik meg az ember személyi méltóságának előmozdítása, az élethez való jog oltalmazása (a fogantatástól a természetes halálig), az emberi jogok védelme. A világiak elsősorban azáltal valósítják meg küldetésüket, hogy életüket Krisztus képére alakítják és ezt az életet sugározzák minden élethelyzetben.

A krisztushívóknak jogában áll, hogy jótékony, illetve vallásos célú vagy a keresztény hivatást a világban előmozdító társulásokat alapítsanak és vezessenek, valamint, hogy ugyanilyen célok közös megvalósítása érdekében összejöveteleket rendezzenek (CIC 215. kán.). Az evilági dolgok megszentelésére vonatkozó küldetésük teljesítésében a világi krisztushívókat autonómia illeti meg (CIC 227. kán.). Ez azt is jelenti, hogy a kultúra, a tudomány, a politika, a gazdaság stb. terén végzett munkájukkal a világot az evangélium szerint alakítva egyben egyházi jellegű funkciót is végeznek, az egyház működését, szerepvállalását valósítják meg a világban.

E szabadság gyakorlásakor a krisztushívóknak a dolog természeténél fogva tiszteletben kell tartaniuk bizonyos határokat: az evangélium szellemében, a Tanítóhivatal által előadottakra ügyelve kell eljárniuk (CIC 212. kán.; 227. kán.; CCEO 402. kán.). Ezek nem csupán külső korlátok, hanem olyan valóságok, amelyekről elszakadva a tevékenység már nem jelentheti a keresztény hivatás betöltését. A világiak küldetésének jellemzője, hogy személyre szóló, a közösség felé irányított és apostoli, ami nem csak tevékenységére, hanem

magára a küldöttre is vonatkozik. A világi keresztény Krisztus tanúja, aki minden élethelyzetben eszköz Krisztus kezében (GS 18).

„Christifideles Laici” kezdetű pápai megnyilatkozás részletes támpontokat tartalmaz a világiak egyházi és közéleti szerepvállalásával kapcsolatban.

2. Helyzetelemzés

Az egyház és állam szétválasztása ürügyén különféle erők napjainkban is dolgoznak azon, hogy kizárják az egyház hatását a társadalomból. Az egyház korábban a templomokba szorult. Még erősen él az a gondolkodásmód is, hogy az egyház azonos a papsággal.

Szomorú tény, hogy a társadalomból évtizedekre kirekesztett egyház csak mérsékelt társadalmi hatást képes gyakorolni. Pedig az értékrendjét vesztett társadalom jelentős része bizalommal tekint a kereszténység felé, mert benne stabilitást, iránymutatást lát.

A II. Vatikáni Zsinat tanítása a világiak apostoli feladatairól és lehetőségeiről kevés helyen vált köztudottá, így a világiak krisztushívői méltósága és sajátos küldetése alapján indokolt munkamegosztás elmaradt, ill. nagyon lassan alakul ki.

A korábbi évtizedekben csak részben sikerült a megfelelő kapcsolatot kialakítani a krisztushívők egyes csoportjai, a világiak és papok, a megszentelt életet vállalók és a világban élők között. Sokszor hiányzik egymás ismerete, az őszinteség, a döntőképeség, a bizalom, egymás elfogadása, a hit továbbadásáért vállalt felelősség és a tenni akarás. Negatív hatással vannak a régi struktúrák, a működéshez szükséges anyagi eszközök hiánya, amelyek gátolják a megnövekedett lehetőségeink kiaknázását is.

A világiak önszerveződése nem eléggé gyors és egységes, nem megfelelő az információcsere. Gyakori az idegenkedés az új módszerek és eszközök alkalmazásától. Nem készültünk fel a fogyasztói társadalom és az individualizmus kihívásaira. Nehézkes az egyházon kívüli közeggel való kommunikáció és missziós tevékenység.

A felnőttképzés nem kellően szervezett. Kevés biztató kivételtől eltekintve nincsenek megfelelő helyiségek, illetve kiadványok az egyes, sajátosan egyházi feladatokhoz szükséges ismeretek elsajátítására. Az intézményrendszer hiányos, ill. nem kielégítően működik. Több munkaterületen nincs megfelelő szervezet az ott tevékenykedők együttműködésének, tapasztalatcseréjének, továbbképzésének szolgálatára és összehangolására.

A plébániák működése sok tekintetben nem tükrözi a krisztushívők szeretetközösségét, ahol a hierarchikus és demokratikus irányítás, közösségi élet ilyen formán szimbiózisban létezne. Sokszor még a kánonjog által adott demokratikus formák is csak látszólagosak. Mindez jórészt a népegyházi hagyományoknak tulajdonítható.

Szerencsére vannak előrevivó kezdeményezések, jó példák és szervezetek is (Plébániai Munkatársképző, hitoktatói tanfolyamok, Keresztény Értelmiségiek Szövetsége, KALÁSZ, stb.).

3. Javaslatok

333 Az egyházunkért felelősséget érző papoknak és világiaknak tudomásul kell venni, hogy aránylag nagy számban kell felkészíteni elkötelezett világiakat olyan

feladatokra, amelyeket elsősorban vagy kizárólag ők végezhetnek el (kultúra, művészet, gazdaság, politika, stb. terén).

- 334 Konkretizálni kell a világiakra átruházható plébániai feladatokat, hogy eszerint szerveződhessen felkészítésük.

Ilyen feladatok lehetnek:

- pap nélküli liturgiák vezetése, imaközösségek szervezése,
- plébániák adminisztrációs tevékenysége, gazdasági ügyek intézése,
- hitoktatás,
- rétegpasztoráció (gyermekek, ifjúság, családok, idősek, betegek stb.),
- nem egyházi keretben működő, de jellegében keresztény mozgalmak támogatása. A felkészítés során figyelemmel kell lenni a már meglévő civil képzésre. A felkészítés nem jelenthet automatikus hivatalba helyezést, és meg kell hagyni a visszahívhatóság lehetőségét is. Tudatosítani kell, hogy a családban élő, teológiai és civil tudományokkal rendelkező, elhivatott világiak nem pap-pótlékok, nem is pap-helyettesek!
- A médiában is vegyenek aktívan részt.

- 335 A híveket be kell vonni a közösségi feladatvállalás gyakorlásába. Képzett világiaknak legyen lehetőségük a főegyházmegyei testületek, munkacsoportok munkájában való részvételre is.

- 336 Fontos a plébániaközi együttműködés előmozdítása, különösen a városokban, ill. az egybetartozó egyházközségek között. Szorgalmazni kell, hogy a képviselőtestületek régiónkénti ill. városi szinten összejöveleket, közös programok keretében is ápolják a hatékony együttműködést.

- 337 Az alkalmas világiakat buzdítani kell a keresztény értékrend társadalmi képviseletére és a katolikus közösség érdekeinek érvényesítésére. Vegyék fel a kapcsolatot a területükön is működő keresztény szemléletű politikai pártokkal, valamint ezek országgyűlési és helyi önkormányzati képviselőivel. A plébánosok biztassák az alkalmas világi híveket, hogy aktívan vegyenek részt a helyi és országos politikai közéletben, a keresztény értékeket képviselő politikai pártok munkájában.

- 338 Világiak bátran alapítsanak különböző világi intézményeket, egyesületeket (mint pl. Nagycsaládos Egyesület, KÉSZ, Kolping, KALÁSZ, cserkészlet, MMSZ, JOC) a hitterjesztés, képzés, kultúra, politika, egészségügy, szabadidő eltöltésének területén. Ezek ne az elkülönülést, elzárkózást célozzák, hanem adjanak teret a keresztény gondolatoknak, legyenek nyitottak és befogadók a jó szándékú érdeklődők számára is.

- 339 A hívek vegyék fel a kapcsolatot a keresztény gazdasági szakemberekkel. Ismerjék meg az értékrendünket képviselő gazdasági modelleket, s törekedjenek ezek

használatára, hogy a keresztény szemlélet ezáltal is nagyobb teret nyerjen a gazdasági életben.

- 340 A világiak által létrehozott szervezeteket a Főegyházmegye karolja fel, alakítson ki velük folyamatos párbeszédet és támogassa ezeket erkölcsileg. Ezzel elősegíti ismertségüket, programjaik értékelését, tagságuk folyamatos gyarapodását.
- 341 Folytatni kell a közösségi összefüggéseket a főegyházmegyei szinódus befejeződése után is úgy főegyházmegyei, mint esperes-kerületi szinten: az előbbiből egy informális megyei továbbképzés válhat meghívott előadókkal, kerekasztal-beszélgetésekkel, az utóbbi pedig átalakulhat a szomszédos, hasonló adottságú és hasonló gondokkal küszködő plébániák képviselőtestületeinek közös fórumává.

4. Rendelkezések

- 342 Képzett világi munkatársakra van szüksége egyházunknak. A világiaknak a közéletbe és a lelkipásztori tevékenységbe való bekapcsolása szükségessé teszi az intézményes, folyamatos felnőttképzést. Ezért folytatni kell a világiak részére a Teológiai Tanfolyam és a Plébániai Munkatársképző további kurzusait, amelyhez további szakterületek kapcsolhatók, így a közéletre való képzés, karitás-képzés, ifjúsági vezetőképzés, médiaszakember-képzés, értékeink (pl. helyi könyvtárak, levéltárak, muzeális tárgyak, műemlékek) megóvására való képzés stb.
- 343 Állandó helyszíneket (képzési központokat) kell biztosítani a felnőttképzés céljaira (pl. északi részen Kecskemét, Kerekegyháza, középen Szank, bugaci Hittanya, déli részen Sükösd). Az ehhez szükséges alapfeltételek részben adottak részben főegyházmegyei, pályázati forrásból, illetve részvételi díjból kell biztosítani azokat (audiovizuális eszközök beszerzése, rezsiköltségek, előadók stb.).
- 344 Ki kell nevezni a Főegyházmegye felnőttképzésének világi referensét, akinek feladata a helyi, ill. központi képzések elősegítése és összehangolása.
- 345 Létre kell hozni az Főegyházmegyei Médiabizottságot ezen tevékenység segítésére és összehangolására. Ennek élén egy egyházmegyei sajtóreferens álljon, aki egyben egyházmegyei sajtósóvivő is (célszerű, ha központi szolgálatban áll, pl. irodaigazgató vagy érseki titkár) és aki az egyházi és világi médiát rendszeresen vagy ad hoc tájékoztatni tudja (és erre jogosult) a Főegyházmegye területét érintő dolgokról. Az ő szervezésében időszakos képzést és továbbképzést kell biztosítani a katolikus szellemű médiaszereplést vállaló világi hívek és papok számára.

17. Nemzetiségek, kisebbségek

1. Teológiai alapvetés

Isten, a Teremtő, válogatás nélkül részesíti az embereket ajándékaiban. Az Ószövetségben Isten a vándorok, az idegenek Istenévé is válik. Ábrahám története, amikor három titokzatos idegent megvendégel (Ter 18,1-8), érdekes és példaadó lehet manapság a cigányokkal való kapcsolatunkban. Ábrahám azt tapasztalta, hogy az idegenekben azzal az Istennel találkozik, aki megígérte hűségét, oltalmát és áldását (Ter 12,1). Így válik az idegenekkel való találkozás a gondviselés és a termékenység együttes megtapasztalásává, mely gazdagítja őt.

A próféták könyvei is védelmezik az idegenek jogait (Jer 7,5-6; Ez 22,7; Mal 3,5).

Jézus szóba áll a samariai asszonnyal Jákob kútjánál (Jn 4,6 kk), meggyógyítja a kafarnaumi százados szolgáját (Mt 8,5 kk). Az utolsó ítéletről szóló példabeszédben (Mt 25,31-46) az idegenekkel kapcsolatosan a legfontosabb mérce: „Idegen voltam és befogadtatok”. Jézus Krisztus minden ember megváltója lett. Nem utasítja el a görögöket, akik szenvedése előtti napokban szerették volna látni (Jn 12,20-26). Tanítványait mennybenetele előtt minden nép tanítására küldi (Mt 28,19-20), akik csak úgy tudtak megfelelni küldetésüknek, hogy megtanulták azoknak a nyelvét, akikhez az evangéliumot hirdetni mentek.

Az egyház küldetése is minden emberhez, minden néphez szól. A küldetése nem határolódik le sem a misére járókra, sem a katolikusokra, sem a magyarokra. A Szentlélek kiadását követően „az apostolok különböző nyelveken kezdtek beszélni, úgy, ahogy a Lélek szólásra indította őket” (ApCsel 2,4). Szavaikat megértették a különböző nyelven beszélő zarándokok. Így Jézus és vele az ő egyháza az örömhírt nem egyszerűen szavakkal hirdeti, hanem minden olyan képességgel és lehetőséggel, amit a Szentlélek adott neki. Küldetésünk, hogy emberhalászokként Isten országába gyűjtsünk mindenkit.

Az egyetemes testvériségért és szolidaritásért való munkálkodás minden ember és kultúra által elfogadható. A különböző fajokban, nemzetekben, kultúrákban megmutatkozó különbségek az egységnek új formáját nyerhetik el, amit Jézus meg is valósított, amikor egy új családot, Isten határait is átlépő családját hozta létre. Pál apostol ezt a következőképpen foglalja össze: „Nincs többé zsidó vagy görög, rabszolga vagy szabad, férfi vagy nő, mert mindnyájan egyé lettetek Krisztusban” (Gal 3,28). Jézus szemlélete és gyakorlata a teremtésteológiának fontos része. Az Ő tevékenységének és elfogadó magatartásának köszönhetően minden ember megtapasztalhatja Isten felénk áradó szeretetét. Ez a szeretet teszi lehetővé az emberhez méltó életet.

A fentiek abban az esetben is érvényesek, ha a többségi nemzettől a kisebbség nemcsak nyelvében, hanem kultúrájában és nemzeti hagyományainak összességében is eltér. Amikor különböző kultúrák találkoznak, akkor olyan meggyőző erők találkozásáról van szó, ami közelebb hozhatja az embereket egymáshoz. Az egyház tagjainak példát kell mutatnia abban, hogy ne csak a közvetlen környezetüket fogadják el, hanem a más kultúrához tartozókat is. Minden kultúra, így természetesen a cigányok kultúrája is alkalmas az evangélium

befogadására egy inkulturációs folyamat eredményeként. Az Evangélium fényében gondoljuk végig lelkipásztori feladatainkat ezen a téren.

2. Helyzetelemzés

Nemzetiségek

Történeti örökség folytán Főegyházmegyénk területén számos plébánia van, ahol a magyar nyelvű híveken kívül más nemzetiséghez tartozó hívek is vannak: horvátok (bunyevacok, sokácok, önmagukat „rácoknak nevezettek”), németek, szlovákok. Ezek a következők: Baja-Szent Antal, Baja-Szent István, Bácsalmás, Bácsbokod, Bácsszentgyörgy, Bátya, Császártöltés, Csátalja, Csávoly, Csikéria, Dusnok, Gara, Felsőszentiván, Hajós, Hercegszántó, Katymár, Kiskőrös, Kunbaja, Miske, Nemesnádudvar, Tompa és Vaskút. Némely plébánián csak az egyik, más plébániákon több nemzetiséghez tartozó hívek élnek.

A főpásztor a II. Vatikáni Zsinat az Ad Gentes (IV. fejezet 26. pont) határozatának tudatában kísérel mindent megtenni a nép nyelvén való lelkipásztorkodás terén. A nehézségek óriásiak. Világi vonalon az anyanyelv tanításával és a kultúra területén kísérlük meg a nemzetiségek nyelvének megtartását. Egyházi téren nemzetiségi helységeinkben családjainknál kell elkezdni az ösztönzést, őseik lelkiségét visszaidézve fel kell szítani bennük eleik mélységes hitének nélkülözhetetlen szükségét. Talán akaratlanul is támad majd az ifjúság fogékonysága nyomán ihlet a szupernaturáliák felé is. Biztosan akad még az otthonokban régi, a nemzetiségek nyelvén kiadott imakönyv, hitbuzgalmi folyóirat, újság, melyek nyomán legalább a szövegolvasást elsajátíthatják. A főpásztor abszolút nyitott a témát illetően. Régebbi kapcsolataink élnek a diakovári püspökséggel, sőt az újonnan létesített pozsareváci és varasdi püspökökkel, nemkülönben a zágrábi új metropolitával. Még a kattarói ifjú püspök is járt nálunk. Közös történelmi múltunk egyben jelenünk is, összefogásra készítet bennünket. Pillanatnyi ínségünkben kérjük őket, küldenének egy-egy papot hozzánk, így nagyobb volumenben folyhatna a nemzetiségi lelkipásztorkodás.

Átmenetileg számba jöhetne máris:

- 1./ alkalmat adni saját nyelvű ájtatosságok végzésére a templomokban.
- 2./ A magyar nyelvű szentmisében is lehetőséget kellene nyújtani a nemzetiségek nyelvén való felolvasásra, énekekre. Ez utóbbi szívet melengető áhítattal és buzgósággal szinte töretlenül folyik napjainkban is.
- 3./ Alkalmanként (búcsú vagy nagyobb ünnepekre) a nemzetiségek nyelvét is ismerő vendég papot kellene meghívni.
- 4./ A hívek köréből – akár fiatal, akár idősebb; nemre és képzettségre való tekintet nélkül – lelkipásztori munkatársakat kellene képeznünk és alkalmaznunk.
- 5./ Már a teológián erélyesen oda kell hatni, hogy növendékeink a nemzetiségek nyelvén legalább az olvasás erejéig eljuthassanak, ily módon is segítve a hívek lelkének és szívének megerősítését.

Urunk szándékának megfelelően minden irányban teljes a nyitottságunk azzal a törekvéssel, hogy a régebbi nyelvet a modernebbel párosítva, a Szentlélek adományait

kiesdve értessük meg, hogy a világnak egyetlen Üdvözítője van, Akit opportunum importunum hirdetnünk és tanítanunk kell.

Főegyházmegyénkben jelentős számú német kisebbség volt a II. világháború előtt. A legtöbben érzik a háború következményeit. Sokakat kitelepítettek. Az itthon maradottak a háború után még sokáig érezték a kollektív felelősség következményeit. Ezért eleinte hátrányosan megkülönböztették őket. Ma már a lehetőség megvan arra, hogy anyanyelvüket gyakorolhassák, azonban vallási köteletségeik teljesítésében hiányoznak a technikai eszközök. Az anyanyelv megtartására az össznémet katolikusságnak könyveit (misekönyv, énekes könyv, hittankönyv) kellene használniuk. Különösen fontos, hogy itt is átvegyék a Gotteslob, vagyis az egységes német énektár énekeit. Máskülönben teljesen elszigetelődnek a külföldi németektől. Természetesen a szentmisében saját anyanyelvüket használják a közös imádságban és a közös éneklésben.

Cigány-kisebbség

A cigányok nagyobbik része a Katolikus Egyházhoz tartozik. A magyarországi cigányok a társadalomban és az egyházban is peremre szorultak, ugyanakkor demográfiaileg egyre növekvő népcsoport.

A cigányokkal való foglalkozás Magyarországon mind állami, mind egyházi téren az egyik legsürgetőbb, ám leginkább elhanyagolt, alacsony szinten és nem szakszerűen kezelt feladatok közé tartozik. A mostani általános helyzet, kevés számú kivétellel, nem kielégítő. Ha figyelembe vesszük, hogy a paphiány már a magyar híveket is jelentősen sújtja, akkor beláthatjuk, hogy a cigányok pasztorációja tekintetében a nehézségek fokozottan jelentkeznek. A hatékonyság nagy akadálya, hogy bár itt élnek közöttünk, gondolkodásmódjukról, világukról mégis keveset tudunk, és ez a kevés is sokszor elhomályosodik a róluk alkotott előítéletek miatt.

A magyarországi cigányoknak általában nem sok kapcsolat van az egyházzal. Ismerik az Úr imáját (Miatyánk), erősen tisztelik Szűz Máriát. Isten neve és az Istenhez való viszony gyakran feltűnik meséikben, üdvözléseikben és imáikban. Hozzászórtak a saját szavaikkal való imádkozáshoz, amely jobban illeszkedik kultúrájukba. Nem vesznek részt rendszeresen az istentiszteleteken, esetleg csak a nagyobb ünnepeken. Tudatosan ateista cigány gyakorlatilag nem létezik. Ennek ellenére sem kapcsolódnak be a helyi plébániai közösség életébe, melynek oka lehet a negatív előítéletekkel való szembesülés.

A cigányok alapvetően két „szentséget” ismernek, a keresztelest és a temetést. Általában igaz, hogy ez a két alkalom az, amikor az egyháztól szolgáltatást kérnek, ilyen alkalommal találkoznak a pappal és az egyház közösségével. Akkor közelednek csak, ha az élet határhelyzeteiben (születés és halál) feltétlenül szükségük van rá.

A keresztelest azért kérik, hogy az újszülöttet Isten oltalma, védelme alá helyezték. A keresztelest ők maguk óvják és védik, illetve próbálják elrejtetni az ártó és rontó hatalmak elől. Amíg keresztelestlen a gyermek, lehetőleg nem viszik sehová; sötétedés után otthon kell lennie a családnak és idegent nem engednek be a házba. Mindenesetre az biztos, hogy a keresztség szentsége az egyház tanítása szerint is Isten oltalma alá helyezi a gyermeket, hiszen Isten a gyermekévé fogadja a megkeresztelt embert. A keresztség szentségének másik ajándéka ti. az, hogy az egyház közösségének tagjává tesz, a cigányok számára nehezen fogható fel.

3. Javaslatok

Nemzetiségek

- 346 A nagyobb lélekszámú nemzetiségi közösségekben törekedni kell az anyanyelvű szentmise és prédikáció biztosítására. Segíteni kell őket, hogy megőrizzék az azonosságukhoz szükséges különböző népi ájtatosságokat, nemzetiségi szokásaikat. A szülőkkal, nagyszülőkkel együttműködve el kell érni, hogy a gyermekek anyanyelvükön is megtanulják a fontosabb imádságokat. Segíteni kell őket abban, hogy felvegyék a kapcsolatot anyaországi plébániákkal.
- 347 Ha a főpásztor olyan papot kénytelen küldeni nemzetiségek által lakott plébániára, aki nem beszéli a nyelvet, az törekedjék arra, hogy legalább a liturgikus szövegeket felolvassa vagy felolvastassa az illető nemzetiség nyelvén is. Az istentiszteletek alkalmával az énekek a nemzetiségi nyelven is hangozzanak el.
- 348 A nemzetiségi nyelvű liturgikus könyvek álljanak rendelkezésre, vagy ha valahol hiányoznának, az anyaországból be kell szerezni őket. A lelkipásztor a nemzetiségek jogos igényeinek kielégítése érdekében aktivizálja mindazokat, akik segítséget nyújthatnak e téren (hívek, kisebbségi önkormányzatok, nyelvtanárok, iskolák, művelődési központok). Az arra kész lelkipásztorokat, kispapokat, lelkipásztori munkatársakat a főpásztor segítse abban, hogy az anyaországban nyelvismeretüket tökéletesíthessék.

Cigánypasztoráció

- 349 A jelenleginél jóval nagyobb figyelmet kell fordítani a cigány kisebbség kultúrájának megismerésére és egyházon belüli megismertetésére. Egymás kölcsönös elfogadása ugyanis csak akkor képzelhető el, ha ismerjük egymás kultúráját, gondolkodásmódját. A pasztoráció nem korlátozódhat a templom falai közötti istentiszteletekre, a tevékeny szeretet hitelesíti küldetésünket. Ezekkel a kérdésekkel a szemináriumok hallgatóit is meg kell ismertetni.
- 350 Az élet reális szemlélete azt diktálja, hogy vegyük tudomásul, a cigányokkal együtt kell élnünk. Az élet keresztény szemlélete pedig azt követeli, hogy tegyünk meg mindent, hogy ők is beépüljenek az egyház közösségébe. Éppen ezért nagyon fontos a pap szerepe, cigányokhoz való viszonya, elfogadókészsége és felelősségérzete. Ha a plébánia hívei nem csupán szokás-vallásosságot, hanem evangéliumi életet élnek, és a lelkipásztorban is megvan a cigányok iránti felelősségérzet, akkor a plébániai közösség befogadja a cigányokat, megtalálják benne a helyüket.
- 351 A keresztelezés és a temetés jó alkalom a cigányokkal történő kapcsolatfelvételre. Ezt kell a lelkipásztornak felhasználnia arra, hogy türelmes beszélgetés segítségével meghívja őket a plébániai közösségbe, a szentmisén való részvételre, felajánlva a gyermekeiknek a hitoktatásban való részvétel lehetőségét. Járható út lenne, ha közülük kerülnének ki hitoktatásra alkalmas, képzett személyek.
- 352 Figyelembe véve a cigányság sajátos kultúráját, hit- és hiedelem-világát, az egyházhoz való sajátos viszonyulását, a kisgyermek keresztelezése alkalmával a következő feltételt kell érvényesíteni: ha a szülő(k) vallásos motiváció alapján, és

Istenbe vetett hitének kinyilvánítása mellett kéri(k) a keresztséget, akkor azt nem szabad megtagadni. – Az elsőáldozáshoz bocsátás, esetleges bérmálás alkalmával a feltételek azonosak a Liturgia és szentségek dokumentumban meghatározottakkal. Ugyanez érvényes az egyházi házasságkötésre vonatkozóan is.

- 353 Minden plébánián fordítsunk különös gondot a cigányság evangelizációjára. A plébániai képviselőtestületek pasztorációs bizottságai foglalkozzanak a cigány pasztoráció kérdésével.

18. Az ökumenizmus

1. Teológiai alapvetés

„Ut unum sint! – Hogy egyek legyenek! A keresztények egységére szólító felhívás, melyet a II. Vatikáni Zsinat oly nyomatékosan fogalmazott meg, egyre nagyobb erővel visszhangzik a hívők szívében, különösen most, a 2000. év közeledtével...” (US 1).

„Ökumenikus mozgalmon olyan tevékenységeket és kezdeményezéseket értünk, amelyeket a keresztények egységének előmozdítására indítanak és szerveznek az egyház különféle szükségletei és az egyes korok lehetőségei szerint” (UR 4). Az ökumenizmus korunk jelentős vallási mozgalma. A Katolikus Egyház azt vallja magáról, hogy benne „fennáll” (subsistit) Krisztus Egyháza, de tudja, hogy a kapcsolatoknak sok szála köti össze azokkal, akik nem vallják a teljes hitet, vagy nem tartják fenn az egységet, a közösséget Péter utódával (vö. LG 8;15).

Közösséget jelent a felekezetek között Jézus Krisztusban, és a Szentháromságban való hit. Közös a keresztség is. Közös kincsünk Isten írott szava: a Biblia. Hitbeli különbözőség fejeződik ki a keresztségtől eltekintve, különösen a szentségekről vallott felfogásban – kivéve természetesen az ortodox keresztény egyházakat – az egyháztanban és ezen belül a pápa szerepének értelmezésében.

Az ökumenizmus célja *a keresztény egyházak egyetemes egységének helyreállítása*. „A megosztottság ellene mond Krisztus akaratának, botránkoztatja a világot, és károsítja a legszentebb ügyet, az evangélium hirdetését minden embernek.” (UR 1). A Krisztusban hívők egysége olyan hiteles és hatékony tanúságtételre képes, melyet látva a világ hinni tudja, hogy Jézust az Atya küldte (vö. Jn 17,21.). – Az 1910-ben Edinburghban tartott protestáns jellegű Nemzetközi Missziós Konferencia kereste annak okait, hogy a missziós munka miért oly feltűnően hatástalan. A konferencia számos résztvevője megdöbbenően ébredt tudatára, hogy az egyház egyetemes missziós küldetése a krisztusi egység nélkül megvalósíthatatlan. (Békés: i. m. 20).

Az ökumenizmus legalkalmasabb útjai a közös ima, cselekvés és a dialógus. Ez utóbbi olyan kommunikációt jelent, melyben a felek egymást elfogadják, és egymás megértését keresik. A párbeszéd segít túllépni a múltból örökölt, az egymást eléggé nem ismerő és előítéletekkel terhelt gondolkodásmódon. Nem ökumenikus az a magatartás, mely egyszerűen nem vesz tudomást az elválasztó különbözőségekről. Az ökumenikus lelkülettől teljes mértékben idegen a prozelitizmus is, mely a másik felekezet tagjainak áttérítésére törekszik.

Az egyház megnyilatkozásai: a II. Vatikáni Egyetemes Zsinat egyik fő célja volt a keresztények közötti egység előmozdítása (UR 1). – II. János Pál pápa: „A Katolikus Egyház visszavonhatatlan döntéssel elkötelezte magát az ökumenikus mozgalomban.” (Debreceni beszéd, 1991). A jubileumi Szent Évben pedig, a kiengesztelődés nagy lépéseit is megtette más felekezetek felé.

2. Helyzetelemzés

A Bács-Kiskunsági Református Egyházmezgye: területileg azonos Bács-Kiskun megyével, tehát a Kalocsa-Kecskeméti Főegyházmezgyével is.

Gyülekezet: 38; Szórvány: 64; Filia: 64; Lelkipásztor: 64;

Hívek száma: 100.000.

A Református Egyházmezgyében a következő gyülekezetek vannak:

1. Apostag	14. Helvécia – Bugac	27. Orgovány
2. Ágasegyháza	15. Izsák	28. Solt
3. Baja – Csávoly	16. Kalocsa – Fajsz	29. Soltvadkert
4. Bácsalmás	17. Kecskemét	30. Szabadszállás
5. Dunapataj	18. Kerekegyháza	31. Szalkszentmárton
6. Dunaszentbenedek	19. Kiskőrös	32. Szank – Móricgát – Kiskunmajsa
7. Dunavecse	20. Kiskunfélegyháza	33. Szentkirály
8. Érsekcsanád	21. Kiskunhalas	34. Szeremle
9. Foktő	22. Kunszentmiklós	35. Tass
10. Fülöpszállás	23. Lajosmizse	36. Tázlár
11. Gara – Vaskút	24. Lakitelek	37. Tiszakécske
12. Hajós – Császártöltés	25. Méntelek – Hetény	38. Uszód
13. Harta	26. Ordas	(vö. Emmaus, 5. old.).

A Református Egyházmezgye a következő közoktatási intézményeket működteti:

Dunavecsei Általános Iskola	Soltvadkerti Ref. Nyelviskola
Kecskeméti Ref. K. Gimnázium	Szabadszállási Ref. Kollégium
Kiskunhalasi Ref. Gimnázium	Tiszakécskei Ref. Ált. Iskola
Kiskunhalasi Ref. Óvoda	
Kunszentmiklósi B. S. Ref. Gimn.	(vö. Emmaus, 19.old.).

Igen szép kezdeményezést jelent még az ökumenikusan működtetett „Bárka-ház” Baján, ahol fogyatékosokat gondoznak.

Bács-Kiskun Evangélikus Egyházmezgye: területileg alig tér el Bács-Kiskun Megyétől.

Gyülekezet: 11; Filia: 22; Lelkész: 13; Hívek száma: 20.000.

Az egyházmezgye esperese: Káposzta Lajos;
6230 Soltvadkert, Dr. Grätzer u. 1.

Az egyházmezgyében a következő gyülekezetek vannak:

1. Apostag	7. Kecskemét
2. Baja	8. Kiskőrös
3. Csengőd (Páhival és Kaskantyúval)	9. Kiskunhalas (Tázlárval)
4. Dunaegyháza	10. Soltvadkert (Bócsával)

5. Dunaújváros (Kisapostaggal)   11. Szeged (Makóval)
6. Harta

Az egyházmege Soltvadkerten óvodát működtet. A Keresztyén Ifjúsági Egyesületet Kiskőrös fogja össze. Jó Pásztor Szeretetotthon Kiskőrösön. Idősek napköziotthona van Kecskeméten és Szegeden.

Baptista Déli Missziókerület adatai:

Gyülekezet: 10; Filia: 10; Lelkipásztor: 10; Beméritett tagok száma: 1368; Gyülekezeti tagok száma lelkigondozottakkal, gyermekekkel együtt: 2181.

A Missziókerület elnöke: Kübler János; 6724 Szeged, Hétvezér u. 5/b.

Gyülekezetek a Missziókerületben:

1. Bajai Körzet: Baja, Bátmonostor, Dávod, Hercegszántó és Nagybaracska.
2. Dömsödi Körzet: Dömsöd, Dunavecse, Kiskunlacháza, Szalkszentmárton és Apaj.
3. Érsekcsanád.
4. Jánoshalmi Körzet: Jánoshalma és Miske.
5. Kecskemét.
6. Kiskőrösi Körzet: Kiskőrös, Csengőd és Tabdi.
7. Kiskunhalasi Körzet: Kiskunhalas, Kelebia és Tompa.
8. Orgovány.
9. Soltvadkerti Körzet: Soltvadkert, Szank és Tázlár.
10. Szegedi Körzet: Szeged, Szentes, Magyarcsanád, Hódmezővásárhely, Makó és Deszk.

Főegyházmege délnyugati részén élnek orthodox keresztények, de önálló plébánia és lelkész nélkül. A kecskeméti orthodox templom lelkésze Horeftosz Kristóf; 6600 Szentes, Könyök u. 1/a.

Az ökumenikus imaheteken a közös imádságról általában jó tapasztalata van a lelkipásztoroknak és a híveknek egyaránt. Van, ahol az imahetet külön programokkal is színezik, mint pl. az ifjúság, vagy a családi csoportok találkozása.

Az együttműködésre jó lehetőséget biztosítanak az egyházi oktatási intézmények. Bízunk abban, hogy ez az együttműködés a következő években még jobban gazdagodik. Szép tapasztalatok vannak a karitás ökumenikus működéséről is.

Az „idők jele”-ként kell értelmeznünk, hogy a világ elvárja tőlünk az ökumenikus magatartást. Számos ünnepség, rendezvény alkalmával hívják meg a különböző felekezet lelkészeit és híveit közös istentiszteletre vagy imára. Az ilyen felkérések száma évről évre növekszik.

Az Augsburgban 1999. okt. 31-én a megigazulásról kiadott közös nyilatkozat világosan mutatja, hogy az ökumenikus ima és párbeszéd megtermi gyümölcsét.

A Kalocsa-Kecskeméti Főegyházmege szinódusa elkötelezi magát a Katolikus Egyház ökumenikus irányelveinek követésére, amint azt megfogalmazta a II. Vatikáni Zsinat és a II. Ökumenikus Direktórium (1996).

3. Javaslatok

- 354 Az Főegyházmegye rendelje el a Főegyházmegyei Ökumenikus Bizottság újjászervezését, készítse el Szervezeti és Működési Szabályzatát, valamint munkatervét, és teremtsen meg működésének anyagi alapjait.
- 355 Az Ökumenikus direktórium előírásainak megfelelően, az Ökumenikus Bizottság tagjai közé erre alkalmas világi híveket is fel kell venni (ÖD 43).
- 356 A Főegyházmegyei Ökumenikus Bizottság időnként szervezzen előadásokat a papság ökumenikus ismereteinek gyarapítása céljából. Hívja fel a papság figyelmét azokra a lehetőségekre, melyek elősegíthetik a közeledést más keresztény egyházakhoz az előítéletek leküzdése érdekében.
- 357 Célszerű lenne az ökumenikus imaegyüttlétek alkalmait nem csupán a januári imahétre szűkíteni, hanem ahhoz más lehetőségeket is keresni: pl. Pünkösdi hete. Plébánia közösségeink, egyházközségi intézményeink rendezvényeire lehetőség szerint hívják meg az ökumenikus mozgalomban részt vevő egyházak képviselőit is.
- 358 Nagyon jó lenne egy-egy térségben alkalmanként több különböző felekezetű lelkész ökumenikus közös találkozója, ahol egy-egy hittudományi témában közelebből megismerhetnénk egymás teológiáját. Ezek a találkozások alkalmul szolgálhatnának arra is, hogy az adott településen vagy lelkipásztori körzetben felmerülő pasztorális munkát akadályozó jelenségeket megbeszéljék (szekták tevékenysége), és tájékoztassák egymást munkájukról.

4. Rendelkezések

- 359 Az egyházi Törvénykönyvben és az Ökumenikus Direktóriumban foglaltak szerint minden évben meg kell tartani a keresztények egységéért végzett januári imanyolcadot. Ez akkor is kötelező, ha a plébánia területén nincsenek más vallási közösségek (ÖD 108-114). Az imanyolcad idején szorgalmazni kell a keresztények egységéért való közös imádságot a filiákban is.
- 360 A hitoktatásban és igehirdetésben tükröződjék a Katolikus Egyház ökumenikus törekvése. Az iskolai hitoktatásban a hitoktatók ökumenikus szellemben működjenek együtt más keresztény felekezetek hitoktatóival. Ökumenikus hittanóra azonban nincs. A katolikus oktatási intézményekben a másvallású gyermekek, fiatalok hitoktatásáról az illetékes felekezet gondoskodik.
- 361 Eleget téve a II. Ökumenikus Direktórium előírásainak, addig, amíg nem jön létre a teljes kommunio a testvéregyházakkal, nem megengedett protestáns felekezethez tartozónak katolikus misén szentáldozáshoz járulni, sem katolikusnak protestáns felekezet istentiszteletén úrvacsorát venni. „Az egyház elvileg kizárólag azokat bocsátja az eukarisztikus kommunióhoz, a szentségi gyónáshoz és a betegek kenetéhez, akik a hit, a kultusz és az egyházi élet közösségében vannak vele.” (ÖD 129).

- 362 Vegyes házasságnál nem megengedett az olyan megoldás, hogy mindkét felekezet templomában megkössék a házasságot. Az ökumenikus házasságkötés lehetőségét és módját a Magyar Katolikus Püspöki Kar rendelkezése szabályozza.

19. A karitás

1. Teológiai alapvetés

A karitás az egyház diakóniájában. A karitás által az egyház a Jézustól kapott feladatát a diakóniát a szolgáló szeretet valósítja meg: „Új parancsot adok nektek: Szeressétek egymást! Amint én szeretlek benneteket, úgy szeressétek ti is egymást” (Jn 13,34). Ezért keresztény életünk lényegéhez és hitelességéhez elválaszthatatlanul hozzátartozik a karitás. Szent János apostol ezt így fogalmazza meg: „Aki ugyanis nem szereti testvérét, akit lát, Istent, akit nem lát, hogyan szerethetné?” (1Jn 13,15).

Elköteleződés a szegények mellett. Az egyháznak Alapítója példáját és parancsát követve, különös szeretettel kell gondoskodnia a szegényekről, a hátrányos helyzetbe kerültekről, az elnyomottakról (ITV 23). A karitás szolgálatában tárul fel az egyház szociális dimenziója, vagyis Krisztus rejtett jelenléte és szolgálata a szegényekben, betegekben és a szükségét szenvedőkben: „Amit a legkisebb testvéreim közül eggyel is tettetek, nekem tettétek.” (Mt 25,40). A felebaráti szeretet megvalósítását kéri majd számon tőlünk Urunk az utolsó ítéleten (vö. Mt 25, 31-45).

Az egyház hitelességének mércéje. Az egyház a társadalom számára elsősorban a karitás tevékenysége által válik hitelessé. „Az egyház tudatában van annak, hogy társadalmi üzenete inkább a tettek tanúsága által válik hitelessé, mintsem szerkezeti egysége és belső logikája szerint. Ez a meggyőződés vezet akkor, amikor a szegények mellé áll... Közismert, hogy a modern társadalomban a szegénység számos változata létezik: nemcsak anyagi, de kulturális és vallási szegénységet is ismerünk.” (CA 57).

Állandó készség a rászorulóknak megsegítésére. A karitás keresztény életünk nemcsak kiegészítő feladata, amit alkalmi alamizsnálkodással vagy tettekkel letudhatunk. A szolgáló szeretet az evangélium szellemében egész életre szóló feladat: állandó készség a rászorulóknak megsegítésére, amelyet végezhetünk egyedül és spontán is, de igazán hatékonyan csak szervezeten és folyamatosan tudjuk tenni. Ez történik a karitás-csoportokban és karitatív szervezetekben (vö. ITV 35 és 36).

Karitás – a jótettekkel hirdetett evangélium. „Világi értelemben a karitás tevékenység az egyház keretei között végzett szociális munka, melynek alapvetően Istenről szóló tanúságtétel jellege van.” (EZs 4402). Isten jóságáról és emberszeretetéről tesz tanúságot (vö. Mt 5,16). „Az egyház tagjainak evangelizációs küldetéséhez tartozik, hogy a Mester példája nyomán a szegényeknek hirdessék Isten országának örömhírét és enyhítsék a szükségleteiket, hogy így hinni tudjanak Isten irgalmában.” (EZs 4408).

A karitás közösségépítő és szociális érzékenységet növelő erő. „A plébánia megújulásának egyik első lépése, hogy életre keljen benne a legkisebbek iránti elkötelezettség, a karitás”. (Tomka Ferenc) – „Közelebb kell jutnunk egymáshoz. Meg kell éreznünk mások baját úgy, hogy attól mi is szenvedjünk. Meg kell éreznünk mások gondját úgy, hogy azt, mint a magunkét eloszlatni törekedjünk.” (Prohászka Ottokár)

2. Helyzetelemzés

„Magyarországon ma gyökeres társadalmi, politikai és gazdasági átalakulások mennek végbe. Ezt a mélyreható átalakulást súlyos nehézségek, a társadalom életét megrendítő válságok kísérik. Ennek terhét a társadalom jelentős része veszteségként, nemritkán gyötrelmes áldozatként kénytelen elszenvedni” (ITV 13). Tovább nőnek a szociális feszültségek és növekszik az elszegényedés. A szociális gondokhoz gyakran súlyos erkölcsi válság is kapcsolódik. Fokozódik az egoizmus, anyagiasság, közömbösség és szociális érzéketlenség.

A szocializmus negyven esztendejében az egyház tevékenysége hazánkban nagyon leszűkült. A közben felnövekedett generáció-többségének alig van fogalma a vallásos életről és a tevékeny felebaráti szeretetről. Az egyház társadalmi tanítása is csak szűk körben vált ismertté. A századunk első felében áldásosan működő karitatív-mozgalmakat és intézményeket elsorvasztották.

1990-ben megalakult a Magyar Karitás – a Caritas Hungarica a MKPK hivatalos segélyszervezete, melynek tagszervezete a Kalocsa-Kecskeméti Főegyházmegyei Karitás. A szervezet célja: „A Magyar Katolikus Egyház szociális–karitatív lelkipásztori tevékenységének megszervezése, irányítása, fejlesztése és egymásra hangolása, valamint a tagszervezetek hathatós működésének elősegítése és támogatása.” (CH-MK alapszabály 2. §.).

Az újrászerveződött Főegyházmegyei Karitás 1991-ben kezdte meg működését. Elsődleges feladata a helyi karitás-élet szervezése, segítése rászorulóknak segítése és érdekvédelme, emellett koordinálja a feladatokat, közös akciókat szervez, társkiadója az „Összefogás” című regionális karitás újságnak. Segíti a munkatársak képzését, kapcsolatot tart a Magyar Karitással, más egyházmegyék, egyházak társintézményeivel, valamint a hasonló állami és önkormányzati szervezetekkel.

Karitás-munkát végeznek az Főegyházmegyénkben működő szerzetesrendek, valamint a Kolping, a Kalász és a Magyar Máltai Szeretetszolgálat. Tevékenység még nem eléggé összehangolt.

A Főegyházmegyei Kartitás-központ anyagi források hiánya miatt nem rendelkezik azokkal a személyi, tárgyi és anyagi feltételekkel, amelyekkel a tevékenységeit fejleszteni tudná. Szükség lenne raktárakra, a tevékenységet segítő nonprofit vállalkozásra és saját szociális intézményekre.

A plébániai közösségeknek közel a felében megalakult már a karitás csoport. Folyamatosan és eredményesen ott tudnak működni a karitás csoportok, ahol a plébánia vezetése fontosnak tartja és igényli ezt a tevékenységet (raktár, anyagi források). A karitás csoportok vezetői pedig rendszeres kapcsolatot tartanak a Főegyházmegyei Karitással és részt vesznek lelki és szakmai továbbképzéseken.

Főegyházmegyénkben a Karitás egy intézményt már működtet. Kecskeméten – az országban hetediként – megkezdte működését a RÉV Szenvedélybeteg-segítő Szolgálat, amely a Magyar Karitás szenvedélybeteg-segítő szolgálat hálózatának tagja.

A karitás anyagi forrásai: a Szent Erzsébet napi karitás gyűjtés, Szent Antal persely, pénzbeli és természetbeni adományok, jótékonyági vásárok és rendezvények bevételei, pályázatok, támogatások, hazai és külföldi segélyek. A Főegyházmegyei Katolikus Karitász Alapítvány kiemelkedően közhasznú szervezet ezért részére a személyi jövedelemadó egyik 1 %-a is felajánlható.

A plébániai karitás csoportok a MKPK határozata alapján közvetlenül a plébánostól kell, hogy megkapják a Szent Erzsébet napi gyűjtés 40%-át, a Főegyházmegyei Karitász Központ kapja meg az egész egyházmegyei gyűjtés egyharmadát, továbbá azon plébániák gyűjtésének 40%-át, ahol nem működik karitás csoport. A többit az Országos Karitász Központ kapja. Ez a püspökkari határozat még nem valósult meg maradéktalanul.

3. Javaslatok

- 363 Minden plébánia alapítson karitás csoportot a magyarországi Egyházközségi Képviselőtestületek Szabályzata alapján. A csoport vezetője legyen tagja a képviselőtestületnek.
- 364 A karitás csoportok nagyon fontos feladata, hogy olyan lelki közösséggé váljanak, mely megerősíti tagjait a szeretetben. Szolgáltatuk jó ellátásához egyaránt szükséges a szakmai útmutatás és a lelki táplálék (lelki napok, lelkigyakorlatok, közös imaalkalmak, karitatív védőszent választása). A karitás csoportok ismerkedjenek meg a karitatív munkát végző lelkiségi mozgalmakkal. (Hit és Fény, Kamillianus Családok, Mécses lelkiség stb.).
- 365 A karitatív tevékenység legtöbb formája nem végezhető hatékonyan és hitelesen megfelelő felkészültség nélkül. Szükséges, hogy a jót jól tegyünk, ezért keressük a megoldást a főegyházmegyei ill. regionális szintű karitás-képzésekre. Különösen is figyelve a karitás csoportvezetőkre.
- 366 A Főegyházmegyei Karitász ismertesse az egyház és a plébániai közösség karitatív–szociális küldetését és az egyház társadalmi tanítását széles körben és mindinkább váltsa életre a társadalomban és az egyházban egyaránt. Az ifjúságot is vonja be a karitás munkába. Ahol lehetséges, ott hozzanak létre a karitás csoporton belül ifjúsági tagozatot. A közösségépítő hittanórák anyagába rendszeresen kerüljön be a karitás elmélete és gyakorlata.
- 367 A Főegyházmegyei Karitász dolgozza ki és hagyassa jóvá működésének továbbfejlesztését. Szükség lenne főállású karitás-igazgatóra, raktárra, házra, boltra és megfelelő szakalkalmazottakra, s ezeket egybefogó karitás központra. A Főegyházmegyei Karitász működésének segítésére létre kell hozni a Főegyházmegyei Karitász-tanácsot a Magyar Karitász alapszabálya szerint.
- 368 A Főegyházmegye karitatív munkájának előmozdítására a Főegyházmegyei Karitász Központ munkatervet készít. A Főegyházmegye szociális térképe alapján feltárja – a városi, falusi és a tanyavilág – szociális problémáit és a megoldásukhoz szükséges erőforrásokat. Kapjon különös hangsúlyt az idősek, betegek otthoni ápolásának, kórházi látogatásának kérdése, a családok, nagycsaládosok és a szegény családok gondjai, a fogyatékosok, szenvedélybetegek, munkanélküliek, nyugdíjasok és az ún. szemérmes szegények segítése.

- 369 Az egyház szociális tanítása alapján törekedjen egyházi szociális intézmények és szolgálatok létrehozására főegyházmegei, esperes-kerületi (regionális) és plébániai szinten. A meglévőket megei és regionális szervezetre kell kapcsolni és működésüket hatékonyan segíteni. Keresse a partneri együttműködés lehetőségeit és területeit más karitatív szervezetekkel, önkormányzatokkal és intézményekkel.
- 370 Nagyon fontos a karitatív munka ismertetése, propagálása és akciók szervezése médiák, plakátok és szórólapok, tájékoztató füzetek és jótékonyági rendezvények révén, hogy minél több ember bekapcsolódjon a karitás valamilyen tevékenységébe: aktív munkával, természetbeni vagy pénzadományokkal.
- 371 Szervezze meg a plébánia területén élő idős emberek, betegek, fogyatékosok lelki gondozását. Legyenek a karitás csoport tagjai között olyanok, akik rendszeresen látogatják őket, és ebbe másokat is (fiatalok!) bevonnak. A járóképes idős és beteg emberek számára szervezzenek időnként olyan programokat, melyekre nemcsak meghívják őket, hanem szerény vendéglátást (agapé) is biztosítanak számukra.
- 372 A karitás csoportok segédkezzenek a szentkenet közösségi, szentmise keretében történő felvételénél. Ha a plébánia területén állami vagy magánkézben lévő kórház van, szeretetotthon (szociális otthon) működik, a karitás csoport keresse meg azokat a lehetőségeket, amelyekkel az ott lévő emberek testi-lelki gondozását segíteni tudja.
- 373 A karitás segítse az egyház életvédő szolgálatának gyakorlati megvalósítását. Keresse a krízishelyzetben lévő anyákon és magzatukon való segítség módjait.
- 374 A plébániai karitás feladatát képezi a munkanélküliek anyagi és lelki megsegítése, különösen akkor, ha kiskorú gyermekek vannak a családban. A tartós munkanélküliség demoralizálja az embert, éppen ezért a karitás szervezet az önkormányzattal együttműködve segítse elő, hogy munkalehetőséget találhassanak.
- 375 A büntetés-végrehajtó intézetekben, sajátos karitás munkát jelent a fogvatartottak lelki gondozásának megszervezése, látogatása, együttműködve a Magyar Börtönpasztorációs Társasággal és a Mécses Szeretetszolgálattal. A főpásztor által kinevezett börtönlelkész (pap vagy diakónus) irányítsa ezt az önkéntesek tevékenységét. Az elítélteknek a keresztények szolgálatán és segítségén keresztül kell megtapasztalniuk Isten irgalmas és megbocsátó szeretetét. Ez is erkölcsi támaszt jelenthet számukra – szabadulásukat követően – a társadalomba való újra beilleszkedéshez.

4. Rendelkezesek

- 376 Minden plébánia hozza létre ill. újítsa meg a saját karitás csoportját a Magyarországi Egyházközségi Képviseletestületek Szabályzata alapján.
- 377 A karitás működéséhez biztosítani kell a szükséges anyagi alapokat: elsősorban a Szent Erzsébet napi gyűjtésből és a Szent Antal perselyből. A karitásnak külön pénztárkönyve legyen.

Utolsó. A Szinódus nem ért véget...

Az egyházélmény sajátos megtapasztalását éltük át a Kalocsa-Kecskeméti Főegyházmegye Szinódusának hatéves folyamata során. Ami a kezdet kezdetén hivatalos munkakapcsolatnak indult, az évek folyamán a papok, szerzetesek, diakónusok és világi munkatársak testvéri közösségévé formálódott. A plébániai, espereskerületi és egyházmegyei szintű szinódusi találkozók által széles körben ismertté váltak a Főegyházmegye egyre súlyosbodó lelkipásztori nehézségei. A mindenki által tapasztalt gondok-bajok iránti érzékenységből született meg az a közös felelősségvállalás, amely új utak keresésére ösztönözte az együttgondolkodásba mind aktívabban bekapcsolódó papokat és világiakat egyaránt. A létszámban és lelkesedésben mindinkább gazdagodó szinódusi közösség nem elégedett meg az elméleti síkon megfogalmazott megújulási lehetőségekkel, hanem néhány területen konkrét ötleteket kezdett életre váltani. Így vált lehetségessé az a furcsa helyzet, hogy a Szinódus nyilvános ülésein több esetben már tapasztalatokkal alátámasztott, működő lelkipásztori megoldásokra született hivatalos jóváhagyás.

Átéltve a közös munka örömeit és egyre inkább mutakozó gyümölcsseit, valamint felismerve az évek során összeforrott közösség megtartó erejét, a Szinódusban résztvevők részéről növekvő igény merült fel a megindult folyamat folytatására. Sokak számára, akik ebbe többé-kevésbé bekapcsolódtak, ez jelentette a közösségi egyház hiteles megtapasztalását. Ezt az élményt tette teljessé bennünk Főegyházmegyénk új főpásztorának kijelentése, miszerint a nyilvános üléseken megfogalmazott dokumentumok végére kettőspontot teszünk, vagyis nem tekintjük lezártnak, „letudottnak” az együttműködést. Kristálytisztán megvalósulni láttuk a Szinódusi Bizottság és a főpásztor egyetértésében azt az ősi katolikus alapelvet, hogy az egyházban a karizma és az intézmény gyümölcsözően kiegészíti egymást.

A Szinódus tehát folytatódik. A dokumentumokat kidolgozó papok, szerzetesek és a világiak kis csapata Permanens Szinódusi Bizottsággá alakul, amely megteszi az első lépéseket azokon a fontos területeken, amelyeken a nyilvános ülések résztvevőinek véleménye szerint a legsürgetőbb tennivalók mutatkoznak. Ennek megkönnyítésére összeállít egy rövidtávú lelkipásztori tervet, amely 2002-ig kipróbálásra kerül, s ezzel a Kalocsa-Kecskeméti Főegyházmegye alapításának 1000. évfordulójára az újraevangelizálás konkrét lehetőségeit alapozza meg.

Hálát adva a Szentháromság Egy Istennek minden eddig kapott kegyelemért, ajándékért, Főegyházmegyénk életére és küldetésére továbbra is az Ő áldását kérjük.

Kalocsa, 2000. június 24-én, Keresztelő János születésének Főünnepén.

A Szinódus résztvevői

Papság:

Barotai Imre, Dr. Bábel Balázs érsek, Bergmann János, Binszki József, Bíró László segédpüspök, Csernák Pál, Farkas László, Fejes László, Dr. Ferencz István, Finta József, Gelányi Ferenc, Ivó József, Jávorka Lajos, Kereskedő Zoltán, Kormos Miklós, Kováts Géza, Lei János, Menyhárt Sándor, Mityók János, Nagyházi Sándor, Podmaniczki Imre, Polyák Imre, Dr. Pribitek László, Puskás Mihály, Reusz József, Dr. Scharpf Egon, Szabó József, Szeghalmi Ambrus, Széll János, Szűcs Tibor, Tajdina József, Dr. Tarjányi Béla, Dr. Tatár János, Vangel Imre

Állandó diakónusok:

Molnár Ferenc, Pap József, Puskás Lajos, Szántó Ambrus

Szerzetesek:

Futó Béla (OSchP), Göcsei Rita (SJC), Nagypál Mária Consummata (CSSK), Varga Magdolna (FSB)

Világi hívők:

Ancsa Margit, Bajkó Ilona, Böginé Barna Veronika, Fejes Józsefné, Hajdók Imréné, Hortobágyiné dr. Nagy Ágnes, Keszi Gézané, Kőhegyi Tiborné, Latóczki Annamária, Pelsőciné Barna Mária, Radics Józsefné, Szilágyiné Kósa Erzsébet, Szőlősi Csilla

Arnold Fülöp, Faddi József, Forgács János, Halasi Miklós, Herczeg József, Ikotity István, Ivanics István, Jobbágy Lajos dr., Kakas Tibor, Kerpits Miklós, Kiss György, Kolcza Tamás, Kovács András dr., Kovács T. Sándor, Kővágó József, Kutas Tibor, Lesznyák József dr., Magó Gábor, Marton Lajos, Mindszenti István, Nagy Sándor, Néma Attila, Papp Zsolt, Pelsőci Gyula, Szabó Ferenc, Szabó László, Szűcs Ferenc, Szűcs Tibor, Tamási László, Viszmege László

Szavazati joggal nem rendelkező megfigyelők:

Blanckenstein Miklós (Esztergom-Bp.), Goják János dr., (Pécs), Horváth István Sándor (Szombathely), Kiszél Mihály (Vác), Lauber Benedek (Székesfehérvár), Léber Miklós (Kaposvár), Szulincák Sándor (Kárpátalja), Zsótér Antal (Szeged-Csanád)

A Kalocsa–Kecskeméti Főegyházmegye lelkipásztori programja

Bevezetés:

Ezt a Lelkipásztori Programot a Szinódus Dokumentumai alapján állítottuk össze. Főként az Új Evangelizáció, a Katekumenátus, a Hitoktatás és hitoktatóképzés, a Liturgia és szentségek, valamint a Plébániai Közösségek és a Család témaköre egyértelműen meghatározza a lelkipásztorkodásnak azokat az új alapjait és irányvonalait, melyet az elkövetkező évek során a Főegyházmegye papságának követnie kell.

A lelkipásztorkodásnak mindenekelőtt az evangelizációt (újraevangelizálást) kell szolgálnia. A plébániákon be kell vezetni a katekumenátus intézményét, amely mintegy előszobáját képezi a plébániai közösséghez és azon keresztül az egyházi közösséghez való csatlakozásnak. Létre kell hozni a katekumenátus bevezetésének előfeltételeit. Az arra alkalmas hívekből befogadó közösségeket kell létrehozni, akikre rá lehet bízni a katolikus hittel ismerkedőket. Munkatársakat kell kiképezni, nevelni azok közül, akik már eddig is tanújelét adták az egyház iránti elkötelezettségüknek, és akik a létrejövő közösségeket vezetni tudják. Kisebb plébániákon ezek a közösségek néhány (2-3) hívőből állhatnak, akik a katekumenátuson belül a kezesi tisztséget is betölthetik. Gondoskodni kell róla, hogy a fiatalok számára fiatalokból álló befogadó közösségek jöjjenek létre.

1. Család pasztoráció:

A gyermekekre és az egyes személyekre irányuló pasztorációs gyakorlatot fel kell váltania a család pasztorációnak. Ezt abból a megfontolásból tesszük, hogy eredménytelennek bizonyul a gyermekek hitoktatása, ha hiányzik a keresztény családi háttér. Természetesen a gyermekek hitoktatását továbbra is végezzük, de a szülők bevonásával. Őket is tájékoztatjuk mindarról, amit a gyermekeik tanulnak, valamint arról is, hogy a szülők részéről milyen segítséget várunk a gyermekek vallásos nevelésével kapcsolatban. Amennyiben készséget tapasztalunk a szülők részéről a vallás megismerésére vonatkozóan, katekumen csoportot hozunk létre belőlük.

A családok számára vonzó programokat szervezünk, mint amilyen például a „Családnap”. Családnapokat lehet szervezni havonta, negyedévenként. Ezekben szabadidős és evangelizációs programok egymást váltva (egyszerre) szerepelhetnek. A Családnapokon résztvevő felnőttek és gyermekek megismerik egymást, létre lehet hozni belőlük házascsoportokat, melyek havonta egyszer-kétszer találkoznak, a családi étellel, gyermekneveléssel kapcsolatban egy-egy előre meghatározott témát megbeszélnek, Szentírást olvasnak, együtt imádkoznak. A házascsoportok a hozzájuk tartozó családok körében megszervezik a gyermekfelügyeletet, és kisebb nagyobb gondjaikat, egymást segítve oldják meg. Alkalmassá válhatnak katekumenek befogadására is.

2. Ifjúsági és felnőtt pasztoráció:

Meg kell hirdetni minden évben 17 éves kortól kezdődően a felnőttek katekéziséét az érdeklődőknek. Külön csoportot kell alkotni azokból, akik nincsenek megkeresztelve, nem voltak elsődözők és bérházasok. A jelentkezőkkel a felnőtt katekumenátus előírásai szerint kell eljárni. Rá kell őket bízni egy-egy korosztályuknak megfelelő befogadó

közösségre, vagy legalábbis kezesre. Ahol ifjúsági csoportok működnek, ott maguk a csoportok fogadják be a hittel ismerkedőket. Azok számára, akik már részesültek a beavatási szentségekből, katekéziseket kell tartani. Ehhez ajánlott, vezérfonálként felhasználható, a Katolikus Egyház Katekizmusa. A házasságkötés előtt álló fiatalok katekézisében ki kell térni a keresztyén családi élettel kapcsolatos tudnivalókra is. Az idősebb korosztályhoz tartozókból csoportokat kell létrehozni és a szokásos havi egy-két alkalommal sorra kerülő összejöveteleiken kívül, meghívni őket a plébániai közösség ünnepeire, főleg a magányosokat.

3. Gyermek katekézise:

Szét kell választani az általános katekézist a szentségekre való felkészítéstől. A szétválasztás azért is fontos, mert egy-egy osztályközösségben nem minden gyermek lesz elsőáldozó vagy bérmálkozó. Egységessé kell tenni azokat a feltételeket, amelyekkel megszabjuk azt, hogy ki lehet elsőáldozó, vagy ki lehet bérmálkozó és ki nem. Szét kell választani az első gyónást és az elsőáldozást úgy, hogy harmadik osztályban legyen a gyónás, negyedikben pedig az elsőáldozás. Előnye az ilyen rendszernek az, hogy a gyerekeket egyfelől alaposabban fel tudjuk készíteni a gyónásra, másrészt az áldozásra is egy egész évi felkészülési lehetőség jut. A római rendelkezés előírja, hogy az értelmük használatára eljutott, meg nem keresztelt gyermekeket is a katekumenátus útján vezessük a szentségekhez. A rendelkezés ugyancsak előírja, hogy e keresztelésre készülő gyermekek a felkészítés során kapcsolódjanak korosztályuknak megfelelő közösséghez, amelyik az elsőáldozásra vagy a bérmálásra készül; ezen csoporttal járjanak katekézisére, és együtt haladjanak előre a katekumenátus fokozatain a szentségek felvétele felé. Ez a felkészülés több évig tart.¹ Az elmondottak alapján célszerű, hogy a megkeresztelt gyermekek a 3. osztály végén végezzék el első szentgyónásukat és a 4. osztály végén legyenek elsőáldozók. A keresztelésre váró gyermekek 4. osztályos korukban, elsőáldozás előtt lesznek megkeresztelve úgy, hogy a keresztelési misében már az Eucharisziát adjuk nekik, de a többiekkel együtt lesznek ünnepélyes elsőáldozók. Ez arra az esetre vonatkozik, ha a keresztelésük nem az elsőáldozási misén történik. A bérmálás szentségében fiatal korukra való tekintettel, keresztelésük alkalmával még nem részesülnek.²

A gyermekek katekumenátusának négy szakasza (a prekatekumenátus nélkül)³

A prekatekumenátus (előjelöltség). Ez a hittanosok közé való felvételt jelenti. Tekintettel a szentségekhez való járulást megelőző 4, illetve 5 (6) éves készületi időszakra, a felkészülés első évének kezdetén (Advent 1. vasárnapján) történjen a hitoktatásra régebben járó gyermekek közösségének a *bemutatásuk*. Ez célszerűen a vasárnapi diákmise keretében történhet meg. Fontos, hogy a hittan tanulásukat megkezdő gyermekek *bemutatása* családi légkörben történjen, érezzék meg a közösség feléjük irányuló szeretetét. Ki kell jelölni a helyüket a templomban. A prekatekumenátus és a katekumenátus fokozatainak végigjárása a bérmálásra készülőknél is kötelező a saját korosztályuk csoportjain belül!

Kívánatos, hogy ezek a gyermekek, amennyire lehetséges, segítséget kapjanak és jó példát lássanak szüleiktől, hiszen az ő engedélyük szükséges a beavatásban való részvételhez.

¹ Felnőttek Katekumenátusa 44

² Vö. Szinódus: Liturgia és szentségek 115. számú bekezdés

³ Felnőttek (Gyermekek) Katekumenátusa 101-132. old.

A beavatás (katekumenátus) ideje megfelelő módon alkalmul szolgál a családnak, hogy kapcsolatba kerüljenek a papokkal és hitoktatókkal (és azok a gyermekek szüleivel!).

1. **A katekumenek közé való befogadás.** Külön miseszövege (Misekönyv, 769 old.) és szertartása van (FK 102 old.). Amennyire lehetséges, a jelölt szülei legyenek jelen. Ha pedig nem tudnak eljönni, jelezzék a gyermekeknek adott beleegyezésüket (írásbeli beleegyező nyilatkozat). Ebben az esetben legyenek az ilyen gyermekeknek „kezesei”, olyan alkalmas hívek (16 éven felüliek), akik a szülőket képviselik, és a gyermekeket helyettük bemutatják.
(Ennek időpontja lehet a második hittanos évben Nagyböjt 1. vasárnapja. A hittanuló gyermekek ekkor egy újszövetségi szentírást kapnak ajándékba.)
2. **A katekumenek hitének megvizsgálása (skrutínium) és bűnbánati liturgia.** Ez a szertartás igeliturgia keretében történik.⁴ Mivel az elsőáldozásra (keresztségre) való felkészülés végső idejéhez tartozik, a bűnbánati szertartások megkívánják, hogy a gyermekekben a hit és a lelkiület megközelítse azt a fokot, amely szükséges a keresztséghez. Ezen szertartást legfeljebb három alkalommal lehet megismételni.
(Ajánlatos a harmadik hittanos év nagyböjtjének valamelyik vasárnapján (3., 4., 5. vasárnap) végezni első alkalommal. Az elsőáldozásra készülő gyermekek ekkor végzik el első szentgyónásukat. A felkészülés negyedik évében még két más alkalommal lehet a szertartást megismételni, úgy, hogy a harmadik alkalom közvetlenül az elsőáldozás/bérmálás előtt legyen.)
3. **A beavató szentségekhez járulás.** A keresztség húsvéti jellegének megvilágítása céljából nagyon ajánlott, hogy ezt a szentséget Húsvét vigíliáján szolgáltassák ki, vagy pedig vasárnap szentmise keretében. Az újonnan megkeresztelték részesüljenek az Eucharisziában is keresztelésük miséjében. Minden hittanulót kísérje a keresztszülő, akit ő választott és a pap jóváhagyott.
4. **A hit elmélyítésének (misztagógia) időszaka.** Legyen közös hálaadás egy héttel a szentségek felvétele után. Gondoskodni kell arról, hogy a megkeresztelték (elsőáldozók, bérmálkozók) örömmel kapcsolódjanak be a közösség életébe. Az egész húsvéti időben a vasárnapi miséken legyen az újonnan megkereszteltéknek (elsőáldozóknak, bérmálkozóknak) a hívek között fenntartott helye. Az egyetemes könyörgésben történjék róluk megemlékezés.⁵
(A misztagógia idejének lezárására, a húsvéti idő végén, Pünkösöd táján tartsanak ünnepséget: agapé stb. A pünkösdi ünnepi szentmise ünnepélyes áldásába foglalják bele azokat, akik a beavatás szentségében részesültek.)

A bérmálásra készüők:

A gyermekek katekumenátusának fent ismertetett fokozatait kell alkalmazni a szükséges változtatásokkal a bérmálkozásra készüők számára is, akik öt (hat) éven át készülnek a keresztény nagykorúság szentségére. Ez azt jelenti, hogy az általános iskola 5. osztályától kezdve létre kell hozni a bérmálásra készüők jelöltek prekatekumenátusi csoportjait és a *jelöltség*, valamint a *befogadás* fokozatát követően, a lehetséges három *skrutíniumot* a

⁴ Vö. Felnőttek Katekumenátusa 111. old.

⁵ Vö. Felnőttek katekumenátusa 132 old.

bérmálást megelőző években kell megtartani, méghozzá úgy, hogy a bérmálkozás előtt állók számot adjanak felkészültségükről (hittani ismereteikről és arról, miként élik meg hitüket). Erre alkalmas időszak a nagyböjti idő.

A bérmálásra készülő hitoktatásában különös hangsúlyt kap a közösségépítés, mint nevelési célkitűzés szorgalmazása. Létre kell hozni belőlük azokat a kisközösségeket, melyeken keresztül a bérmálkozók 15-16 éves korukban az egyházi közösség életébe be tudnak kapcsolódni és amelyekben meg tudják élni keresztény hitüket. Ezek a közösségek szolgálnak kiindulópontként a plébániai közösségbe való integrálódásukhoz, lépnek át 17 éves koruktól a házasságra készülő csoportjaiba.

4. Lelkipásztori munkatársak:

A lelkipásztori munkatársak (közösségvezetők) képzése elengedhetetlen. A már meglévő vagy közösségvezetésre alkalmasnak bizonyuló világi krisztushívőkkel elsősorban a plébánosnak kell foglalkoznia, de igénybe kell venni a 3 éves Teológiai Tanfolyamot (Plébániai Munkatársképzőt) is, hogy pedagógiai és teológiai képzésben részesüljenek leendő munkatársai. A papság túlterheltsége miatt nem képes arra, hogy az evangelizáció területén mindent személyesen végezzen. Vannak feladatok, amiket munkatársai segítségével, azok személyes irányításával jobban el tud látni. Ide tartozik a katekéták képzése és alkalmazása is.

Érseki homília a Szinódust bezáró szentmisén

Krisztusban Szeretett Testvéreim!

A Kalocsa-Kecskeméti Főegyházmege főnállása óta a legjelentősebb esemény végéhez érkezünk a mai napon, Dr. Dankó László érsek által kezdeményezett szinódus bezárásához. Utoljára 1928-ban volt Kalocsán egyházmegyei zsinat, amelyen az akkori időknek megfelelően csak papok vehettek részt. Prófétai tett volt megboldogult elődöm részéről, hogy 1993 Karácsonyán meghirdette a főegyházmegei szinódust. Az előkészületekkel több száz hívő ember, papok foglalkoztak, hogy jól előkészítsék az egyházmegye megújulását. Ezúton is köszönetet mondok mindazoknak, akik ezért a nagy célért fáradoztak.

Szent László év volt, amikor az első munkadokumentumot kiadta a szinódus közössége, és most Szent István király megkoronázásának évfordulójára emlékezünk ebben az esztendőben. Jelkép is lehetne, hogy mi, akik az egyetemes nagy Katolikus Anyaszentegyházhoz tartozunk, mely egyszerre egész, fontosnak tartjuk azt, hogy itt és most a mi magyarságunkra is lebontva megfogalmazzuk, amit az evangélium követése magyar földön megkíván tőlünk. Még ezt is szűkítjük, mert a Magyar Egyházon belül is a Kalocsa–Kecskeméti Főegyházmegejében, – amely azonos Bács-Kiskun megyével – figyelünk az idők jeleire.

A szinódus vezérlő eszménye volt a jelmondata, amelyet Jézus az utolsó vacsorán végrendeletszerűen hagyott: **Legyenek mindnyájan egy!** A keresztény nép a hit, remény és szeretet egységében legyen tanúja a világ előtt Jézus Krisztusnak.

Már az előkészítő szakaszban, akik részt vettek a szinódus előkészítésében, megtapasztalhattak valamit az egységből, hiszen megismerték egymást, örömeiket-bánataikat megosztották, és együtt munkálkodtak.

Lezártunk egy korszakot. Jelzés is lehet, ma szombati nap van, ez a bibliában az Úr megpihenésének napja, a nyugalom napja. Mi is megpihenünk. Lezártunk egy szakaszt és majd újrakezdünk. Amikor befejezzük a szinódust, akkor nem hagyhatjuk figyelmen kívül azt, amit Szentatyánk a Jubileumi Esztendőre tűzött ki célul, hogy az elmúlt idők hibáiért, gyöngeségeiért, bűneiért bocsánatot kérjünk Istentől. Egyházunk, benne az egyháziak sokszor gyöngeségből megalkuvókká lettek a diktatúra idejében, vagy bűnöket követtek el. Jézus Krisztus örömhíre az, hogy minden bűnre van bocsánat, ha bocsánatot kérünk Istentől és megbánjuk bűneinket. Most a Főegyházmege vezetőjeként Istentől bocsánatot kérek a magam, papjaim és a hívek által elkövetett bűnökért.

Egyben újra kezdünk. Keresztelő Szent János ünnepe is van, aki utat készített az Úrhoz, Jézus Krisztushoz. Ez az útkészítés továbbra is folytatódik Jézus születése után is. Utat kell készítenünk magunk, közösségeink és mások szívében, hogy rátaláljunk arra a Messiásra, aki a világ egyetlen Üdvözítője, aki eljött hozzánk, Megváltónk lett, bemutatta Isten irgalmát és jóságát.

Jézus az Atyáról azt mondta, hogy szüntelen munkálkodik: az én Atyám szüntelen munkálkodik, tevékenykedik. Ezért a szinódus végén azt kell mondanom, hogy munkálkodásunk végére kettőspontot tettünk, mert folytatnunk kell. A jövőt terveztük

ezekben a napokban, a II. Vatikáni Zsinat szerinti aggiornamentót, de már a közeljövőben 2002-ben is szándékunk, hogy összejövünk – amikor 1000 éves lesz Főegyházmegeyénk – akkor visszatekintünk az addig megtett útra, felülvizsgáljuk, mit valósítottunk meg, és mit kell tovább folytatnunk.

Szeretném, ha a jóváhagyott szinódusi dokumentum egész Főegyházmegeyénkben a következő időkben mind a felnőtt hitoktatás, mind az ifjúsági hittan tananyaga lenne. Ne bíráló hévvel fogadjuk ezt a könyvet, amely ugyan magában hordoz sok tökéletlenséget, hanem úgy, ahogy az első apostoli zsinat levelét fogadták az Ősegyház közösségei. Azt írja Szent Lukács evangélista, hogy nagy örömmel olvasták a vigasztaló sorokat, és ők, akik meghívottaknak tartották magukat az egyház közösségébe, attól kezdve egyre jobban tudták, mit kell tenniük (Ap.Csel. 15.). A szinódusi könyv majd azt az utat fogja mutatni nekünk, hogy most mit kell tennünk. Még csak friss benyomásaim vannak a készülő könyvről, de annyit már most is megállapítottam, hogy sok benne az általános alany, „meg kell tennünk”, „meg kell valósítanunk”, „létre kell hoznunk”. Ahogy a Szentírás a legszemélyesebb könyv, mely szíven üt bennünket, úgy a szinódusi könyvnek is személyre szóló mondanivalója van. Ha mindig a másokra várunk, vagy felsőbb utasításra, akkor mindig késésben leszünk. Személyesen és együttesen kell megvalósítanunk a szinódus rendelkezéseit és javaslatait, mindenkinek meg kell keresnie, ami rá vonatkozik. Kérem a Segédpüspök atyát, papokat, diakónusokat, híveket, akik eddig is fáradoztak a szinódus előkészítésén, hogy velem együtt munkálkodjanak továbbra is.

Ha valaki ismeri az egyház történetét, azt tudja, hogy sohasem volt olyan időszak, amikor az evangéliumot ideálisan sokan és hosszú távon megvalósították volna. Még az Ősegyház élete is tele van esendőséggel, pedig ők nagyon közel voltak Jézus Krisztus föltámadásához, és a Szentlélek elküldéséhez. Minden korok keresztényeiben a lélek kész, de a test erőtlen. A mi Urunk ezt tudta, mert olyan vetésről mondta a példát, amelyben megterem a konkoly is. És ez így van 2000 éve, ezért biztosan mondhatjuk, hogy ezután sem lesz tökéletes, amit ezután teszünk. Követni akarjuk az Első Apostoli Zsinat és az utolsó II. Vatikáni Zsinat szellemét. Amelyben nem voltak „anathemák”, azaz kiközösítések, pozitívan azt szeretnénk megfogalmazni, amit meg kell tennünk. Nem ímmel-ámmal akarunk ezen fáradozni, hiszen Jézus azt tanította: „Isten országa erőszakot szenved, és erőszakosok ragadják el azt.” (Mt 11,12.). Ami nem másokon való erőszakoskodást jelent, hanem önmegtagadások árán is vállalt kemény keresztény életet. Nekünk az a feladatunk, hogy olvassuk, megszívleljük, és mind többet valósítsunk meg a szinódusi elgondolásokból, és akkor mindannyian, papok és hívek püspöki jelmondatom szellemében elmondhatjuk azt, hogy élünk az **„Isten Országáért”**.

Tárgymutató

A tárgymutatóban található utalások az egyes fejezetekben lévő „Javaslatok” és „Rendelkezések” kezdetű részek számozott bekezdéseire utalnak. A **vastag** betűvel szedett utalások a „Rendelkezések” kezdetű részekben található bekezdésekben találhatóak.

– A –

anyakönyv **38, 50, 323, 324**
apostol 3, 12, 14, 30, 96, 195, 198

– Á –

áldozás lásd: szentáldozás
áldoztatás 124, 125, 152
áldoztató 124
általános helynök **273**

– B –

beavató **39, 99, 139**
befogadó közösségek 30, 90, **157, 322**
betegek kenete **361**
betegek szentsége 134
beteglátogatás 198, **218**
bérmálás 45, 52, 115, 116, 117, 119, 125, 131, **153, 156, 352**
biblia 3, 8, 11, 12, 34
bíróság 262, **275**
bizottság 83, **194, 219, 263, 264, 273, 276, 297, 345, 353, 354, 355, 356**
böjt 131, 186
böjtölés 186
börtön pasztoráció 375
búcsú 131
búcsúztató(k) 150, **163**
bűnbánat szentsége 131
bűnbánati liturgia 251

– C –

cigány pasztoráció 349, 353

– CS –

család 3, 8, 18, 21, 30, 53, 70, 71, 76, 77, 78, 98, 127, 140, 149, **163, 172, 173, 174, 175, 177, 178, 180, 181, 182, 183, 188, 189, 190, 191, 192, 251, 252, 253, 255, 290, 308, 316, 334, 338, 364, 368, 374**
családközösség 110, 176, 179
családközpont 183
családlátogatás **58**

csoport	6, 10, 30, 43, 50, 53, 71, 100, 105 , 110, 116, 119, 131, 135, 166, 168, 177, 188 , 228, 236, 244, 315, 335, 363, 364, 365, 366, 371, 372, 376
– D –	
dispozíció	231, 265
– E –	
egyház	13, 33, 47, 70, 71, 76, 80, 90, 107, 113, 116, 117, 121, 138, 147, 168, 192, 193 , 246, 248, 251, 280, 281, 283, 350, 360, 361 , 366, 369, 373
egyházi	6, 8, 19, 76, 107, 109, 114, 151, 152, 163, 164 , 177, 184, 196, 244, 246, 248, 251, 253 , 277, 279, 285, 286, 299, 300, 305 , 334, 345 , 352, 361 , 369
egyházi adó	114
egyházi bíróság	262, 275
egyházi hozzájárulás	290, 308
egyházi iskola	8, 56, 58, 61 , 74, 88 , 223
egyházi rend	196
egyházi Törvénykönyv	113, 117, 128, 158 , 262, 312, 359
egyházjog	272
egyházközség(i)	67, 189, 274 , 285, 286, 287, 290, 308 , 312, 336, 357, 363, 376
(fő)egyházmegye(i)	4, 15, 23, 24, 27, 38, 39, 41 , 47, 50, 55, 56 , 75, 82, 84, 85 , 93, 94, 99, 104 , 117, 128, 147, 158, 160, 161 , 168, 169, 171, 187, 188 , 195, 199, 208, 209, 211, 213, 217 , 220, 227, 228, 249, 254, 257 , 258, 259, 260, 261, 262, 264, 267, 276, 292, 296, 297, 304, 305 , 311, 314, 327, 329, 331, 332, 335, 340, 341, 343, 344, 345 , 354, 356, 365, 366, 367, 368, 369
Egyházmegyei Hitoktatási Bizottság (EHB)	43, 56, 57, 59, 60, 66, 68, 69
Egyházmegyei Katolikus Iskolák Főhatósága (EKIF)	84, 85
Egyházmegyei Papi Szenátus (EPSZ)	272
egyházmegyék	203
előjáró	332
elsőáldozás	45, 110, 112, 115, 125, 131, 153, 154 , 352
elsőáldozó	44, 52, 115, 134, 138
esperes	296, 305, 323
eukarisztia	115, 116, 117, 120, 207 , 244, 251
eukarisztikus	120, 361
evangelizáció	1, 4, 9, 20, 21, 22, 23, 25, 26, 27 , 37, 40 , 82, 96, 169, 264, 268, 273 , 311, 313, 317, 321 , 327, 353
evangelizálás	2, 3, 24 , 29, 32, 70
– É –	
ének	107, 119, 121, 122, 147, 150, 161 , 347
érsek	62
érseki helynök	273

Érseki Hatóság	64, 65, 66, 84, 129, 159, 203, 276, 278, 285, 286, 287, 288, 298, 299, 301, 302, 305, 306, 318
Érseki Hivatal	285, 300, 305
– F –	
feladat	3, 4, 23, 37, 77, 97, 100, 106, 119, 138, 166, 212, 221, 227, 231, 242, 244, 251, 260, 264, 273, 284, 311, 323, 329, 333, 334, 335, 344, 364, 374
felajánlás	8, 50, 110, 351
felelős(ök), felelősség	8, 10, 14, 70, 107, 166, 171, 189, 195, 265, 271, 273, 280, 282, 286, 295, 312, 333, 350
felölt keresztelés	115, 125
felöltképzés	30, 35, 36, 40, 41, 52, 249, 342, 343, 344
felvétel	35, 39, 44, 79, 99, 105, 109, 254, 351, 372
főegyházmegye(i)	15, 23, 24, 27, 38, 39, 41, 50, 55, 56, 82, 84, 85, 93, 94, 99, 160, 161, 168, 169, 171, 187, 188, 195, 199, 208, 209, 211, 213, 217, 220, 227, 228, 254, 257, 258, 259, 261, 264, 267, 276, 296, 297, 304, 311, 314, 327, 329, 331, 332, 335, 340, 341, 343, 344, 345, 354, 356, 365, 366, 367, 368, 369
főpásztor	2, 3, 15, 23, 37, 56, 93, 94, 101, 104, 117, 124, 128, 152, 158, 171, 195, 197, 208, 220, 227, 240, 241, 263, 264, 268, 272, 273, 276, 303, 347, 348, 375
– G –	
gazdaság(i), gazdaság(os)	251, 261, 277, 297, 333, 334, 339
Gazdasági Bizottság	276, 297
gondozás	27, 219, 244, 258, 329, 371, 372, 375
– GY –	
gyászmise	127
gyermek	7, 14, 18, 35, 38, 43, 44, 45, 50, 67, 70, 71, 73, 74, 80, 81, 89, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 120, 123, 131, 134, 140, 141, 154, 155, 172, 176, 177, 178, 179, 180, 185, 190, 315, 334, 346, 351, 352, 360, 374
gyermek katekumenátus	112
gyermek keresztelés	109, 154, 352
gyónás	131, 134, 142, 202, 207, 361
gyóntatás	133
gyóntató szoba	133
– H –	
házas	188, 252
házasság(i), házasságkötés	110, 116, 117, 131, 136, 138, 139, 140, 141, 143, 144, 145, 146, 162, 174, 177, 184, 193, 251, 252, 352, 362
házassági felmentés	143, 162
házassági perek	145
házasságrendezés	110, 184
helyettesítés	204, 266

hiány	30, 108, 145, 146, 244, 246, 248, 251, 261, 273 , 288, 306 , 348
hitoktatás	8, 43, 47, 50, 52, 56 , 61 , 67 , 68 , 80, 106, 110, 111, 112, 115, 119, 135, 139, 154 , 155 , 191 , 315, 322 , 334, 351, 360
hitoktató	37, 42, 50, 55 , 56 , 58 , 59 , 60 , 62 , 63 , 64 , 65 , 68 , 69 , 81, 107, 209 , 223, 276, 283, 284, 288, 302 , 328, 360
hitoktató képesítése	55
hitoktatói óradíj	276
hitoktatók továbbképzése	37, 54, 58 , 60
hittankönyvek	42, 65
hivatal(i), hivatal(os)	257 , 263, 280, 285, 288, 294, 300 , 305 , 306 , 334
hivatás	14, 98, 172, 190 , 219, 221, 223, 225, 229, 230, 232, 234, 238 , 239 , 243 , 244, 248, 329
hivatásgondozás	219, 329
hívek könyörgése	122
hívek közössége	18, 30, 47, 48, 53, 116, 244, 335, 337
homília	187
– I –	
ifjúság(i)	9, 10, 14, 51, 71, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 99, 100 , 101 , 102 , 103 , 104 , 105 , 116, 119, 121, 130, 172, 190 , 192 , 219, 221, 251, 264, 270, 328, 334, 342 , 366
ifjúsági csoport(ok)	105 , 116, 119
igehirdetés	5, 106, 360
ima, ima(hét)	20, 120, 147, 234, 334, 357, 359 , 364
ingatlan(ok)	277, 294, 295, 298 , 300
intézmény(ek)	73, 76, 80, 82, 84 , 87 , 91, 98, 105 , 146, 169, 228, 263, 338, 342 , 357, 360 , 369
iskola(i)	28 , 43, 46, 56 , 58 , 61 , 71, 73, 75, 76, 77, 79, 80, 83, 86 , 156 , 327, 360
istentisztelet	107, 129, 159 , 234, 347, 349, 361
– J –	
jegyesség	35, 136, 137, 141, 142, 143, 162 , 175
jegyeskurszus	140, 175
jegyisoktatás	136, 138
jogász	194
– K –	
katolikus	7, 11, 12, 13, 14, 17, 25 , 33, 61 , 71, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84 , 87 , 88 , 100 , 102 , 103 , 110, 127, 141, 143, 144, 146, 162 , 183, 221, 252, 256 , 313, 320 , 337, 345 , 360 , 361 , 362
katolikus intézmény	73, 76, 82, 84 , 87 , 360
katolikus iskola	7, 61 , 71, 73, 75, 74, 75, 77, 78, 79, 82, 83, 84 , 86 , 221
karitás	8, 20, 119, 135, 228, 247, 287, 342 , 363, 364, 365, 366, 367, 368, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376 , 377

- katekézis 11, 33, 34, 37, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 54, **58**, 109, 116, 138, 139, 172, 173, 187, **190**, 251, 315, **322**
- katekumen 30, **38**, 52
- katekumenátus 7, 33, **38**, **39**, 43, 45, 52, **58**, 110, 112, 115, 116, 138, 139, **155**, **156**, **157**, **193**, 225, 315, **322**
- Katolikus Ifjúsági Iroda **102**
- kántor 107, 121, 150, **161**, **163**, 283, 284
- keresztelési oktatás 109, 110
- keresztelési szertartás 115
- keresztelési tanú 113
- keresztség 108, 110, 115, 116, 117, 352
- keresztszülő 113, 114, 116
- képzés **23**, 29, 30, 34, 35, 36, 37, **40**, **41**, 52, 54, **55**, **58**, **60**, 75, **87**, 91, 92, 94, **161**, 169, 202, 220, 245, 249, **256**, 262, 267, **325**, 338, 341, **342**, **343**, **344**, **345**, 365
- kézbe áldoztatás 124
- kispap 221, 224, **240**, 348
- kollégium 9
- költségvetés **67**, 285, 287, 289, **323**
- közösség 6, 11, 18, 20, 30, 36, 43, 44, 45, 47, 48, 50, 52, 53, **58**, **59**, **60**, 71, 90, 91, 95, 96, 98, **100**, **103**, **104**, 107, 108, 109, 110, 115, 116, 119, 125, 134, **157**, 165, 166, 167, 168, 173, 176, 179, 187, 196, 197, 198, 201, 205, 206, 231, 244, 246, 280, 309, 312, 313, 314, 316, 319, **322**, **326**, 327, 332, 334, 335, 337, 341, 346, 350, 351, 357, **359**, **361**, 364, 366, 372
- L –
- látogatás **58**, 198, **218**, 288, 306, 368, 375
- lelkigyakorlat 29, **58**, **87**, 94, 131, 172, 202, 203, **207**, **211**, 221, 249, 329, 364
- lelkipásztor(i) 8, **24**, 29, **58**, 82, **101**, 114, 119, 135, 143, 152, **160**, **162**, 166, 169, 185, 195, 197, 200, 201, 202, 204, 205, **208**, **209**, 221, 231, 235, 244, 246, 248, 250, **253**, 263, 264, 265, 267, 268, 269, 270, **273**, 280, 294, 309, 310, **321**, 327, 328, 330, 331, **342**, 348, 350, 351, 358
- lelkipásztori központ 270
- lelkipásztori munka 270
- lelkipásztori munkatárs 152, **160**, 204, 205, **253**, 265, 267, 268, 310, 327, 348
- lelkipásztori szolgálat 244
- lelkipásztorkodás **101**, 200, 244, 328
- lelkiségi mozgalmak **25**, 36, 53, 92, 165, 166, 167, 169, 170, 171, 224, 313, 364
- leltár 294, 295, 296, **301**,
- levél, (kőr)levél **104**, **105**, 203, 327
- levéltár 258, **271**, **324**, **342**
- liturgia 34, **39**, 45, 72, 106, 107, 121, 122, 124, 127, 131, 138, 247, 251, 334, 352

liturgikus	72, 106, 107, 124, 127, 131, 151, 152, 160 , 251, 347, 348
liturgikus (szent) cselekmények	72, 106, 115, 160
liturgikus előírás	124, 127
liturgikus ének	107, 347
liturgikus könyvek	131, 348
liturgikus öltözék	151, 160
liturgikus ruhák	106
– M –	
megújulási mozgalmak	165, 168
média	13, 32, 334, 342, 345 , 370
ministráns	122, 219, 220, 241
miseadomány	127, 128, 158
miserend	266
miseszándék	128, 158
mozgalom	25 , 36, 53, 71, 92, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 224, 313, 334, 357, 364
munkanélküliek	368, 374
műalkotás	301
– N –	
nagycsütörtök	125, 220
násmise	125
nemzetiség(ek)	265, 346, 347, 348
– O –	
oktatás(i)	15, 37, 40 , 43, 46, 60 , 73, 76, 78, 82, 84, 85, 87 , 91, 98, 119, 123, 173, 192 , 251, 360
oltár	247, 282
oltáriszentség	131
olvasmányok	81, 115, 122
óvoda, óvodás(ok)	49
– Ö –	
ökumenikus	8, 143, 162 , 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362
Ökumenikus Bizottság	354, 355, 356
ökumenikus esküvő	143, 162
ökumenikus imanyolcad	359
ökumenikus istentisztelet	361
– P –	
pap	15, 23, 28 , 29, 37, 86 , 91, 94, 98, 100, 101, 102 , 108, 124, 127, 128, 129, 132, 140, 143, 148, 151, 158, 159 , 162 , 175, 188 , 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 204, 206, 207, 208, 209, 210, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218 , 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 229, 230, 231, 232, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243 , 244, 246, 248, 249, 251, 260, 261, 265,

- 267, **273**, 276, 282, 293, **304**, **305**, **307**, 333, 334, **345**,
347, 348, 350, 356, 375
- pap élete 195-218, 226
- paphiány 244, 246, 248, 261, **273**
- papi 98, **101**, 151, **188**, 195, 196, 197, 198, 202, 203, **207**,
215, 223, 225, 226, 229, 231, 232, 234, **238**, **239**, 244,
249, 293, **307**
- papképzés 219-243
- papi közösség 198, 231
- papi lelkiyakorlat 202, 203, **211**
- papi öltözet 151, **215**
- papi továbbképzés 267, **345**
- pap lelki élete **207**
- papnevelés 226, 227
- papnövendékek 220, 227, 229, 232, 235, 236, 237, **241**, **242**
- pasztoráció 89, 219, 251, **273**, **321**, 334, 349, 353, 375
- pasztorális bizottság (tanács) **273**
- pedagógus(ok) 74, 75, 81, **87**, **302**
- persely 122, 285, 287, **377**
- pénzkezelés 285-293
- pénztár(os) 261, 285, 286, 287, 290, 296, **308**
- pénztárkönyv 285, 286, 288, **306**, **377**
- plébánia(i) 6, 10, 14, 15, 17, 18, 19, 20, **24**, 30, 31, 34, **38**, **41**, 43,
47, 48, 49, 50, 52, 53, **58**, **61**, 71, 75, 90, 96, **100**, **102**,
104, **105**, 108, 110, 116, 119, 127, 129, 135, 136, 137,
138, 140, **153**, **159**, **163**, **164**, 165, 166, 168, 169, 175,
178, 179, 180, 181, 182, 187, **189**, **193**, 200, 220, 228,
232, 236, 237, **239**, 244, 250, 251, 258, 260, 264, 265,
266, 267, 269, **271**, **274**, 280, 285, 286, 287, 288, 291,
292, 293, 294, 295, 296, **299**, **301**, **304**, 309, 310, 311,
312, 313, 314, 315, 316, 317, 319, **320**, **321**, **322**, **323**,
324, **325**, **326**, 329, 332, 334, 336, 341, **342**, 346, 347,
350, 351, 353, 357, **359**, 363, 366, 369, 371, 372, 374,
376
- plébániai közösség 6, 20, 52, 53, **58**, 71, 96, 108, 116, 119, 165, 166, 312,
313, 316, **322**, **326**, 350, 351, 366
- plébános 22, **25**, 30, 49, 50, **56**, **67**, 82, **105**, 108, 136, 137, 150,
152, **153**, **161**, 175, **193**, 197, **210**, 232, **240**, 244, 267,
268, 269, **271**, 288, 295, 296, **303**, **306**, 310, 312, 315,
316, 318, **320**, **321**, **322**, **323**, 337
- plébániavezető **41**, 295, 296, **322**
- prédikáció 82, 123, 346
- püspök 244, 251
- püspöki helynök 3, **23**, **40**, 264, **273**
- R –
- rádió 13, 32, 50, 314
- referens 30, **59**, **188**, **189**, 264, **273**, **344**, **345**
- rekollekció 202, **210**, 249

– SZ –

szabadnap	212
szabadság	8, 21, 212
szabály(ok), szabály(zat)	131, 189, 256, 259, 271, 274, 280, 285, 291, 312, 320, 354, 362, 363, 367, 376
szakmunkásképző	80
számadás	285, 323
szeminárium	12, 98, 227, 229, 233, 236, 349
Szent Antal	287, 377
szentáldozás	45, 187, 361
szentbeszéd	22, 135
szentgyónás	131, 134, 142, 202, 207, 361
szentelmény	251
Szentírás	11, 196
szentkenet	361, 372
Szentlélek	1, 248
szentmise	115, 117, 122, 124, 127, 128, 129, 130, 159, 180, 313, 346, 372
szentség(ek)	29, 34, 39, 44, 45, 52, 55, 58, 61, 99, 109, 115, 117, 126, 131, 134, 135, 136, 139, 147, 153, 155, 157, 174, 193, 196, 239, 246, 251, 252, 315, 352, 361
szertartás(könyv)	33, 45, 106, 115, 127, 143, 144, 150, 151, 162, 244
szerzetes(ek)	86, 98, 223, 232, 327, 328, 329, 330, 331, 332
szerzetesrend(ek)	329, 330, 332
szinódus	24, 51, 170, 171, 226, 263, 321, 326, 331, 341
szinódusi	264, 273, 311
szinódusi bizottság	273
szülő(k)	18, 35, 58, 70, 73, 81, 82, 109, 110, 111, 113, 114, 116, 177, 179, 191, 346, 352

– T –

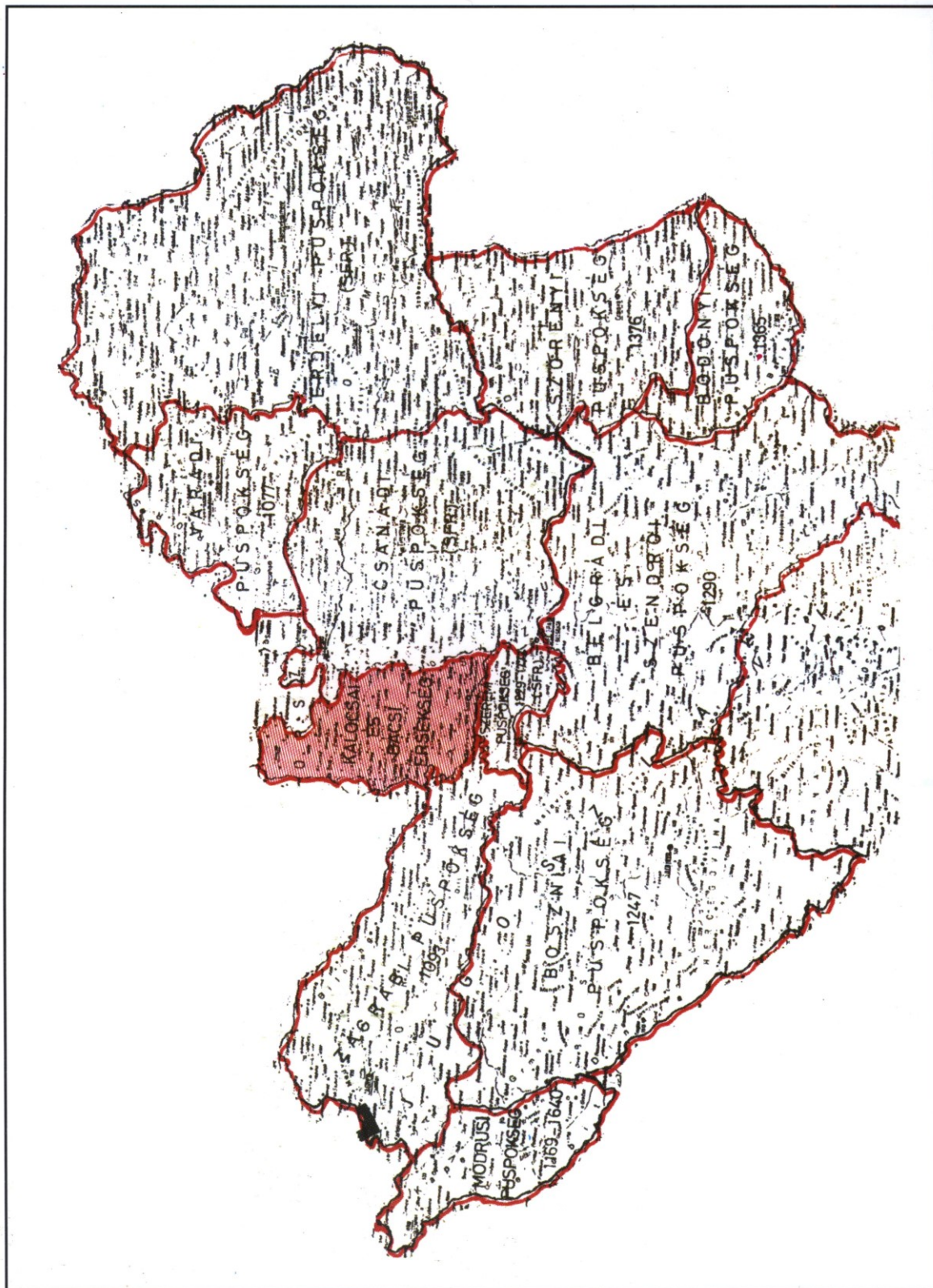
tanács(adó)	84, 183, 184, 273, 312, 320, 367
tárgyak, tárgyi	169, 256, 258, 271, 279, 280, 295, 300, 301, 342
temetés(i)	22, 125, 127, 147, 149, 150, 151, 152, 163, 164, 251, 351
temetési mise	125
temetési szertartáskönyv	150
temető(k)	299
templom	10, 16, 30, 31, 108, 119, 122, 123, 124, 126, 130, 133, 134, 141, 143, 162, 178, 280, 295, 301, 349, 362
templombúcsú	131
templompénztár	285, 286, 287
testület	41, 53, 76, 119, 189, 272, 274, 285, 295, 296, 310, 312, 320, 325, 326, 335, 336, 341, 353, 363, 376
továbbképzés	29, 37, 54, 58, 60, 75, 87, 161, 169, 202, 249, 256, 262, 267, 341, 345
tömegkommunikáció	81

– Ü –

ügyvéd	281
--------	-----

ünnep(ek), ünnep(el)	31, 34, 47, 72, 88 , 93, 106, 117, 120, 121, 122, 131, 180, 207 , 233, 251, 313
– V –	
vasárnap	5, 115, 122, 126, 127, 129, 148, 159 , 178, 180, 234, 243 , 244, 248
végrendelet	281, 296, 305
világi(ak)	13, 18, 24 , 32, 37, 86 , 91, 100 , 152, 204, 206, 209 , 219, 253 , 254 , 261, 262, 263, 281, 283, 295, 310, 316, 317, 330, 333, 334, 335, 337, 338, 340, 342 , 344 , 345 , 355
világi hívek	281, 337, 345 , 355
világi hívők	32, 152, 263
– ZS –	
zsinat(i)	248, 326

A kalocsai érseki tartomány legnagyobb kiterjedése idején (XIII–XIV. század)

Magyarország érseki tartományai és püspökségei az alapítás évével

